

**ДОРНОГОВЬ АЙМГИЙН ДАЛАНЖАРГАЛАН СУМЫН НУТАГТ
ОРШИХ “МАК ЦЕМЕНТ” ХХК-ИЙН ХӨХ ЦАВЫН ЦЕМЕНТ ШОХОЙН
ҮЙЛДВЭР ТӨСЛИЙН 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

АЖ АХУЙ НЭГЖИЙН РЕГИСТРИЙН ДУГААР: 5830974

ХҮЛЭЭН АВСАН:

ДОРНОГОВЬ АЙМГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ГАЗАР УУЛ УУРХАЙН ҮНЭЛГЭЭ, НӨХӨН
СЭРГЭЭЛТ ХАРИУЦСАН МЭРГЭЖИЛТЭН

Х.ЭРДЭМТӨГС

ТАНИЛЦСАН:

ҮЙЛДВЭРИЙН ДАРГА

Б.БАТЖАРГАЛ

ХЯНАСАН:

БАЙГАЛЬ ОРЧИН ТОГТВОРТОЙ
ХӨГЖЛИЙН АХЛАХ МЭРГЭЖИЛТЭН *Э. Батсайхан*

Э. БАТСАЙХАН

БОЛОВСРУУЛСАН:

БАЙГАЛЬ ОРЧИН ТОГТВОРТОЙ
ХӨГЖЛИЙН МЭРГЭЖИЛТЭН

Г.УУГАНБАТ -г

2025 ОН

ГАРЧИГ

ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	5
ҮЙЛДВЭРИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ	13
ЦЕМЕНТ ШОХОЙН ҮЙЛДВЭРИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ, ҮНДСЭН ҮР ДҮН	14
1.СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	16
2.ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ 33	
3.НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	35
4. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	35
5. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ ..	35
6.ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	40
7. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ	49
8.УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	60
9.ОЛОН НИЙТЭД ТАЙЛАГНАХ ХУВААРЬ, ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ ..	66
10.БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ АЖЛЫН НИЙТ ЗАРДЛЫН ХЭМЖЭЭ..	68
ДҮГНЭЛТ	69
ТАЙЛАНГИЙН ХАВСРАЛТУУД.....	70
ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ	
Зураг 1. Үйлдвэрийн байршил	6
Зураг 2. Ерөнхий төлөвлөлтийн зураг	7
Зураг 3. Технологийн схем	11
Зураг 4. Цемент үйлдвэрлэл, 2025.01-09 сар	12
Зураг 5. Цемент борлуулалт	12
Зураг 6. Агаарын чанарт үзүүлэх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	13
Зураг 7. Хөрсөн бүрхэвчинд үзүүлэх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	13
Зураг 8. Усны чанарт үзүүлэх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд.....	14
Зураг 9. Ургамлан нөмрөг, амьтны аймагт үзүүлэх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	14
Зураг 10. Зам талбайн усалгаа хийж буй байдал	19
Зураг 11. Хурд хэтрүүлэлтийн тайлан мэдээ	20
Зураг 12.Ханцуйт шүүлтүүрийн байрлал.....	21
Зураг 13. “Чандмань Илч”ХХК тоолуур суурилуулж буй байдал 2025.04 сар.....	22
Зураг 14. Худгийн тоолуур салгасан акт 2025.10.09.....	22
Зураг 15. Үйлдвэрийн ашиглалтын худгуудын харагдах байдал	23
Зураг 16. Цэвэршүүлэх байгууламжаас гарч буй илүүдэл усыг усалгаанд ашигласан зарцуулалт	23
Зураг 17. Шугам сүлжээний засвар, угсралтын ажил гүйцэтгэж байгаа нь	24

Зураг 18. Хур тунадасны ус зайлуулж ногоон байгууламжинд ашиглах	24
Зураг 19. Хаягдал усны зөвшөөрөл, дүгнэлт	24
Зураг 20. “Хаанзаа” ХХК зөвлөх үйлчилгээ үзүүлж буй нь.....	25
Зураг 21. ШТС	25
Зураг 22. Түлшний машин болон ашигласан тос цуглуулах хэсэг.....	25
Зураг 23. Асгаралтын хариу арга хэмжээ үйлчилгээний талбайг цэвэрлүүлсэн байдал.....	26
Зураг 24. Асгаралтын иж бүрдэл байрлуулсан байдал	26
Зураг 25. Поошиг хадгалах талбайг бетон суурьтай болгосон байдал	26
Зураг 26. Хог ангилан ялгах түр цэгийн газар хөндөх зөвшөөрөл.....	27
Зураг 27. Цэвэр усны шугамын транс	27
Зураг 28. Хатуу хучилттай зам тавьсан байдал	28
Зураг 29. Раменскийн тор ашиглан ургамлын бүлгэмдэл тодорхойлж буй байдал.....	28
Зураг 30. Ургамлын зүйлийн бүрдэл тодорхойлсон байдал	29
Зураг 31. Шувуу суух үүр болон шувуу үргээгч суурилуулав	29
Зураг 32. Ногоон байгууламжийн арчилгаа.....	31
Зураг 33. Хаврын тарилт хийж буй байдал.....	31
Зураг 34. Ногоон байгууламжийн ажлын явц.....	33
Зураг 35. Төслийн 2025 онд хийгдэх ажлуудаас	34
Зураг 36. Төслийн талбайд үйл ажиллагаатай танилцаж хамтарч оролцсон байдал.....	35
Зураг 37. 2025 оны сургалтын дүн.....	37
Зураг 38. Нийт ажилтаны сургалт.....	37
Зураг 39. Ажилтнуудад сургалт явуулж буй байдал.....	37
Зураг 40. Ногоон оффисын сургалт	37
Зураг 41. 7 хоногийн цаг агаарын мэдээ	38
Зураг 42. Химийн бодисын агуулахад.....	38
Зураг 43. Аюулыг илрүүлэх, мэдээллэх хуудас.....	39
Зураг 44. Гал түймэрээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах сургалт зохион байгуулж буй байдал.....	39
Зураг 45. Галын сараануудыг шинэчилсэн байдал	40
Зураг 46. Галын гидрантуудын ажиллагааг шалгаж бүрэн бүтэн байдлыг хангасан	40
Зураг 47. Хуванцар хаягдал цуглуулж буй байдал	42
Зураг 48. Хуруун зай цуглуулах.....	42
Зураг 49. Лабораторийн сав суулга болон принтер, хуруун зай бусад хаягдал.....	42
Зураг 50. Түмэн эгшиг ХХК-нд нийлүүлсэн аюултай хог хаягдлын акт, устгасан баримт	43
Зураг 51.Түр хогийн цэгийг сайжруулсан байдал.....	43
Зураг 52. Шинэ түр хогийн цэгийн барилгын ажлын явц	44
Зураг 53. Хогийн цэгт ариутгал хийлгэж байгаа нь.....	45
Зураг 54. Сар бүрийн цэвэрлэгээг зохион байгуулах зарлал	45
Зураг 55. Хог хаягдлын талаар постер хүргэж буй байдал	45
Зураг 56. Цэвэрлэгээ хийсэн ажлын тайлан хэсэг бүрээр	46
Зураг 57. ААХ болон ШҮХ-ийн гадна хуванцар ялгах торон сав байршуулсан.....	47
Зураг 58.110-р пост хогийн сав мөн оффис дотор.....	47
Зураг 59. Ангилан ялгах хогийн сав	47
Зураг 60. Аюултай хог хаягдал хүлээлгэн өгч буй байдал.....	48
Зураг 61. Хаягдал тос масло хүлээлгэн өгч буй байдал.....	48
Зураг 62. Хаягдал тос маслыг тусгай зориулалтын талбайд цуглуулан, хуримтлуулан түр хадгалж буй байдал	48
Зураг 63. Үйлдвэрийн хяналтын цооногийн усны түвшин харьцуулсан дүн, 2021-2025	50
Зураг 64. Хяналтын цооногуудын байршлын зураг.....	51
Зураг 65. Үйлдвэрийн хяналтын цооногуудад хэмжилт хийж буй байдал.....	51

Зураг 66. Хаанзаа ХХК зөвлөх үйлчилгээ үзүүлж буй байдал	52
Зураг 67. Бохир усны шинжилгээ авч буй байдал.....	52
Зураг 68. Хөрсний дээж авч буй байдал.....	55
Зураг 69. Үйлдвэрийн талбайн агаар, тоосны хэмжилт.....	56
Зураг 70. Үйлдвэр орчмын нийт тоосны концентрацийн хэмжилтийн үр дүн (мг/м3).....	56
Зураг 71. Дуу шуугианы хэмжилтийн үр дүн.....	57
Зураг 72. Дуу шуугианы хэмжилт хийж буй байдал.....	57
Зураг 73. Дуу шуугианы хэмжилтийн үр дүн.....	57
Зураг 74. Дуу шуугианы хэмжилт хийж буй байдал.....	58
Зураг 75. Үйлдвэр орчмын ургамлын судалгаа хийж буй байдал	59
Зураг 76. Үйлдвэр, уурхайн бүртгэлийг харьцуулсан байдал.....	60
Зураг 77. Амьтны үзэгдлийн график	60
Зураг 78. Нөлөөллийн бүсийн малчдаар явсан ажлын тайлан.....	62
Зураг 79. Нөлөөллийн бүсийн иргэдтэй хэмжилт хийж буй байдал	63
Зураг 80. Нөлөөллийн бүсийн айлуудын худгийн усны түвшин хэмжилт.....	63
Зураг 81. Ажилчдад сургалт орж буй байдал	63
Зураг 82. Нөлөөллийн бүсийн малчин өрхүүдэд өвс тэжээл тараасан бүртгэл	64
Зураг 83. Малчин өрхүүдэд өвс тарааж буй байдал.....	65
Зураг 84. Эссэ бичгийн уралдааны шагнал гардуулж, усны тухай сургалт оров.....	65
Зураг 85. Цомог багийн хуралд тайлан танилцуулж буй байдал.....	66

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. Түүхий эд.....	8
Хүснэгт 2. Цемент үйлдвэрлэл, борлуулалт, 2025.01-09 сар	12
Хүснэгт 3. Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөнд тусгагдсан ажлуудын хэрэгжилт.....	15
Хүснэгт 4. Үйлдвэрийн сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	16
Хүснэгт 5. Арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	29
Хүснэгт 6. Усны хяналт шинжилгээ	49
Хүснэгт 7. Усны микробиологийн шинжилгээ	49
Хүснэгт 8. Үйлдвэрийн хяналтын цооногийн усны түвшиний харьцуулсан дүн, 2020-2023	50
Хүснэгт 9. Хөрсний шинжилгээ.....	53
Хүснэгт 10. Хөрсний агрохимийн шинжилгээний дүн.....	53
Хүснэгт 11. Хөрсний механик бүрэлдэхүүний шинжилгээний дүн.....	54
Хүснэгт 12. Хөрсний хүнд металлын шинжилгээ	54
Хүснэгт 13. Микробиологи	55
Хүснэгт 14. Агаарын шинжилгээний үйл явц	55
Хүснэгт 15. Үйлдвэр орчмын агаар, тоосны хэмжилтийн дүн	56
Хүснэгт 16. Урагмлын мониторинг	58
Хүснэгт 17. Ургамлын зүйлийн бүрдэл.....	59
Хүснэгт 18. Удирдлага зохион байгуулалтын биелэлт.....	60

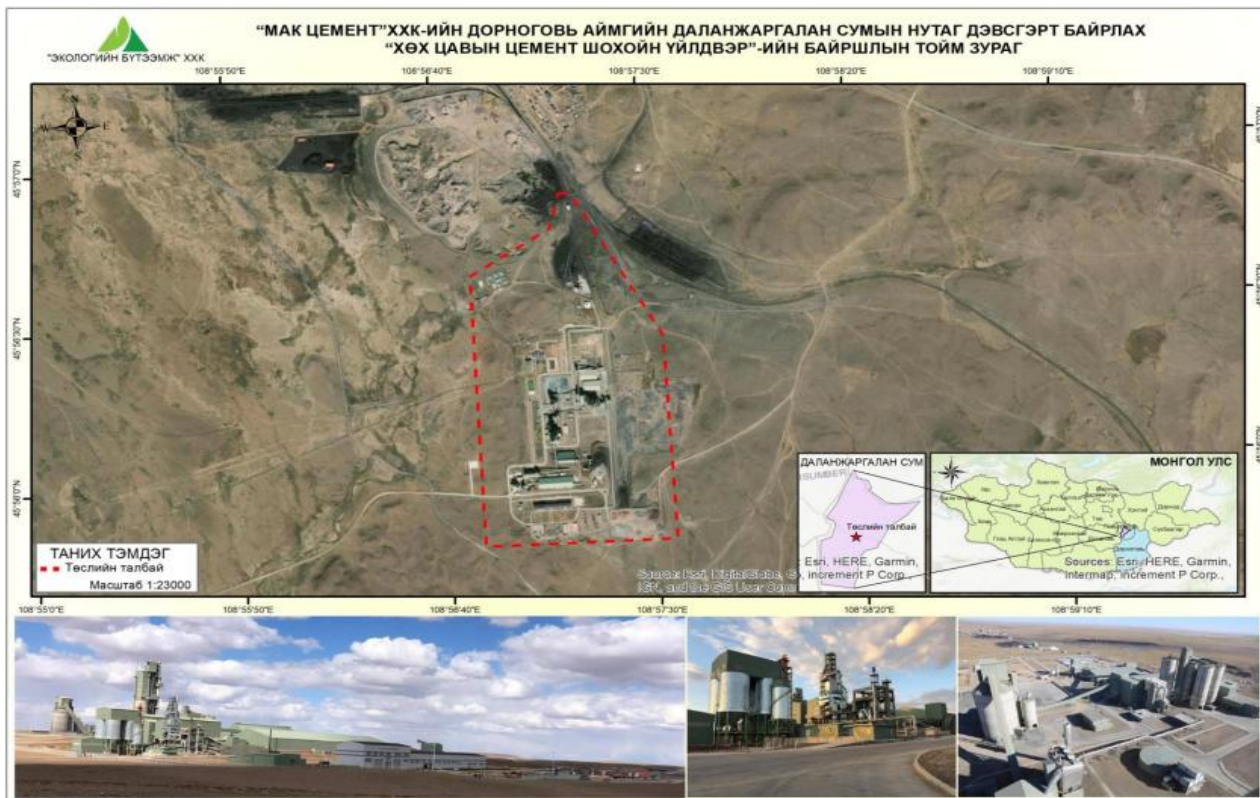
ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

“МАК Цемент” ХХК нь Дорноговь аймгийн Даланжаргалан суманд байрлах Хөх Цавын шохойн чулуун ордыг түшиглэн баригдсан хуурай аргын цементийн үйлдвэр юм. Тус үйлдвэр нь 2017 оны 06 дугаар сарын 09-ний өдрөөс эхлэн олон улсын евро стандартын цементийг үйлдвэрлэх, зорилтот зах зээлд хүргэхэд томоохон алхам болсон. “МАК Цемент” ХХК нь өндөр хөгжилтэй орнуудад мөрддөг олон улсын стандартыг эх орондоо нэвтрүүлж, бодит ажил хэрэг болгон хариуцлагатай үйлдвэр, уул уурхайн жишиг тогтоохыг зорьж, Монгол Улсад өрнөж буй барилгын бүхий л салбар, чиглэлд дотоодын нөөц бололцоогоор хангах боломжийг олгон хувь нэмрээ оруулан ажиллаж байна. Тус компани нь төслийн хүрээнд явагдаж байгаа бүхий л үйл ажиллагааны явцад байгаль орчыг хамгаалах багц хууль, стандартуудыг даган мөрдөж, төслийн үйл ажиллагааны явцад гарч байгаа сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, байгаль орчныг хамгаалах зорилготойгоор ажилладаг.

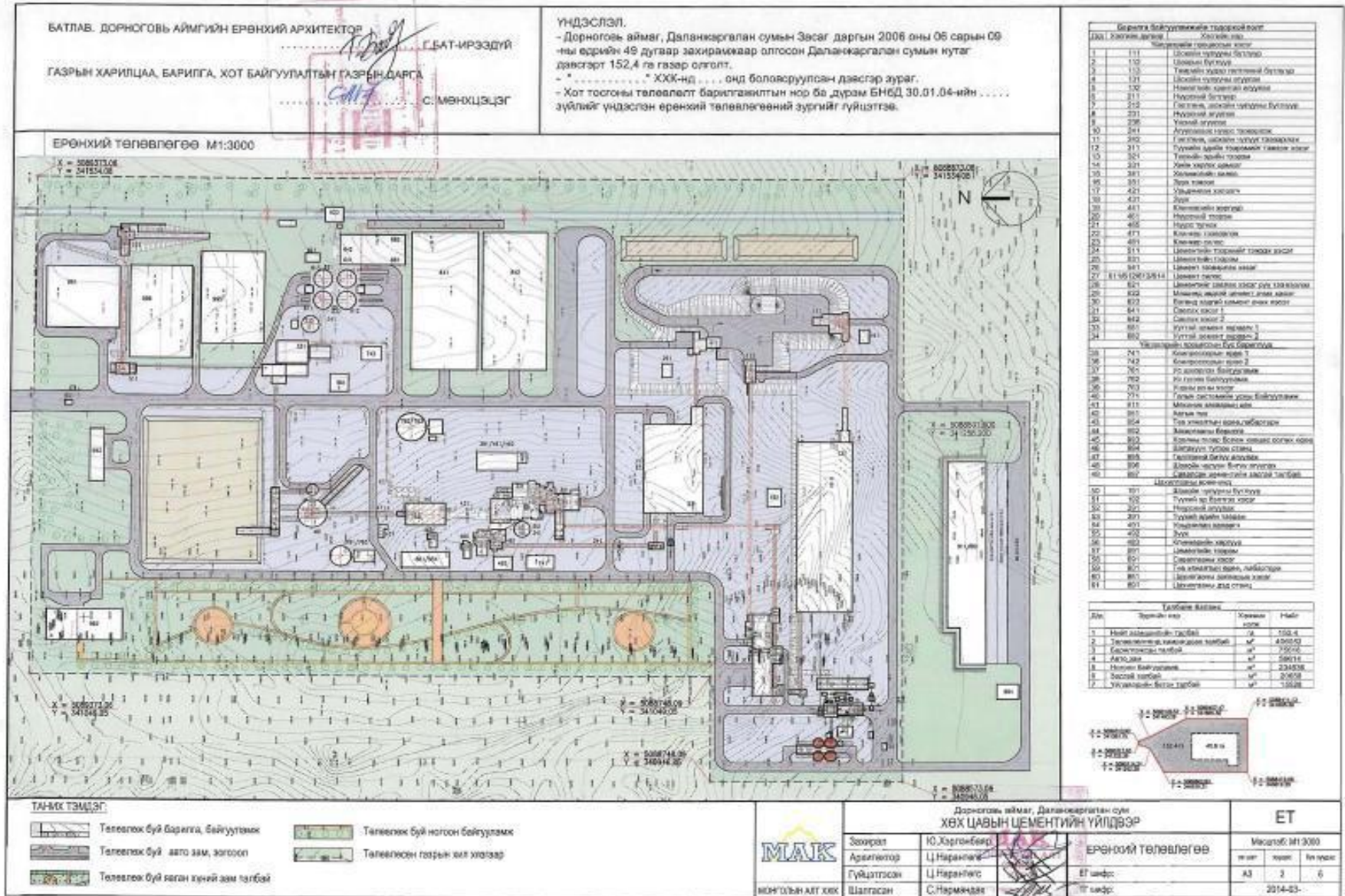
“МАК Цемент” ХХК нь дараах зорилтыг дэвшүүлэн ажилладаг. Үүнд:

- Байгалийн нөөц баялагийг урт удаан хугацаанд тогтвортой, үр ашигтай зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх талаар баримталж ирсэн төрийн бодлогыг хэрэгжүүлж, эрх бүхий байгууллагаас баталсан байгаль орчны стандарт, хэм хэмжээ, дүрэм журмыг чанд сахин биелүүлж, дотоодын болон хөндлөнгийн байгаль орчны хяналтыг тогтмол гүйцэтгэх;
- Улсын болон орон нутгийн хэмжээнд тогтвортой үйл ажиллагаа явуулдаг байгаль орчныг хамгаалах чиглэлийн төрийн болон төрийн бус байгууллагуудтай хамтран ажиллах;
- Олон улсын байгаль орчны байгууллагууд болон байгаль орчинд ээлтэй дэвшилтэт технологи бүхий туршлагатай компаниудтай хамтран ажиллаж, улмаар олон улсын байгаль орчны стандартуудыг өөрийн үйлдвэрлэл, үйл ажиллагаанд нэвтрүүлэх;
- Нөхөн сэргээгдэхгүй байгалийн нөөц баялгийг ариг гамтай, хаягдалгүй технологи болон дахин боловсруулах аргаар ашиглах;
- Байгалийн нөөцийн ашиглалтын үр ашгийг өндөр түвшинд байлгах зорилгоор тогтмол судалгаа шинжилгээг явуулж орчин үеийн үр ашигтай техник, технологийг үйлдвэрлэлдээ тууштай нэвтрүүлэх;
- Үйлдвэрлэл, уул уурхайн үйл ажиллагаа явуулж байгаа орон нутгийн иргэдийн соёл, өв уламжлалыг хүндэтгэн хамгаалах, тэдний биет өв, ёс заншлын талаархи мэдээлэл, тэдгээрийн ач холбогдлыг компанийн ажилчдад тогтмол таниулах;
- Өөрийн компанийн байгаль орчны талаар баримтлах бодлого зарчмыг хамтран ажиллаж буй түнш, гэрээт гүйцэтгэгч нарт зааж таниулах, тавих шаардлагыг өндөржүүлэх замаар байгаль орчны чиглэлээр тэдний хүлээх хариуцлагыг нэмэгдүүлэх;

Хөх цавын цемент шохойн үйлдвэр нь Дорноговь аймгийн Даланжаргалан сумын нутагт орших бөгөөд МАК Цемент ХХК нь 152.4 га талбайг 60 жилийн хугацаатайгаар эзэмшдэг. Жилд 900'000.00 тн/жил чулуунцар буюу 1'000'000.00 тн цемент үйлдвэрлэх төслийн хүчин чадалтай хуурай аргын цементийн үйлдвэр юм.

Зураг 1. Үйлдвэрийн байршил

Зураг 2. Ерөнхий төлөвлөлтийн зураг

Түүхий эд

Цементийн үйлдвэрлэлд шаардлагатай үндсэн түүхий эд материалын орд газрын лицензийг МАК Цемент ХХК нь компани эзэмшдэг тул үйлдвэрийг хямд өртөгтэй түүхий эдээр хангаж, үйлдвэрлэлийн зардлыг бууруулах, улмаар зах зээлд хямд өртөгтэй цемент нийлүүлэх боломжтой.

Хүснэгт 1. Түүхий эд

Түүхий эдүүд	Түүхий эдүүдийн байршил	Жилийн хэрэглээ, тн	Тээвэрлэх зай
Шохойн чулуу	Дорноговь аймаг, Даланжаргалан сум, Хөх цавын орд	1,338,756.6	Шинээр сайжруулсан шороон зам зассан 10,5 км
Гөлтгөнө	Дундговь аймаг, Дэлгэрхангай сум, Ширээгийн хөндий гөлтгөнийн орд	118,212.0	408 км
Шавар	Дорноговь аймаг, Даланжаргалан сум, Шар хоолойн шавар-элсний орд	328,310.1	12,1 км
Элс	Дорноговь аймаг, Даланжаргалан сум, Шар хоолойн шавар-элсний орд	45,918.2	12,1 км
Нүүрс	Дундговь аймаг, Баянжаргалан сум, Хөөтийн нүүрсний орд	165,194	115 км
Нүүрс	Өмнөговь аймаг, Цогтцэций сум, Тавантолгойн нүүрсний орд		Төмөр замаар
Үнс	Улаанбаатар хот, Хан-уул дүүрэг, IV-р цахилгаан станц	5,000	Төв замаар 330 км
Төмрийн хүдэр	Баргилтын орд	22,067	53 км

Үйлдвэрийн хүчин чадал

Цементийн үйлдвэр нь жилд 900,000 тн/жил чулуунцар буюу 1,051,200 тн цемент үйлдвэрлэх хүчин чадалтай.

Үндсэн тоног төхөөрөмжүүд

Цементийн үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжүүдийг Дани улсын FLSmith компанийн тоног төхөөрөмжүүдээр угсарсан ба байгальд ээлтэй, хаягдалгүй, хуурай аргын хамгийн сүүлийн үеийн дэвшилтэд технологитой 100% автомат ажиллагаатай үйлдвэр юм. Түүхий эдийн бутлуур, силосууд, шатаах зуух, туузан дамжлагуудаас гарах тоосыг уутат филтер, цахилгаан филтерээр тоосыг шүүн агаарыг цэвэршүүлнэ. Бутлууруудын амсар дээр мөн бороожуулах систем суурилуулсан байна. Энэ нь мөн нойтон аргаар агаарыг цэвэршүүлэх юм. Зуухны яндан дээр хий хянагч мониторингийн системтэй. Шатаах зуухнаас гарах хаягдал үнсийг цементийн чанар сайжруулах нэмэлт түүхий эд болгон ашиглана. Цемент үйлдвэрлэхэд ус ашиглахгүй. Харин технологит хөргүүрийн зориулалтаар усыг ашиглах бөгөөд уг усаа цикл маягаар дахин ашиглана.

- 450 тонн/цагийн хүчин чадалтай шохойн чулууны бутлуур
- 100 тонн/цагийн хүчин чадалтай шавар болон нэмэлт түүхий эдийн бутлуур
- 35 тонн/цагийн хүчин чадалтай гөлтгөнийн бутлуур
- 100 тонн/цагийн хүчин чадалтай нүүрсний бутлуур
- Хоногт 3000тн чулуунцар үйлдвэрлэх хүчин чадалтай эргэх зуух

- 2 x 10000 тонны шохойн чулуу гөлтгөний агуулах

Цементийн үйлдвэрийн цементийн марк:

- PC 42.5: 648,000 тн/жил
- PC 52.5: 207,000 тн/жил
- PC 62.5: 196,200 тн/жил

Цементийн савалгаа:

- Савласан (60%): 735,000 т/жил
- Савлаагүй (40%): 316,200 т/жил

Үйлдвэрлэлийн өдөр тутмын үйл ажиллагаа, технологийн дараалал:

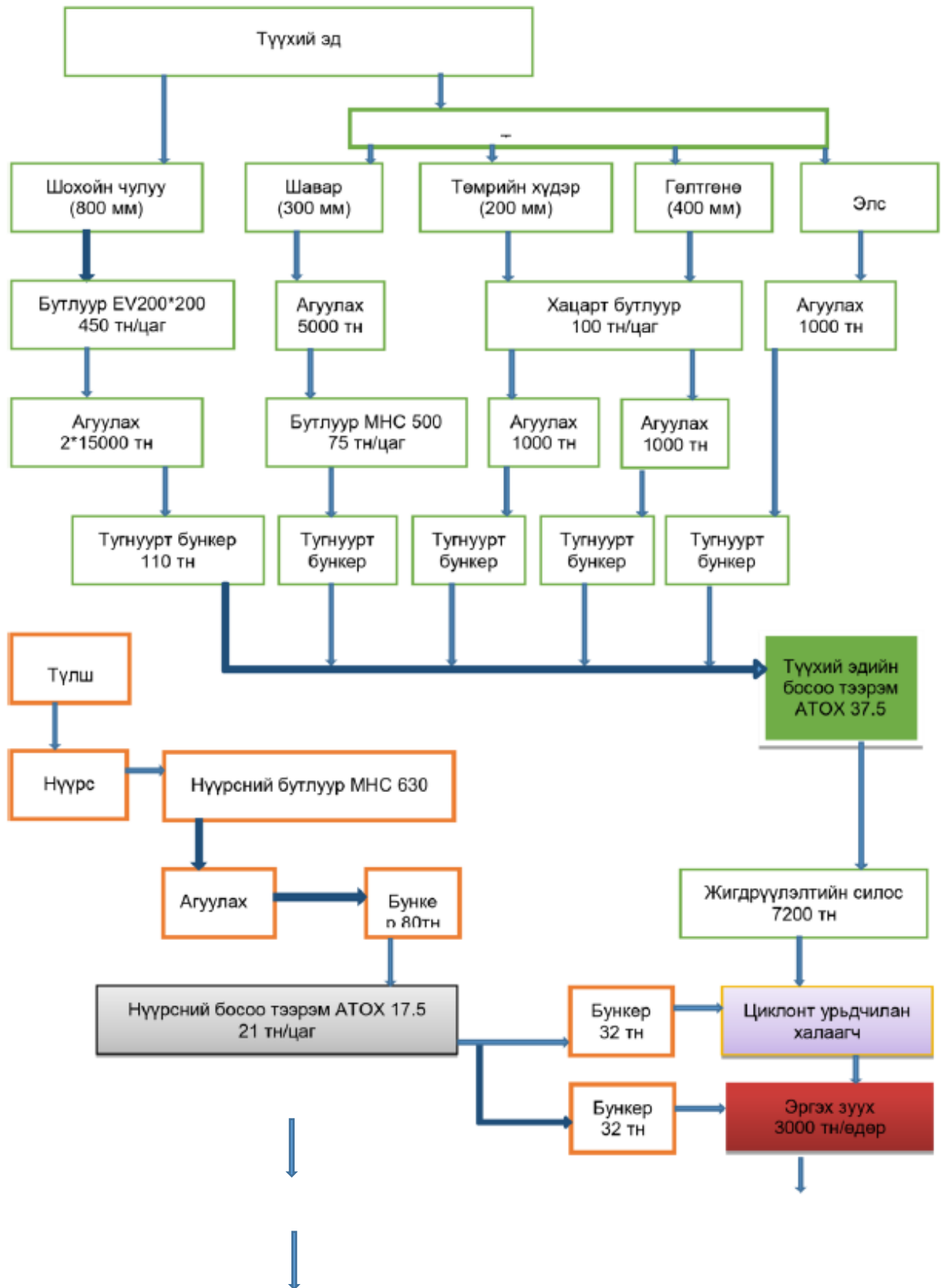
Үндсэн түүхий эдийг өөрийн орд болох Хөх цавын шохойн чулууны уурхайгаастээвэрлэн үйлдвэрийн анхан шатны боловсруулалт болох анхан шатны бутлуурт хүлээнэвнэ. Үүний дараа бутлуураас урьдчилан жигдрүүлэгч агуулахадшохойн чулууны титрээс хамааруулан ялгаж овоолго үүсгэнэ. Технологичийн зааврааршохойн чулууг титрээс нь хамааруулан түүхий эдийн тээрэмд ачаалан тодорхой хэмжээнийхувийн гадаргуутай болтол нь нунтаглана. Шохойн чулуутай хамт төмрийн хүдэр, Гөлтгөнө, Шавар, элс зэрэг түүхий эд материалыг технологичийн заавраар нэмж хамтад нь тээрэмдэнэ.

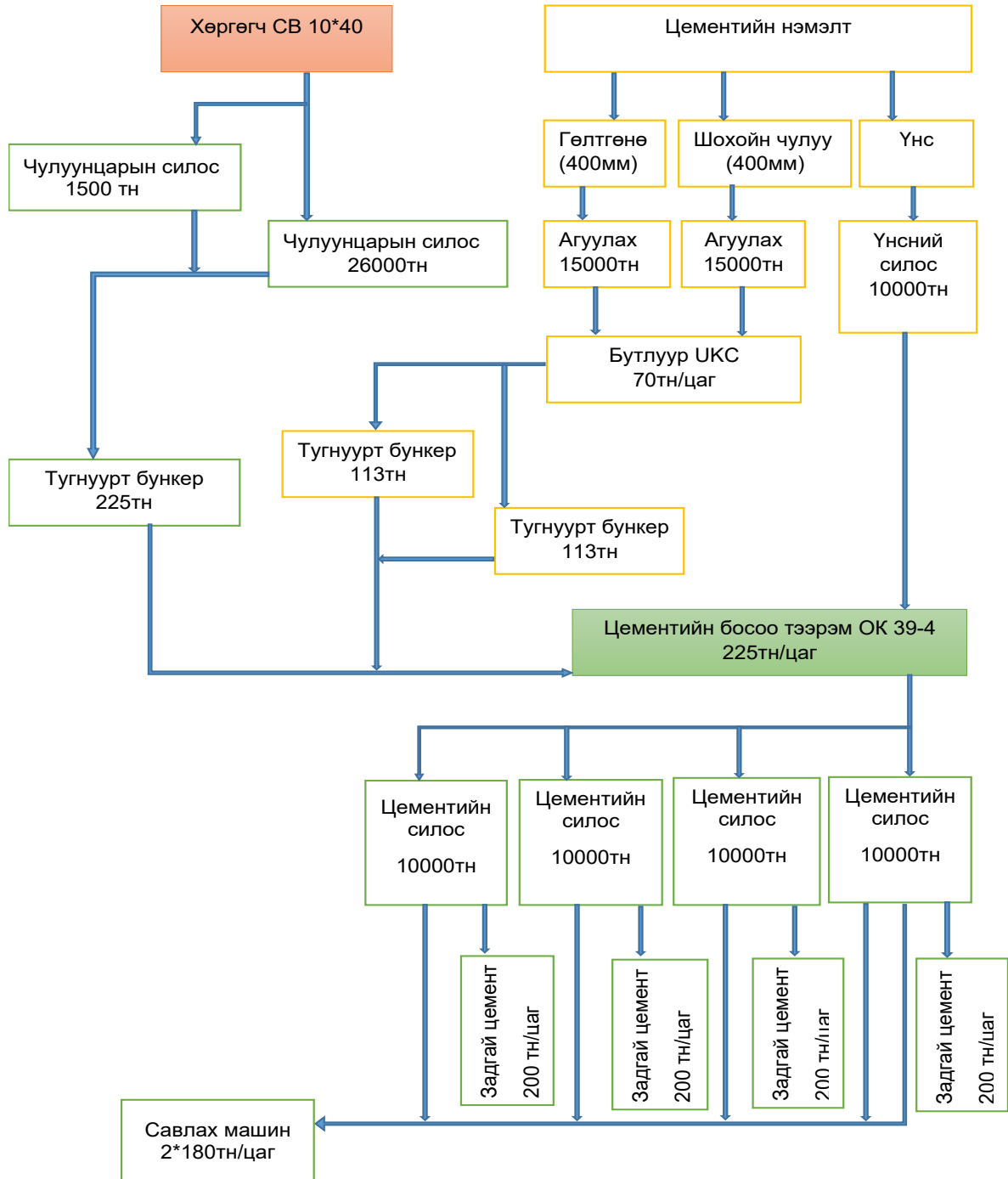
Тээрмээс гарсан нунтаг түүхий эд материалыг зориулалтын битүү силос агуулахадхадгална. Үүний дараа дунд шатны боловсруулалт болох клинкер (чулуунцар) үйлдвэрлэхажиллагаа эхэлнэ. Үйлдвэрлэл эхлэхэд өөрийн орд болох Элдэв, Хөөтийн нүүрсний уурхайнуудааснүүрсийг тээвэрлэн буталж, агуулахадхадгална. Түүхий эдийн битүүагуулахаас тодорхой хэмжээгээр тугнаж, урьдчилан халаах цамхагт ачаална. Урьдчилан халаах цамхагийн дээд температур 1000°C хүртэл боловсруулалт хийгдэнэ. Энэ үед шохойнчулуу задарч клинкерийн эхний үе шат эхэлнэ.

Клинкер нь 1350-1450°C-д бий болно. Энэ нь үйлдвэрийн үндсэн тоног төхөөрөмж болох 4.35м*51м-тэй эргэх зуухандболовсруулагдана. Клинкер нь зуухнаас 300-6000°C-ийн температуртай гаран хөргүүрээрдамжина. Хөргүүрээс 50-1000°C-тай клинкерийн агуулахад битүү болон задгайгаар хадгалагдана. Үүний дараа эцсийн шатны боловсруулалтын ажил эхэлнэ.

Клинкерийг туузан дамжуургаар агуулахаас цементийн тээрэмд ачаална. Мөн Гөлтгөнө, Шохойн чулуу, үнсийг технологичийн заавраар тодорхой хэмжээнд нэмж өгнө. Цемент нь100-1100°C хүртэлх температурт нунтаглагдана. Хувийн гадаргуу нь 3500-3800см²/гр хүртэлхэмжээнд нунтаглагдана. Гөлтгөнө нь 100-1100°C-д боловсруулагддаг. Тээрмээс гарч буйнунтаг цементийг хийн дамжуурга буюу аэрожелоб дамжуургаар нэг бүр нь 10000тн-ын 4шсилост хадгална. Хадгалагдсан цементийг бүрэн автоматчилсан савлах, түгээх цехэд дамжуулан зах зээлд гаргана.

Технологийн схем

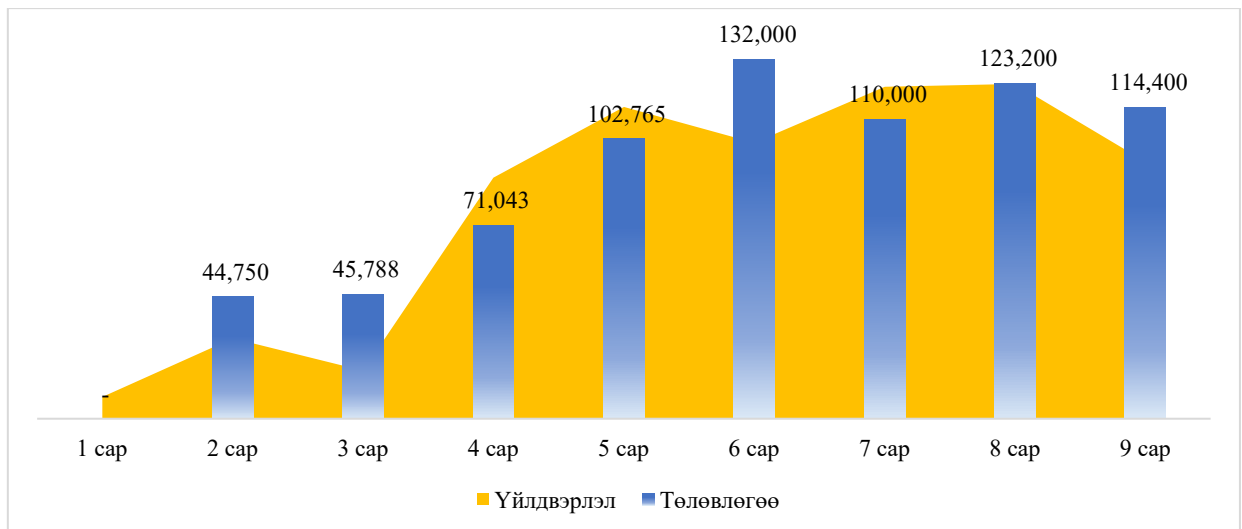
Зураг 3. Технологийн схем

2025 ОНЫ БИЗНЕС ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

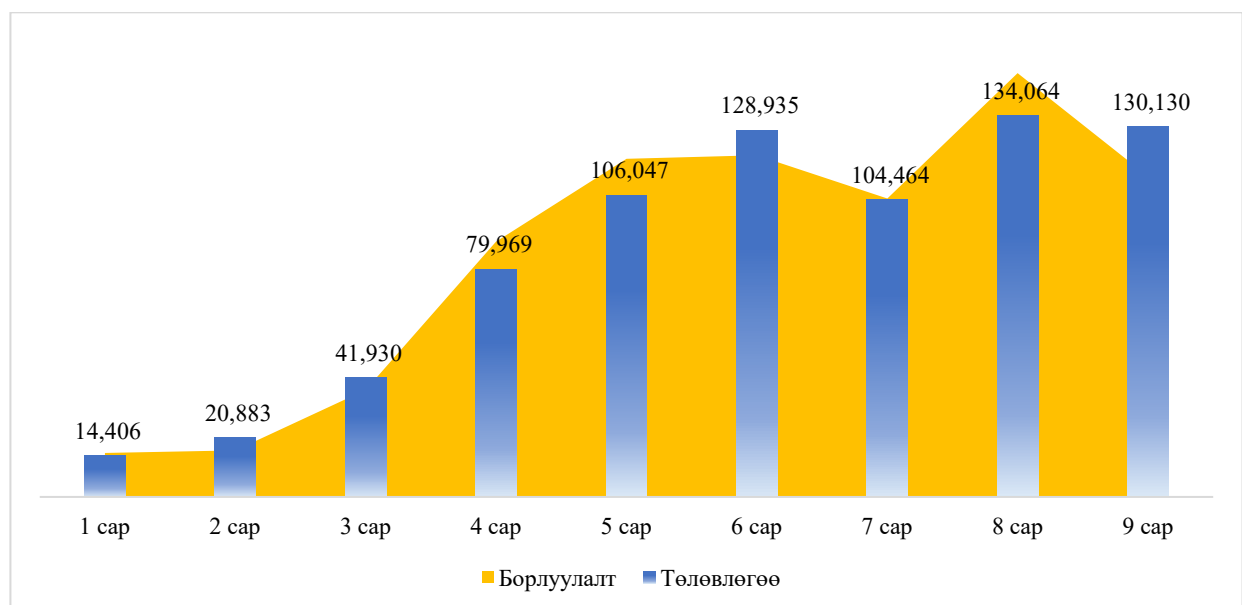
2025 оны 1-9 сард олон улсын стандарт, хэрэглэгчдийн хэрэгцээ шаардлагыг хангасан ОРС-42.5 портланд цемент **699.9** мянган тонныг үйлдвэрлэж (төлөвлөгөөний биелэлт 94%), **764.6** мянган тонныг (төлөвлөгөөний биелэлт 100%) борлуулсан.

Хүснэгт 2. Цемент үйлдвэрлэл, борлуулалт, 2025.01-09 сар

Сар	Үйлдвэрлэл			Борлуулалт		
	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Биелэлт %	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Биелэлт %
1 сар	-	8,047		14,406	15,476	
2 сар	44,750	29,510	66%	20,883	16,332	71%
3 сар	45,788	17,679	39%	41,930	37,628	84%
4 сар	71,043	88,560	125%	79,969	89,695	108%
5 сар	102,765	114,516	111%	106,047	118,805	110%
6 сар	132,000	101,334	77%	128,935	120,067	92%
7 сар	110,000	121,911	111%	104,464	104,927	99%
8 сар	123,200	122,927	100%	134,064	148,937	110%
9 сар	114,400	94,365	82%	130,130	112,687	86%
Нийт	743,945	698,849	94%	760,830	764,553	100%

Зураг 4. Цемент үйлдвэрлэл, 2025.01-09 сар

Зураг 5. Цемент борлуулалт

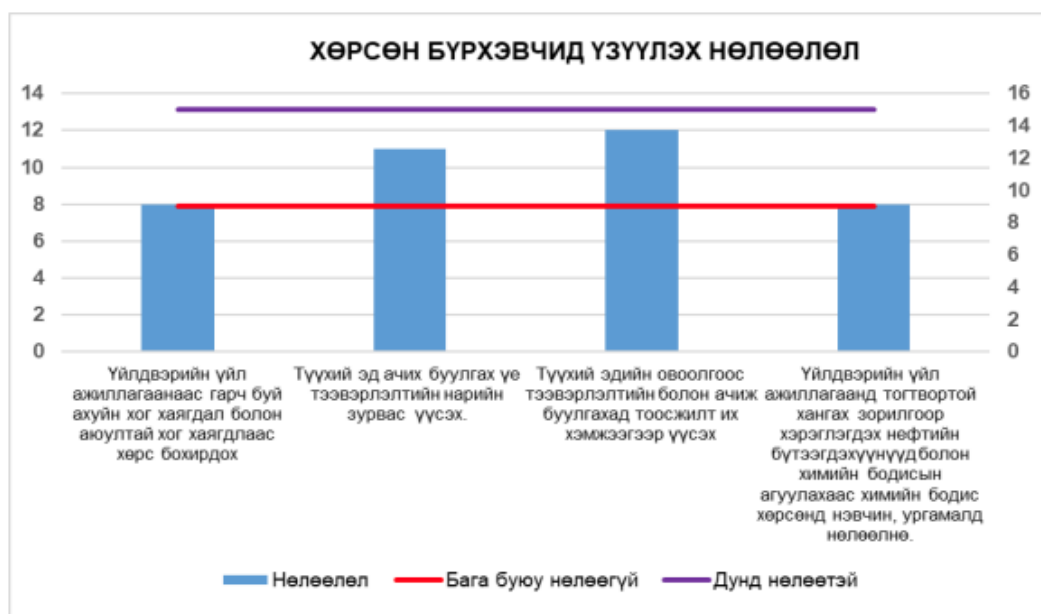
ҮЙЛДВЭРИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Цемент шохой үйлдвэрлэх төслийн үйл ажиллагаанаас тухайн нутаг дэвсгэр, бүс нутгийн байгаль орчинд үзүүлэх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдийг 2022 онд боловсруулсан төслийн байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээнд тодорхойлсон байдаг. Төсөл хэрэгжиж байгаа бүс нутагт Мак Цемент ХХК-аас гадна Эко Хэлхээ ХХК-ны жонш баяжуулах үйлдвэр, нүүрс олборлож буй Чингэсийн хар алт, Штайнколе, Пауэрленд ХХК-ууд, төмрийн хүдэр олборлох МГМК ХХК зэрэг аж ахуйн нэгжүүд төсөл хэрэгжүүлдэг учраас тухайн газрын хүрээлэн буй орчинд үзүүлэх нөлөөлөл нь хам шинж чанартай юм.

Цемент шохой үйлдвэрлэх төслийн үйл ажиллагаанаас үүсэх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдийг түүнд өртөх орчноор нь буюу агаар, гадаргын болон газар доорх ус, хөрс, амьтан ургамлын аймгийг хамруулан дараах байдлаар тодорхойлсон.

Зураг 6. Агаарын чанарт үзүүлэх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд

Зураг 7. Хөрсөн бүрхэвчинд үзүүлэх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд

Зураг 8. Усны чанарт үзүүлэх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд

Зураг 9. Ургамлан нөмрөг, амьтны аймагт үзүүлэх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд

Тусгай хамгаалалттай газар нутагт үзүүлэх нөлөөлөл

Цемент шохойн үйлдвэрийн талбайд хамгийн ойр орших улсын тусгай хамгаалалттай газар бол Их нартын байгалийн нөөц газар 24 км, орон нутгийн хамгаалалттай газар Хөшөөгийн энгэр 11 км-т оршдог байна. Тиймээс үйлдвэрлэлийн явцад тусгай хамгаалалттай газар нутагт үзүүлэх нөлөөлөл байхгүй.

ЦЕМЕНТ ШОХОЙН ҮЙЛДВЭРИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ, ҮНДСЭН ҮР ДҮН

Дорноговь аймгийн Даланжаргалан суманд орших Цемент шохойн үйлдвэрийн Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг боловсруулахдаа БОАЖЯ-ны сайдын 2019 оны 10 сарын 29-ны өдрийн А-618 тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ыг баримталсан бөгөөд тухайн жилийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан ажлуудын биелэлтийн байдлыг нэг бүрчлэн тодорхойлж, шаардагдсан хөрөнгө зардлыг тооцсон бөгөөд орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн биелэлтийн хэсэгт хяналт шинжилгээний ажлын үр дүнг дэлгэрэнгүй хэлбэрээр тусгасан болно.

Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөнд тусгагдсан ажлууд түүний биелэлтийн тоон үзүүлэлтийг дараах хүснэгтэнд нэгтгэн илэрхийлэв.

Хүснэгт 3. Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөнд тусгагдсан ажлуудын хэрэгжилт

д/д	Байгаль орчны хамгаалах арга хэмжээний төрөл	Төлөвлөсөн ажлын тоо	Гүйцэтгэсэн ажлын тоо	Хийгдэж буй болон хойшлогдсон ажлын тоо
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	15	15	-
2	Орчны тохижилт цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө	3	3	-
3	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ	1	1	-
4	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох	-	-	-
5	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	-	-	-
6	Осол, эрсдэлийн менежментийн	6	6	-
7	Хог хаягдлын менежмент	9	9	-
8	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	13	13	-
9	Удирдлага зохион байгуулалтын арга хэмжээ	8	8	-
10	Олон нийтэд тайлагнах үйл ажиллагаа	1	1	-
	Нийт	56	56	-

2025 онд Цемент шохойн үйлдвэр нь Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөний хүрээнд хэрэгжүүлсэн гол үйл ажиллагаанууд, түүний үр дүнг дурдвал.

- Үйлдвэрийн ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах ажлын хүрээнд хавар, намрын тарилтаар нийт 8525 мод сөөг тарьж усалгаа, арчилгааг хийж гүйцэтгэсэн.
- Мод үржүүлгийн талбайн хүлэмжэнд шар хуайс, алтан харгана, буйлс, жигд, зэрэг модны үрийг тарьж 85 хувийн ургалттай ургуулав.
- Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний хүрээнд Их нартын БНГ-тай хамтран хар сүүлт зээрийн судалгаа, хамгаалал төсөлд хамтран ажиллаж байна.
- Цемент шохойн үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас үүсэж болзошгүй гол сөрөг нөлөөллийг хянах зорилгоор агаар тоос, ус, хөрс, амьтан, ургамлын хэмжилт, орчны хяналт шинжилгээний ажлыг тогтмол хийж гүйцэтгэсэн.

1. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт 4. Үйлдвэрийн сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Ажлын гүйцэтгэл	Нийт зардал /мян.төг/	Биелэлтийн шалгуур
Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр					
1	Орчны тоосжилтыг дарах зорилгоор усалгааг тогтмол хийж байх	Үйлдвэрийн хэмжээнд	Үйлдвэрийн зам талбайн усалгааг хуваарийн дагуу тогтмол усны белазаар усалгаа хийж байна.	100,000	Тухай бүрт
2	Тээврийн хэрэгслүүдэд хурдны хязгаар тогтоох, тэдгээрт хяналт тавих зорилгоор машины GPS суурилуулах	Үйлдвэрийн хэмжээнд	Үйлдвэрийн талбайд машин механизмуудын хурдыг хязгаарлах, тоосжилт үүсгэхээс урьдчилан сэргийлэх зорилготойгоор Гайхам GPS суурилуулан өдөр бүр хурдны хязгаарыг хянаж байна.	420,000	Жилийн турш
33	Уутан шүүлтүүрийг гэмтэж муудсан үед цаг алдалгүй солих, битүүмжлэлд хяналт тавьж засвар үйлчилгээг тогтмол хийх	Үйлдвэрийн хэмжээнд	Үйлдвэрийн шат дамжлагуудаас үүсэх тоосжилтыг бууруулах зорилгоор ханцуйт болон уутан шүүлтүүрийг тухай бүрт солиж байршуулдаг.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Тухай бүрт
4	Төслийн үйл ажиллагаанд ашиглах тээврийн хэрэгслүүдийг тогтмол үзлэг оношилгоонд оруулах	Үйлдвэрийн хэмжээнд	4 сард Дорноговь аймгийн автотээврийн газрын үзлэгт тээврийн хэрэгслүүд бүрэн хамрагдсан	Үйл ажиллагааны зардлаас	Жилдээ
5	Үйлдвэрийн бүсэд агаарын чанарын хэмжилт хийх	Үйлдвэрийн хэмжээнд	Агаар тоосны хэмжилтыг Дорноговь аймгийн Ус цаг уур орчны шинжилгээний газраар жилд 2 удаа хийлгэдэг мөн дотооддоо сар бүр хэмжилт хийж байна.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Тухай бүрт
Усны нөөцөд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр					
6	Технологийн зориулалтаар ашиглаж буй өөрийн худгуудын тоолууранд хяналт тавьж, сумын байгаль орчны мэргэжилтэнтэй	Гүний худаг	Үйлдвэрийн ашиглалтын худгуудын тоолуурын заалтыг сар бүрийн 30-нд Даланжаргалан сумын БОМэргэжилтэнээр хянуулан	Үйл ажиллагааны зардлаас	Жилдээ Тухай бүр

	хамтран усны хэрэглээг хянан бүртгэл хөтлөх ажлыг зохион байгуулах		баталгаажуулж, усны төлбөрийг төлж байна.		
7	Үйлдвэрийн хаягдал усыг ногоон байгууламж ба зам талбайн усалгаанд дахин ашиглах	Үйлдвэр	Үйлдвэрийн технологиос гарсан хаягдал усыг ногоон байгууламж болон зам талбайн усалгаанд дахин ашиглахаар ЦБ-г засаж сайжруулж байна	Үйл ажиллагааны зардлаас	Жилдээ Тухай бүр
	Газрын доорх усны хяналтын цооногийг автоматжуулах Үйлдвэрийн бүсэд байгаа ногоон байгууламжийн усалгаа арчилгааны явцад хөрсний чийг хэмжигч багаж ашиглан усалгааг хийх	Үйлдвэр	Үйлдвэрийн худгуудын хяналтын цооногийн хэмжилтийг хийж газар доорх усны түвшинг хянаж байна	1,000,000	Жилдээ Тухай бүр
8	Хаягдал усыг цэвэрлэх байгууламжийг сайжруулах	Үйлдвэр	Хаанзаа ХХК-тай хамтарч ЦБ-г сайжруулах зөвлөх үйлчилгээ авч зөвлөмжийн дагуу сайжруулах худалдан авалтыг зохион байгууж байна	Үйл ажиллагааны зардлаас	Жилдээ Тухай бүр
9	Хаягдал усны дүгнэлт гаргуулах, зөвшөөрөл болон гэрээ байгуулах	Үйлдвэр	“Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай” хуулийн дагуу Усны газраар хаягдал усны дүгнэлтийг гаргуулж, УГТХДТалын сав газрын захиргаатай гэрээ байгуулсан. Төлбөрийг төлсөн	Үйл ажиллагааны зардлаас	Гэрээг байгуулж төлбөрийг цаг тухайд төлж барагдуулсан байх
10	Ахуйн бохир ус, хатуу хаягдлаас урсац хөрсөнд алдагдахаас сэргийлэх, асгарсан тохиолдолд бохирдсон байдлаас шалтгаалан саармагжуулах, цэвэрлэх арга хэмжээ	Үйлдвэр	Тайлант онд үйлдвэрийн бохир ус цэвэрлэх байгууламжинд тогтмол үзлэг шалгалт хийж ажилласан мөн Хаанзаа ХХК гэрээ байгуулж зөвлөх үйлчилгээ авч ажиллаж байна.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Тухай бүр

Хөрсөнд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр					
11	Шатах тослох материалыг битүүмжлэлтэй саванд хадгалах		Үйлдвэрийн засвар үйлчилгээний төвөөс гарах шатах тослох материалыг 5 тн, 10 тн-ын ёмкост түр хадгалж аюултай хог устгалын “Мон пити ойл” ХХК гэрээт компанид тайлант онд 10 тонн хаягдал тос нийлүүлсэн. Мөн засгийн газрын шийдвэртэй хөндлөн тэнхлэгийн зам ангийн Хүслэнт бүтээмж ХХК-нд 5 тн тос нийлүүлсэн.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Жилдээ
12	Тосны асгаралтаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авч ажиллах	Үйлдвэрийн хэмжээнд	Тосны асгаралтаас урьдчилан сэргийлэх асгаралтын сургалт зааварчилгааг шинэ ажилтан болон бүх ажилчдад орсон. Асгаралт үүсэж болзошгүй цэгүүдэд асгаралтын иж бүрдэл байршуулсан. Мөн тостой поошиг байрлуулах талбайг бүтэн бетон цутгаж хөрсөнд асгарахаас хамгаалсан, хаягжуулсан	1,000,000	Жилдээ
13	Газар хөндөх зөвшөөрөл авах, олгох тохиолдолд бүртгэл хөтлөх		Үйлдвэрийн бүс дотор нийт 1 удаа газар хөндөх зөвшөөрөл олгосон.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Жилдээ
Ургамал, амьтанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр					
14	Үйлдвэр орчмын бэлчээрийн талбай хорогдох	Үйлдвэр	Ургамалжилтын судалгааг 7,9 саруудад хийсэн	400,000	2 удаа
15	Зэрлэг ан амьтан хамгаалах	Үйлдвэр орчмын бүс	Шинээр татсан цахилгааны шугамууд дээр шувуу суух үүр болон шувуу үргээгч суурилуулсан.	1,000,000	9 сард
Нийт зардал				3,920,000	

* Үйл ажиллагааны зардлаар хийгдсэн ажлын өртөг багтаагүй дүн

Орчны тоосжилтыг дарах зорилгоор усалгааг тогтмол хийж байх

Үйлдвэрийн бүсэд зам талбайн тоосжилтыг бууруулах зорилгоор үйлдвэрийн дотор талбайд усалгааг тогтмол хийж байна.

Зураг 10. Зам талбайн усалгаа хийж буй байдал

Тээврийн хэрэгслүүдэд хурдны хязгаар тогтоох, тэдгээрт хяналт тавих зорилгоор машины GPS суурилуулах

Үйлдвэрийн бүсэд олон салаа зам гаргахгүй, батлагдсан маршрутаар зөвшөөрөгдсөн зассан замаар зорчиж, хөдөлгөөнд оролцож байна. Машин механизмуудын хурдыг хязгаарлах зорилгоор дотоод журмын дагуу “Гайхам” GPS хяналтын программ ашиглан тээврийн хэрэгслүүдэд байнгын хяналт тавин ажиллаж байна. Хяналтаар 71 орчим тохиолдол илэрсэн нь 3-10 км/цаг хурд хэтрүүлсэн байсан ба ихэнх нь гүйцэж түрүүлэх, шинэ жолооч зэрэг байсан. Хэтрүүлсэн хурд нь аюул учруулах эрсдэл бага хөдөлгөөн сийрэг газруудад тохиолдсон байна. Хурд хэтрүүлсэн жолооч нарт анхааруулга өгөх, сургалт явуулах, сахилгын шийтгэл өгч ажилладаг.

Хурд хэтрүүлэлтийн тайлан

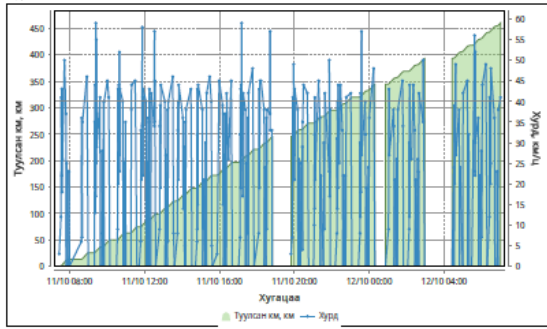
Хамрах хугацаа: 2025 оны 10-р сарын 11 07:00 - 2025 оны 10-р сарын 12 07:00
(өдөр бүр 00:00 - с 23:59 хүртэл)

Бэлтгэсэн: 2025 оны 10-р сарын 12 07:33
Цагийн бүс: Улаанбаатар

Агуулга	
Хово #04 / 77-99 ТТА /	3
Хово #09 / 77-44 ТТА /	5
Хово #06 / 66-22 ТТА /	6
Хово #08 / 66-44 ТТА /	8
Хово #16 / 98-51 УАН /	10
38-14 УАС / Land-78 /	11
25-37 УАС / Land-78 /	13
#01 57-15 УКМ / Автобус /	15
29-41 УАС / Land-79 /	17

Хово #04 / 77-99 ТТА / , 2025 оны 10-р сарын 11 07:00 - 2025 оны 10-р сарын 12 07:00

Хурд

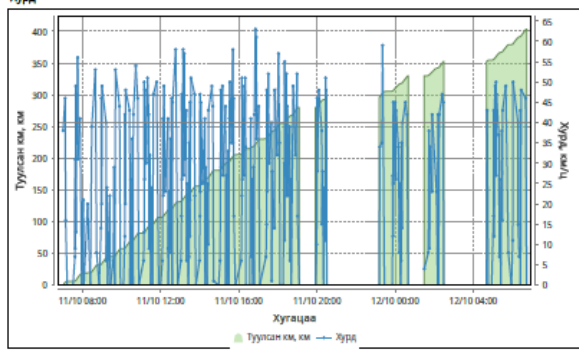
Хурд хэтрүүлэлт (их 40 км/ц дээш хугацаанд 1 мин.)

Эхлэх хугацаа	Урсгалын хугацаа	Дундаж хурд, км/ц	Дээд хурд, км/ц	Хаяг
2025 оны 10-р сарын 11 (Бя) : 29				
07:40	00:09	40	50	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
08:50	00:01	42	42	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
08:52	00:01	43	44	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
08:54	00:01	43	46	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
09:51	00:02	42	42	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
10:00	00:09	43	45	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
10:09	00:01	42	44	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
10:46	00:01	42	44	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
11:17	00:01	42	44	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
11:22	00:01	41	42	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
11:27	00:09	43	45	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
11:57	00:02	42	45	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
12:22	00:01	42	43	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
12:27	00:01	42	42	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
12:28	00:01	42	44	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
12:59	00:01	42	44	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
13:26	00:09	44	46	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
15:19	00:05	43	46	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
15:26	00:01	43	46	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
16:07	00:01	42	44	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
16:29	00:01	42	42	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь

Хурд хэтрүүлэлтийн тайлан: Хово #04 / 77-99 ТТА / , Хуудас 3

Хово #06 / 66-22 ТТА / , 2025 оны 10-р сарын 11 07:00 - 2025 оны 10-р сарын 12 07:00

Хурд

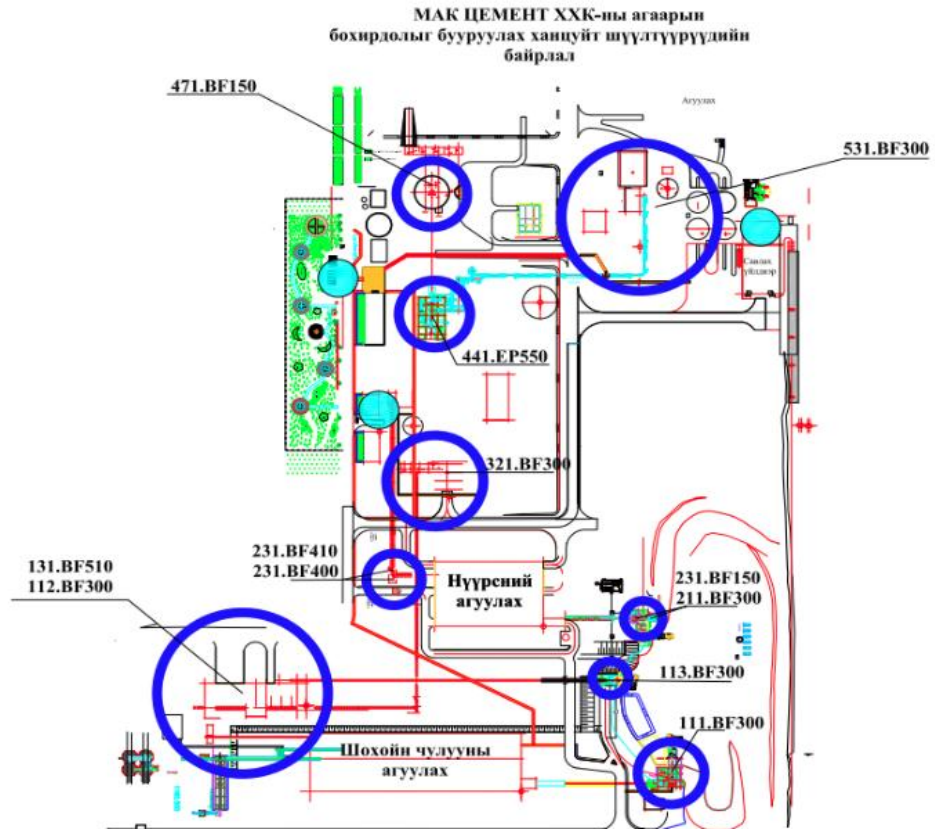
Хурд хэтрүүлэлт (их 40 км/ц дээш хугацаанд 1 мин.)

Эхлэх хугацаа	Урсгалын хугацаа	Дундаж хурд, км/ц	Дээд хурд, км/ц	Хаяг
2025 оны 10-р сарын 11 (Бя) : 00				
07:00	00:01	42	44	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
07:01	00:01	44	47	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
07:04	00:02	45	48	Төх шавын зам/ Төх шавын цураай/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
07:41	00:01	44	47	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
07:47	00:02	45	48	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
08:30	00:04	44	45	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
08:35	00:01	44	42	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
08:36	00:04	45	53	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
08:59	00:01	44	45	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
09:06	00:01	44	47	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
09:40	00:06	47	53	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
09:47	00:01	43	47	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
09:49	00:03	43	46	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
10:12	00:01	46	48	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
10:30	00:05	43	46	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
10:43	00:06	46	54	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
11:10	00:02	45	48	Төх шавын зам/ Төх шавын цураай/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
11:19	00:02	43	45	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь
11:36	00:06	45	48	Төх шавын зам/ Даланжиргалан сум, Дорноговь

Зураг 11. Хурд хэтрүүлэлтийн тайлан мэдээ

Утан шүүлтүүрийг гэмтэж муудсан үед цаг алдалгүй солих, битүүмжлэлд хяналт тавьж засвар үйлчилгээг тогтмол хийх

Цемент шохойн үйлдвэрийн бүх дамжлага тоос шүүх хэсгүүдэд Bag filter буюу ханцуйт фильтр суурилагдсан байдаг бөгөөд 4 төрлийн ханцуйт шүүлтүүрийн уутыг ашиглаж байна. 50 ширхэг ханцуйт шүүлтүүр Мөн Electrostatic precipitator буюу цахилгаан тоос шүүх байгууламж нь халуун материал сорох зориулалттай клинкер хөргүүрээс тоос сорох хэсэгт суурилагдсан байдаг.

Зураг 12. Ханцуйт шүүлтүүрийн байрлал

Үйлдвэрийн бүсэд агаар тоосны хэмжилт хийх

Үйлдвэрийн агаар, тоосны хэмжилтийг 6 байршилд 2025 оны 6,9-р саруудад Дорноговь аймгийн УЦУОШГ-аар хийж гүйцэтгүүлсэн. Мөн дотооддоо тоос болон агаарын чанарын хэмжилтийг сар бүр тогтмол хийж хариу арга хэмжээний тайлан авч байна.

Технологийн зориулалтаар ашиглаж буй худгуудын тоолууранд хяналт тавьж, сумын байгаль орчны мэргэжилтэнтэй хамтран усны хэрэглээг хянан бүртгэл хөтлөх

Технологийн зориулалтаар ашиглаж буй худгуудын тоолуурын бүрэн бүтэн байдалд тогтмол хяналт тавьж, Даланжаргалан сумын байгаль орчны мэргэжилтэнтэй хамтран сар бүрийн 30-нд тоолуурын заалтыг авч баталгаажуулдаг. Худгийн тоолууруудыг салгах, суурилуулах, лацдуулах ажлыг “Чандмань Илч” ХХК хамтран гүйцэтгэсэн.

Зураг 13. “Чандмань Илч”ХХК тоолуур суурилуулж буй байдал 2025.04 сар

БОТХХ

ХУДГИЙН ТООЛУУР САЛГАСАН АКТ

2025.10.09

Хөх цавын уурхай, ЗУТ, хагас кокс, амрах байрны арын нэгдсэн байгууламжийн худгийн тоолуур, угсруулт, салгалт, лацдуулах ажлыг экологийн мэргэжилтэн Б.Даваа, ус дулаан, хангамжийн менежер Б.Болорцэцэг, Даланжаргалан сумын “Чандмань илч” ХХК болон Даланжаргалан сумын байгаль орчны мэргэжилтэн С.Дандржаватар нарын бүрэлдэхүүнтэй хийж гүйцэтгэв.

Зураг 1. Тоолуур салгах үеийн үйл явц

Зураг 2. Тоолуурын салгах үеийн шалт

ЗУТ, АМРАХ БАЙРНЫ АР, ХӨХ ЦАВЫН УУРХАЙ, ХАГАС КОКСЫН ХУДГИЙН ТООЛУУРЫГ САЛГАЖ ЛАЦЫГ АВАВ. 2025.10.09

Зураг 14. Худгийн тоолуур салгасан акт 2025.10.09

Зураг 15. Үйлдвэрийн ашиглалтын худгуудын харагдах байдал

Үйлдвэрийн хаягдал усыг ногоон байгууламж ба зам талбайн усалгаанд дахин ашиглах

Ус цэвэршүүлэх байгууламжаас гарч буй илүүдэл усыг зам талбай, ногоон байгууламжийн усалгаанд ашигладаг ба усны хэрэглээг тоолуурын заалтаар хянан ажилладаг. Мөн 2017-2024 оны хооронд нийт ашигласан ус 81% тай байна.

2024 ОНЫ 1.000.000 ТОНН ЦЕМЕНТ ҮЙЛДВЭР.ТЭХ УСНЫ ЗАРЦУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ														
	1-р сар	2-р сар	3-р сар	4-р сар	5-р сар	6-р сар	7-р сар	8-р сар	9-р сар	10-р сар	11-р сар	12-р сар	Нийт	
ТОНН ЦЕМЕНТ ҮЙЛДВЭР.ТЭХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ														
Цемент үйлдвэрлэл ОРС 42.5	100	-	52,640	44,400	71,273	111,833	122,850	94,185	139,035	134,550	127,650	62,900	38,685	1,000,000
Цементийн гэрээм ажиглалт хонго	0	17.5	16	21.5	31	30	21	31	30	30	20	17	12	260
Цементийн гэрээм ажиглалт цаг	0	16	15	17	18.5	21	23	23	23	23	17	17	17	17
Хонгог үйлдвэрлэх цемент	0	3,008	2,775	3,315	3,608	4,095	4,485	4,485	4,485	4,255	3,145	3,145	3,145	31,455
Цагийн дундаж зүчин чадал	-	188	185	195	195	195	195	195	195	195	185	185	185	185
Усны норм	-	0.024	0.024	0.024	0.024	0.024	0.024	0.024	0.024	0.024	0.024	0.024	0.024	0.024
Усны зарцуулалт	-	1,263	1,066	1,311	1,311	2,684	2,948	2,260	3,337	3,229	3,064	1,510	928	24,000
879,528 ТОНН ЧУЛУУЦАР ҮЙЛДВЭР.ТЭХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ														
Эргэл зуух ажиглалт хонго	31	29	25	6	31	30	31	31	30	15	30	31	31	320
Хувиарийн хонго	31	29	31	20	31	30	31	31	30	31	30	31	31	366
Зөгсөл хонго	0	0	6	24	0	0	0	0	0	16	0	0	0	46
Дундаж зүчин чадал, тн цаг /ольмоор/	172	172	183	183	183	183	183	183	183	183	172	172	172	172
Суурагдасан зүчин чадал	195	195	195	195	195	195	195	195	195	195	195	195	195	195
Хувиарийн дундаж зүчин чадал	88%	88%	94%	94%	94%	94%	94%	94%	94%	94%	88%	88%	88%	88%
Цагийн дундаж зүчин чадал тн цаг	110.3	110.3	117.1	117.1	117.1	117.1	117.1	117.1	117.1	117.1	117.1	110.3	110.3	110.3
Холын	1.56	1.56	1.56	1.56	1.56	1.56	1.56	1.56	1.56	1.56	1.56	1.56	1.56	1.56
Хонгогийн дундаж зүчин чадал	2,646	2,646	2,811	2,811	2,811	2,811	2,811	2,811	2,811	2,811	2,646	2,646	2,646	2,646
Чулуунсар	82,031	76,738	70,269	16,865	87,134	84,323	87,134	84,323	87,134	42,162	79,385	82,031	82,031	879,528
Усны норм	0.064	0.074	0.074	0.087	0.110	0.110	0.091	0.091	0.087	0.074	0.074	0.074	0.064	0.064
Усны зарцуулалт	5,250	5,679	5,200	1,467	10,108	9,276	7,929	7,929	7,336	3,120	5,874	5,250	5,250	5,250
Үйлдвэрийн нийт усны зарцуулалт	5,250	6,942	6,266	3,178	12,792	12,224	10,190	11,266	10,565	6,184	7,384	6,178	6,178	98,418
Угил ачуу усны норм	86.60	86.60	86.60	86.60	86.60	86.60	86.60	86.60	86.60	86.60	86.60	86.60	86.60	86.60
Угил ачуу усны зарцуулалт	2,685	2,511	2,165	320	2,685	2,598	2,685	2,598	2,598	1,299	2,598	2,598	2,598	2,685
Уурайга усны норм	15.25	15.25	45.53	64.70	100.33	100.33	64.70	64.70	64.70	45.53	45.53	45.53	45.53	15.25
Уурайга усны зарцуулалт	473	442	1,138	388	3,110	3,010	2,006	2,006	1,941	683	1,366	473	473	473
Ногоон байгууламжийн усны норм	-	-	-	143.24	174.54	174.54	168.95	168.95	143.24	36.17	-	-	-	-

Зураг 16. Цэвэршүүлэх байгууламжаас гарч буй илүүдэл усыг усалгаанд ашигласан зарцуулалт

Шугам сүлжээний гэмтлийг засварлах, усны алдагдал бууруулах:

Ус хангамж, ариутгах татуургын шугам сүлжээний засвар үйлчилгээг тухай бүрд гүйцэтгэн ажилласан. Мөн ус хэмнэх зорилгоор ногоон байгууламжийн усалгаанд сүүлийн үеийн дуслын усалгааны системүүдээр ханган ажиллаж байна.

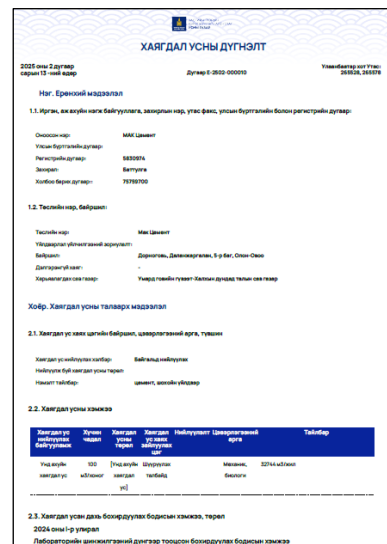
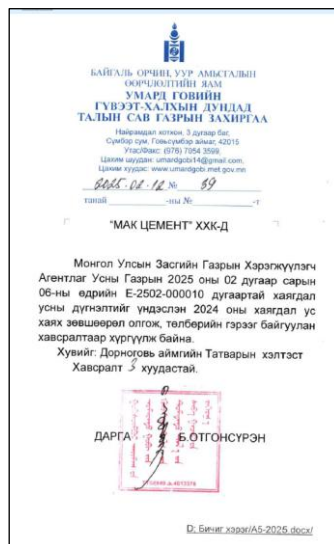
Зураг 17. Шугам сүлжээний засвар, угсралтын ажил гүйцэтгэж байгаа нь

Зураг 18. Хур тунадасны ус зайлуулж ногоон байгууламжинд ашиглах

Хаягдал усны гэрээ байгуулж, төлбөрийг цаг тухайд нь барагдуулах

“Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай” хуулийн дагуу бохир усыг хүрээлэн буй орчинд болон төвлөрсөн бохир усны шугаманд “Хүрээлэн байгаа орчин, Усны чанар, хаягдал усны ерөнхий шаардлага MNS4943:2015”, “Хүрээлэн байгаа орчин чанар, Ариутгах татуургын сүлжээнд нийлүүлэх хаягдал ус, ерөнхий шаардлага MNS6561:2015” стандартаар тогтоосон норматив шаардлагад нийцүүлэн хаях зайлуулах зөвшөөрлийг нэг жилийн хугацаатайгаар авч гэрээг байгуулав.

Зураг 19. Хаягдал усны зөвшөөрөл, дүгнэлт

Ахуйн бохир ус, хатуу хаягдлаас урсац хөрсөнд алдагдахаас сэргийлэх, асгарсан тохиолдолд бохирдсон байдлаас шалтгаалан саармагжуулах, цэвэрлэх арга хэмжээ авах

Тайлант онд үйлдвэрийн бохир ус цэвэрлэх байгууламжинд тогтмол үзлэг шалгалт хийж ажилласан мөн Хаанзаа ХХК гэрээ байгуулж зөвлөх үйлчилгээ авч ажиллаж байна.

Зураг 20. “Хаанзаа” ХХК зөвлөх үйлчилгээ үзүүлж буй нь

Шатах тослох материалыг битүүмжлэлтэй саванд хадгалах

Үйлдвэрийн шатахуун түгээх станц 2024 онд шинээр байгуулагдсан бөгөөд түлшний машинаас техникүүдэд түлш олголт хийгддэг. Ашигласан тос маслыг зориулалтын саванд цуглуулж үйлдвэрийн үйл ажиллагаанд дахин ашиглаж байна.

Зураг 21. ШТС

Зураг 22. Түлшний машин болон ашигласан тос цуглуулах хэсэг

Тосны асгаралтаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авч ажиллах

Асгаралтаас урьдчилан сэргийлэх, асгаралт үүссэн үед бэлэн байдлыг хангах зорилгоор асгаралт үүсгэх эрсдэлтэй цэгүүдийг тодорхойлж тус цэгүүд дээр асгаралтын үед хэрэглэх багаж хэрэгсэл, сав зэргийг байрлуулан хаягжуулсан. Үйлдвэрийн талбайд бохирдсон хөрсийг саармагжуулах цэг байгуулах төлөвлөгөө боловсруулан ажиллаж байна. Мөн сар бүр ажлын байрны үзлэг хийж гарсан асгаралтуудыг журмын дагуу цэвэрлүүлж, хариу арга хэмжээг авч ажиллаж байна.

Зураг 23. Асгаралтын хариу арга хэмжээ үйлчилгээний талбайг цэвэрлүүлсэн байдал

Зураг 24. Асгаралтын иж бүрдэл байрлуулсан байдал

Зураг 25. Поошиг хадгалах талбайг бетон суурьтай болгосон байдал

Galaxy S24 Ultra

Газар хөндөх зөвшөөрөл авах, олгох тохиолдолд бүртгэл хөтлөх

Тайлант онд үйлдвэрийн бүс дотор 3 удаа газар хөндөлт хийгдсэн. Үүнд: Хог ангилан ялгах түр хогийн цэгийн талбай, худгийн шугам татах гэх мэт

Байгаль орчны хэргийг Газрын менежментийн Засаг 12 Газар хөндөх зөвшөөрлийн хуудас Үйлдвэр, уурхай: **Газар хөндөх зөвшөөрлийн хуудас**

ХҮСЭЛТ ГАРГАГЧ БӨГЛӨНГ:

1. Газар шорооны ажлын байршил:

- уурхайн суурингийн эргэн тойрон
- үйлдвэрийн талбай
- уурхайн карьер
- замын ажла
- ЗУТ-ийн талбай
- бусад (Хогийн цэг дээр)
- бусад /

2. Хэсэг нэмж, гэрээт байгуулалтын нэр: **БӨТХХ**

3. Газар хөндөх шалтгаан

- Онгоц хорь хуулах
- уурхайн хөрс хуулах
- саат хашаа барих
- барилгын ажла
- шинэ зам үүсгэх
- хайрга, хэсний карьер
- бусад / **Хөгжлийн үйлдвэрийн талбай**

4. Ажил эхлэх хугацаа: **2025.03.03** Ажил дуусах хугацаа: **2025.03.03**

5. Газар хөндөх талбайн хэмжээ: **1.26 Га**

6. Үйл ажиллагааны танилцуугаа өгсөн зөв / хавсаргал:

- төлөвлөгөө
- газрын зураг
- зургалд
- гэрэл зураг

7. Ажил дууссанад нөхөн сэргээлтийн хэрэг хийх тухай мэдээлэл

Бүсгийн төлөөлөгч: **Н.Б. Сүхбаатар** / **Л.О.Н. Урсгал**

Хариуцлагатай ажилтны зөвшөөрөл: Газрын үсэг зүрж зөвшөөрөл өгсөн баталгаажуулалт

Уг дулааны инженер: **Б.О.С. Б.О.С.** Огноо: **2025.03.03**

Цахилгааны инженер: **Б.О.С. Б.О.С.** Огноо: **2025.03.03**

Сүлжээний инженер: **Б.О.С. Б.О.С.** Огноо: **2025.03.03**

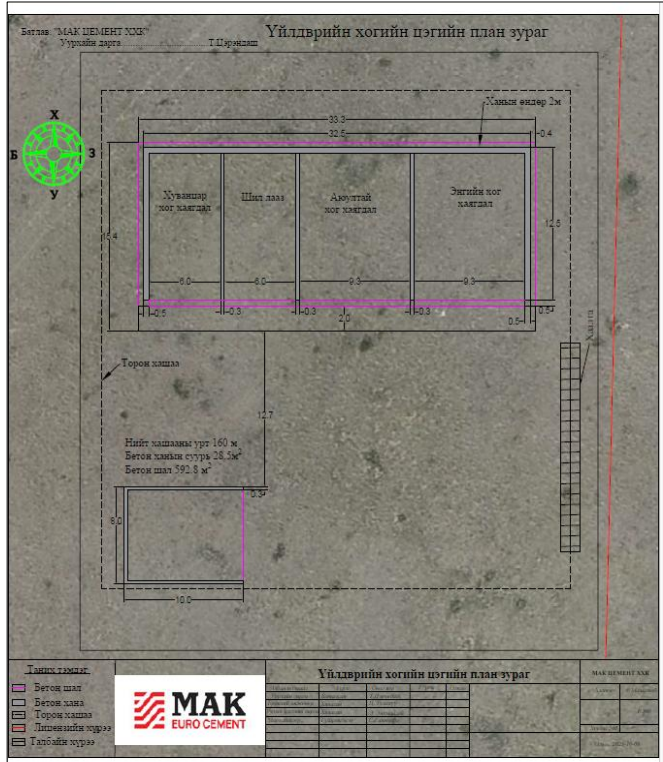
Маркшейдер: **Б.О.С. Б.О.С.** Огноо: **2025.03.03**

Байгаль орчны инженер: **Б.О.С. Б.О.С.** Огноо: **2025.03.03**

ХАБ-ын инженер: **Б.О.С. Б.О.С.** Огноо: **2025.03.03**

Хүсэлт гаргасан: **Б.О.С. Б.О.С.** Огноо: **2025.03.03**

Үйлдвэр, Уурхайн дарга: **Б.О.С. Б.О.С.** Огноо: **2025.03.03**

Зураг 26. Хог ангилан ялгах түр цэгийн газар хөндөх зөвшөөрөл

Байгаль орчны хэргийг Газрын менежментийн Засаг 12 Газар хөндөх зөвшөөрлийн хуудас Үйлдвэр, уурхай: **Газар хөндөх зөвшөөрлийн хуудас**

ХҮСЭЛТ ГАРГАГЧ БӨГЛӨНГ:

1. Газар шорооны ажлын байршил:

- уурхайн суурингийн эргэн тойрон
- үйлдвэрийн талбай
- уурхайн карьер
- замын ажла
- ЗУТ-ийн талбай
- хогийн цэг дээр
- бусад /

2. Хэсэг нэмж, гэрээт байгуулалтын нэр: **Б.О.С. Б.О.С.**

3. Газар хөндөх шалтгаан

- Онгоц хорь хуулах
- уурхайн хөрс хуулах
- саат хашаа барих
- барилгын ажла
- шинэ зам үүсгэх
- хайрга, хэсний карьер
- бусад / **Хөгжлийн үйлдвэрийн талбай**

4. Ажил эхлэх хугацаа: **2025.03.03** Ажил дуусах хугацаа: **2025.03.03**

5. Газар хөндөх талбайн хэмжээ: **1.26 Га**

6. Үйл ажиллагааны танилцуугаа өгсөн зөв / хавсаргал:

- төлөвлөгөө
- газрын зураг
- зургалд
- гэрэл зураг

7. Ажил дууссанад нөхөн сэргээлтийн хэрэг хийх тухай мэдээлэл

Бүсгийн төлөөлөгч: **Н.Б. Сүхбаатар** / **Л.О.Н. Урсгал**

Хариуцлагатай ажилтны зөвшөөрөл: Газрын үсэг зүрж зөвшөөрөл өгсөн баталгаажуулалт

Уг дулааны инженер: **Б.О.С. Б.О.С.** Огноо: **2025.03.03**

Цахилгааны инженер: **Б.О.С. Б.О.С.** Огноо: **2025.03.03**

Сүлжээний инженер: **Б.О.С. Б.О.С.** Огноо: **2025.03.03**

Маркшейдер: **Б.О.С. Б.О.С.** Огноо: **2025.03.03**

Байгаль орчны инженер: **Б.О.С. Б.О.С.** Огноо: **2025.03.03**

ХАБ-ын инженер: **Б.О.С. Б.О.С.** Огноо: **2025.03.03**

Хүсэлт гаргасан: **Б.О.С. Б.О.С.** Огноо: **2025.03.03**

Үйлдвэр, Уурхайн дарга: **Б.О.С. Б.О.С.** Огноо: **2025.03.03**

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ХЭТГЭС БӨГЛӨНГ:

1. Байгаль орчны асуудал:

- газрын эрх бүтэцтэй байгуулалтаас зөвшөөрөл авсан эсэх
- урьд хэвээр бусад хамгаалал байгаа уусны эх үүсвэрт ойр байгаа эсэх
- хөндөгчийн амьтан ургамал өрсөлон эсэх
- бөөрөөр хэсгээрх хэргийг хамгаалсан эсэх
- тусгай эх үүсвэрийг багаасгах эсэх

2. Ажлын нөхцөл байдал, байгаль орчны нөхцөлийг хангах талаарх гэмтлэл

Хөгжлийн үйлдвэрийн талбайн хөндөх ажил

Хөгжлийн үйлдвэрийн талбайн хөндөх ажил

Хөгжлийн үйлдвэрийн талбайн хөндөх ажил

3. Байгаль орчны нөхцөл байдлын талаарх гэмтлэл

Хөгжлийн үйлдвэрийн талбайн хөндөх ажил

Хөгжлийн үйлдвэрийн талбайн хөндөх ажил

Хөгжлийн үйлдвэрийн талбайн хөндөх ажил

4. Ажил дууссаны дараа нөхөн сэргээлтийн бүрэн хийгээ тухай гэмтлэл

Хөгжлийн үйлдвэрийн талбайн хөндөх ажил

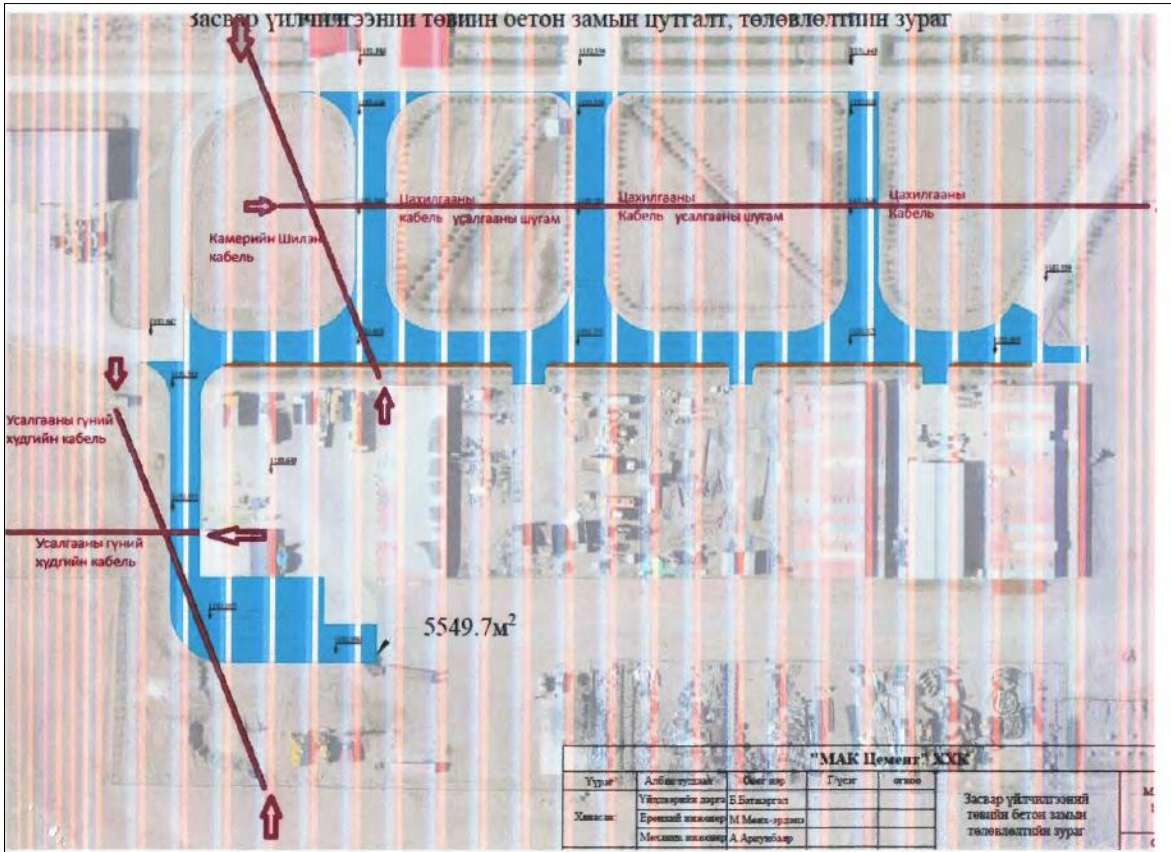
Хөгжлийн үйлдвэрийн талбайн хөндөх ажил

Хөгжлийн үйлдвэрийн талбайн хөндөх ажил

Байгаль орчны инженер: **Б.О.С. Б.О.С.** Огноо: **2025.03.03**

Хангасан

Зураг 27. Цэвэр усны шугамын транс

Зураг 28. Хатуу хучилттай зам тавьсан байдал

Ургамал, амьтанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр

Үйлдвэр, уурхай орчмын ургамлын бичиглэл хийхдээ Юнатов (1955), Өлзийхутаг, (1984), Буянорших (2005) нарын бүтээлд тулгуурлан зонхилогч, дэд зонхилогч зүйлийг тодорхойлсон бол ургамлын Шинжлэх ухааны нэрийг бичихдээ Грубов (1955) бүтээлд тулгуурлав. Мөн тухайн талбайд зонхилогч ургамлын бүрхэцийг үнэлэхдээ Друде (1932) нүдэн баримжааны арга ашиглав. Мөн ан амьтан хамгаалах чиглэлээр хаягдал төмөр ашиглан шувуу суух үүр хийж Даланжаргалан сумын ЗДТГ-тай хамтран ажиллав.

Зураг 29. Раменскийн тор ашиглан ургамлын бүлгэмдэл тодорхойлж буй байдал

ҮЙЛДВЭР, УУРХАЙ ОРЧМЫН УРГАМЛЫН БИЧИГЛЭЛ

2025 оны орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн дагуу “Хөх цавын шохойн чулууны уурхай”, “Нарны панель”, “Шаврын уурхай”, “Цемент шохойн үйлдвэр”-ийн хэсгүүдэд ургамлын бичиглэл хийв. Үйлдвэр, уурхай орчмын ургамлын бичиглэл хийхдээ Буян-Орших (2005), Түвшинтогтох (2005) нарын бүтээлд тулгуурлан зохилогч, дэд зохилогч зүйл тодорхойлсон бол ургамлын шинжлэх ухааны нэрийг бичихдээ Грубов (1955) бүтээл, <https://powo.science.kew.org/> сайтад тулгуурлав. Мөн тухайн талбайд зохилогч ургамлын бүрхцийг үнэлэхдээ Друде (1932) нүдэн баримжааны арга ашиглав.

Ургамлын бичиглэлийг үйлдвэр уурхай орчмын 8 байршилд 3 удаагийн давталттайгаар 24 бичиглэл үйлдэв. 1x1 метр Раменскийн торыг сонгосон талбайд байрлуулж ургамлын зүйл, дундаж өндөр, тусгагийн бүрхцийг тус тус гаргав. Бичиглэл хийсэн нийт талбайд үетэн болон шарилжтан, гялгар дэрс, харгана, хамхуул зэрэг ургамлууд голлон зонхилж байна.

Бичиглэл хийсэн нийт талбайд 11 овог, 26 төрөл, 29 зүйлийн ургамал бүртгэв. Ургамлын бүрхэц 10%-38%-ийн хооронд байна.

Хүснэгт 1. Бичиглэл хийсэн талбайн зохилогч болон дэд зохилогч

№	Бичиглэл хийсэн талбай		Зохилогч зүйл
1	Газрын нэр	Байршил	
2	Хөх цавын уурхай	Технологийн зам	<i>Stipa gobica /Төвийн хэжлэн/</i>
3	Хөх цавын уурхай	Худал	<i>Neotrinia splendens /Тэжээл өгөр/, Salsola collina /Төхсөөн бүдэрсэн/</i>
4	Хөх цавын уурхай	Мастерын байр	<i>Stipa gobica /Төвийн хэжлэн/, Caragana leucophloea /Улаан харгана/</i>
5	Хөх цавын уурхай	Нарны панель	<i>Bassia dasyphylla /Улаан манан-хамхаг/, Neotrinia splendens /Тэжээл өгөр/</i>
6	Шаврын уурхай	Нөхөн сэргээсэн талбай	<i>Neopallasia pectinata /Хэр нугэхий/, Stipa gobica</i>
7	ЦШҮ	Хашааны гадна	<i>Caragana leucophloea /Улаан харгана/, Stipa gobica /Төвийн хэжлэн/</i>
8	ЦШҮ	Хашааны дотор	<i>Stipa gobica /Төвийн хэжлэн/, Caragana leucophloea /Улаан харгана/</i>

Зүйл

ҮЙЛДВЭР, УУРХАЙ ОРЧМЫН УРГАМЛЫН БИЧИГЛЭЛ

2025 оны орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн дагуу “Хөх цавын шохойн чулууны уурхай”, “Нарны панель”, “Шаврын уурхай”, “Цемент шохойн үйлдвэр”-ийн хэсгүүдэд ургамлын бичиглэл хийв. Үйлдвэр, уурхай орчмын ургамлын бичиглэл хийхдээ Буян-Орших (2005), Түвшинтогтох (2005) нарын бүтээлд тулгуурлан зохилогч, дэд зохилогч зүйл тодорхойлсон бол ургамлын шинжлэх ухааны нэрийг бичихдээ Грубов (1955) бүтээл, <https://powo.science.kew.org/> сайтад тулгуурлав. Мөн тухайн талбайд зохилогч ургамлын бүрхцийг үнэлэхдээ Друде (1932) нүдэн баримжааны арга ашиглав.

Ургамлын бичиглэлийг үйлдвэр уурхай орчмын 8 байршилд 3 удаагийн давталттайгаар 24 бичиглэл үйлдэв. 1x1 метр Раменскийн торыг сонгосон талбайд байрлуулж ургамлын зүйл, дундаж өндөр, тусгагийн бүрхцийг тус тус гаргав. Бичиглэл хийсэн нийт талбайд үетэн болон шарилжтан, гялгар дэрс, харгана, хамхуул зэрэг ургамлууд голлон зонхилж байна.

Ургамлын бичиглэл хийсэн нийт талбайд 11 овогийн 32 төрлийн 34 зүйлийн ургамал бүртгэв. Ургамлын бүрхэц 16%-60% хооронд бүрхэгдэж байна. 7 сартай харьцуулахад ургамлын бүрхцийн үзүүлэлт 15%-20% нэмэгдсэн байна. Энэ нь ургамлын ургах оргил үе болон зуны дээд ургашад хүрэх үетэй холбоотой бөгөөд нэлээд хэсгийн бүсэд орчноос шалтгаалж ургамлын фенологийн үе хойшлох зүйл ажиглагдав.

Хүснэгт 1. Бичиглэл хийсэн талбайн зохилогч зүйл

№	Бичиглэл хийсэн талбай		Зохилогч зүйл
1	Газрын нэр	Байршил	
2	Хөх цавын уурхай	Технологийн зам	<i>Stipa glareosa, Artemisia macrocephala</i>
3	Хөх цавын уурхай	Худал	<i>Neotrinia splendens, Salsola collina</i>
4	Хөх цавын уурхай	Мастерын байр	<i>Stipa glareosa, Agropyron cristatum</i>
5	Хөх цавын уурхай	Нарны панель	<i>Chloris virgata, Artemisia scoparia</i>
6	Шаврын уурхай	Нөхөн сэргээсэн талбай	<i>Neopallasia pectinata</i>
7	ЦШҮ	Хашааны гадна	<i>Stipa glareosa, Neopallasia pectinata</i>
8	ЦШҮ	Хашааны дотор	<i>Stipa, Neopallasia pectinata</i>

Зураг 30. Ургамлын зүйлийн бүрдэл тодорхойлсон байдал

Зураг 31. Шувуу суух үүр болон шувуу үргээгч суурилуулав

ОРЧНЫ ТОХИЖИЛТ ЦЭЦЭРЛЭГЖҮҮЛЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт 5. Арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Ажлын гүйцэтгэл	Нийт зардал /мян.төг/	Биелэлтийн шалгуур
1	2017-2024 онд тарьсан мод сөөг, зүлэгний усалгаа арчилгааг тогтмол хийх	Үйлдвэрийн хэмжээнд	Үйлдвэрийн хэмжээнд нийт 75,000 ширхэг мод сөөг ургаж байна.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Тухай бүр
2	Үйлдвэр орчмын ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх, зүлэгжүүлэлт хийх		2025 оны Хавар 8525 мод 8 төрлийн, намрын улиралд нийт 200 ширхэг мод шилжүүлэн суулгасан	Үйл ажиллагааны зардлаас	5, 10-р сард

3	Мод үржүүлгийн талбайд тарилт хийх	Мод үржүүлгийн талбайд хүлэмж барьж жигд модны үрийг тарьж 80 хувийн ургалттай ургуулав.	Үйл ажиллагааны зардлаас	5 сар
---	------------------------------------	--	--------------------------	-------

2017-2025 онд тарьсан мод сөөг, зүлэгний усалгаа арчилгааг тогтмол хийх

Үйлдвэрийн нийт ногоон байгууламжийн талбайд усалгааны системд суурилуулсан бөгөөд ус цэвэршүүлэх байгууламжийн илүүдэл ус болон ногоон байгууламжинд ашиглах хурдгийн усаар усалгааг тогтмол гүйцэтгэж байна. Үйлдвэрийн ногоон байгууламжийг хэсэг нэгжүүдэд хуваарилан өгсөн бөгөөд хариуцсан талбайн арчилгаа, усалгааг тогтмол хийж байна. 2025 оны байдлаар үйлдвэрийн бүсэд 26 төрлийн 75 орчим мянган мод ургуулаад байна.

Зураг 32. Ногоон байгууламжийн арчилгаа

Үйлдвэрийн ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх

2025 онд үйлдвэр, уурхайн орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн ажлын хүрээнд хавар 4-р сараас талбайн хөрс боловсруулалт, нүх ухах ажил эхэлж 6 байршилд 8 төрөл зүйлийн 8525 ш мод сөөг тарьж ургуулсан байна. Үүнд: Хайлаас-6000 ш, Шар хуайс-800ш, Жигд-500ш, Чацаргана -500ш, Буйлс-100ш, сөөгөн боролзгоно 300ш, сухай-300ш, алимны мод 25ш тус тус тарьж арчилгаа, усалгааг хийж байна. Мөн 2025 оны 10-р сарын 16-нд бүх нийтийн мод тарих өдрөөр нөхөн тарилтаар 100ш модыг үржүүлгийн талбайгаас шилжүүлэн суулгасан.

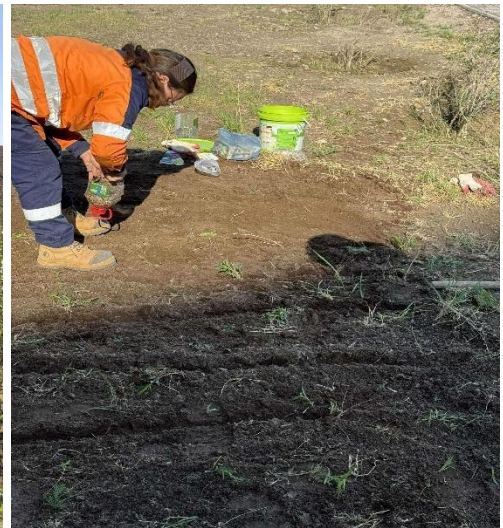

Зураг 33. Хаврын тарилт хийж буй байдал

Мод үржүүлгийн талбайд тарилт хийх

Бид компанийн мод үржүүлгийн талбайд говийн бүс нутагт дасан зохицсон, амьдрах чадвар өндөртэй мод сөөг, нутгийн ургамал болон олон наст ургамлын суулгацыг бэлтгэх, биологийн нөхөн сэргээлт болон орчны тохижилт, ойн зурвас байгуулах зорилгоор 0.67 га талбайд 2021 оноос хойш хийж эхлээд байна.

2025 онд үйлдвэрийн талбайд ургадаг жигд, шар хуайсны зэрэг мод бутны үрийг суулгаж ургуулж байна.

Зураг 34. Ногоон байгууламжийн ажлын явц

2. ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Цемент шохойн үйлдвэр 2023-2027 оны дүйцүүлэн хамгаалах ажлыг Дорноговь аймгийн Даланжаргалан сумын Их нартын байгалийн нөөц газрын “ХАР СҮҮЛТ ЗЭЭРИЙН СУДАЛГАА, ХАМГААЛАЛ” төсөлд Их нартын БНГ хамгаалалтын захиргаатай хамтран ажиллаж байна.

ИХ НАРТЫН БАЙГАЛИЙН НӨӨЦ ГАЗАР

ИХ НАРТЫН БАЙГАЛИЙН НӨӨЦ ГАЗРЫН ХАР СҮҮЛТ ЗЭЭР (*GAZELLA SUBGUTTUROSA GULDENSTAEDT, 1780*)-ИЙН СУДАЛГАА, ХАМГААЛАЛ төслийн МАК ЦЕМЕНТ ХХК-тай 2023 онд байгуулсан гэрээний дагуу 2025 онд хамтарч хийх судалгаа, хамгааллын ажлын санхүүжилтийн санал

Зорилго: Их нартын БНГ-ын хил дамнан нутагладаг Монголын улаан номд орсон хар сүүлт зээрийн цөм сүргийг хамгаалах, судлах, түний амьдрах орчныг тэтгэх					
Зорилт	Үйл ажиллагаа	Хугацаа	Хариуцагч	Хүрэх үр дүн, Тайлбар	Төсөв (Төгрөг)
1. Хар сүүлт зээрийн тархац нутгийг хамгаалах	1.1. Байгаль хамгаалагчийн хяналтын байрнаас хууль бус ан болон болзошгүй зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор алсыг ажиглах 5-10 км татаж хардаг суурин 360 градус эргэдэг өндөр хүчин чадал бүхий хяналтын камер төхөөрөмжийн хамт нэмж суурилуулах	11-р сард	ТХГ-ын хамгаалалтын захиргаа МАК ЦЕМЕНТ ХХК	ТХГ-ын хар сүүлтийн тархац нутаг болон тухайн орчмоор зорчин өнгөрч буй тээврийн хэрэгслийг хянах. Болзошгүй зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх.	4,200,000
	1.3. Хар сүүлтийн тархац нутагт 3 газарт хяналт тавих зорилгоор хөдөлгөөн мэдрэгчтэй Нарны эх үүсгэврээр ажилладаг 360 ⁰ камер 3ш, камерын 4G дата сим, суурь /нэг бүрийн НӨАТ орсон багц үнэ 410,000 төгрөг /	10-р сард	ТХГ-ын хамгаалалтын захиргаа МАК ЦЕМЕНТ ХХК	Хар сүүлтийн тархац нутагт тус камерыг байршуулснаар түүний нүүдэл шилжилт хөдөлгөөн зан төрхийг ажиглахаас гадна хууль бус ангийн зөрчил гарахаас урьдчилан сэргийлэх	1,230,000

	1.4. Байгаль хамгаалагч болон хамгаалалтын захиргааны зүгээс тогтмол хийх эргүүл хяналт шалгалтын ажлын шатахууны зардал. /Сард хамгийн багадаа 50 литр АЙ 92 бензин, үнэ 130,000 төгрөг нийт 12 сар тогтмол/	Жилдээ	ТХГ-ын хамгаалалтын захиргаа МАК ЦЕМЕНТ ХХК	бас нэг том арга хэмжээ болно. Байгаль хамгаалагчийн өдөр тутмын эргүүл хяналт шалгалтын зардлын тооцоо, Хамгаалалтын захиргааны хяналт шалгалтын ажлын зардлын тооцоо, 9-р сараас 12-р сар хүртэл 3 сарын хээрийн шөнийн эргүүлийн зардлын тооцоо	1,560,000
2. Хар сүүлтийн сүргийн бүтэц болон нүүдэл шилжилт хөдөлгөөн, генетикийн судалгааг хийх,	2.1. Сансарын дохиолол зүүж нүүдэл шилжилт хөдөлгөөнийг судлах. /Сансарын дохиолол бүхий судалгааны хүзүүвч 2ш зүүх/ хамгаалалтын захиргаа болон нутгийн иргэд, МАК ЦЕМЕНТ ХХК-ны албан хаагчид, суурин судалгааны төвийн судлаач нар хамтарч оролцоно. /Хүзүүвчний үнэ нэг бүр нь 1000\$, 2 хүзүүвч худалдаж авна./	10-р сард	ТХГ-ын хамгаалалтын захиргаа МАК ЦЕМЕНТ ХХК	Дохиолол бүхий хүзүүвч зүүж судалснаар хууль бус ангийн зөрчлөөс хамгаалахаас гадна тус амьтдын нүүдэл шилжилт хөдөлгөөнийг бүрэн хянах боломжтой. Судалгааны тайлан болон нүүдлийн замнал гарсан байна.	7,200,000
	2.2. Мониторингийн судалгааг тогтмол хийж сар тутамд сүргийн бүтцийг ажиглан улиралд 1 удаа тооллого хийх. /Тус ажлын	Жилийн турш	ТХГ-ын хамгаалалтын захиргаа	Судалгааг хийснээр тухайн бодгалийн өсөлт, хорогдлыг хянах, дүн шинжилгээ хийх боломж бүрдэнэ.	1,040,000

Зураг 35. Төслийн 2025 онд хийгдэх ажлуудаас

Дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд Их нартын БНГ-т 2025 оны 10.18 ны өдөр төслийн хэрэгжилтэд хяналт тавих, контент бэлтгэх зэрэг ажлуудыг хамтран хийж гүйцэтгэсэн. Энэхүү ажлын хүрээнд 2025 оны ажлын төлөвлөгөөнд тусгагдсан 2 хар сүүлт зээрэнд сансарын дохиолол суулгав.

Зураг 36. Төслийн талбайд үйл ажиллагаатай танилцаж хамтарч оролцсон байдал

3. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хөх цав барилгын материалын үйлдвэр төсөл нь Дорноговь аймгийн Даланжаргалан сумын Олон овоот багаас баруун урд 500м зайд байрлах ба үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас үүдэн тус сууринд нийгэм, эдийн засгийн сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй гэж БОННУ-д дүгнэсэн.

4. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Үйлдвэрийн талбайн барилгын ажил эхлэхээс өмнө Монгол улсын “Соёлын өвийг хамгаалах тухай” хуулийн дагуу 2012 оны 6 дугаар сард Монгол улсын шинжлэх ухааны академиар археологи, палеонтологийн хайгуулын судалгааны ажлыг хийлгүүлсэн. Уг судалгаа, ажиглалтын үр дүнд эртний амьтан, ургамлын үлдвэр илрээгүй гэсэн дүгнэлт гарсан. 2022 оны байдлаар барилгын болон газар шорооны ажил 100%, тоног төхөөрөмжийн угсралтын ажил 100%, барилгын металл хийцийн угсралтын ажил 100 %-тай хийгдсэн. Уг ажлыг гүйцэтгэх явцад археологи болон палеонтологийн олдвор олдоогүй байна. (Эх сурвалж: Монгол улсын Шинжлэх ухааны Академийн Археологийн хүрээлэнгийн “Цемент шохойн үйлдвэрийн талбайд хийсэн археологийн судалгаа”-аар уг талбайгаас археологийн дурсгал олдоогүй болно). Цаашид ч тохиолдох магадлал багатай ба түүх, соёлын дурсгалд үзүүлэх нөлөөлөл байхгүй байна.

Байгаль орчны багц сургалтын хүрээнд үйлдвэрийн үйл ажиллагааны явцад түүх соёлын дурсгал, олдворууд олдсон тохиолдолд дотооддоо боловсруулж батлуулсан “Санамсаргүй олдворын үед ажиллах журам”-ын дагуу арга хэмжээ авах талаар сургалтыг нийт ажилтнуудад Байгаль орчны багц сургалтаар танилцуулан явуулсан.

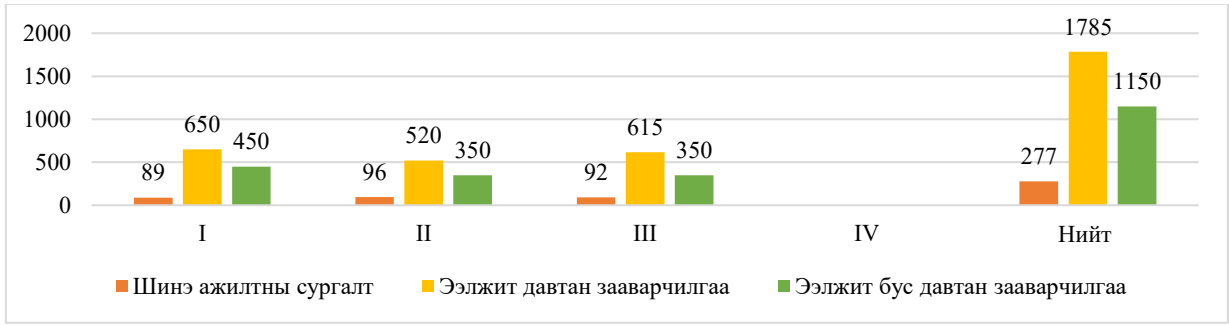
5. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Ажлын гүйцэтгэл	Нийт зардал /мян.төг/	Биелэлтийн шалгуур
1	Хөдөлмөр хамгаалал, эрүүл ахуйн анхан, давтан зааварчилгааг мөрдүүлж ажиллах	Нийт ажилтан	Хөдөлмөр хамгаалал, эрүүл ахуйн анхан болон давтан зааварчилгаанд нийт	Үйл ажиллагааны зардлаас	Жилдээ

			2411 ажилтан хамрагдсан.		
2	Цаг уурын урьдчилсан мэдээллийг авч, үйл ажиллагаатайгаа уялдуулах		Үйлдвэр, уурхай байрлах аймаг, сумдын цаг агаарын мэдээг 5 хоног бүрт гаргаж мэдээллийн самбар, дотоод сүлжээгээр тараадаг.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Жилдээ
3	Химийн бодисын сав баглаа боодлын бүрэн бүтэн байдал алдагдах, орчинд тархах	Лабораторийн ажилтан	Химийн сав баглаа боодлыг химийн бодисын агуулахад тусгайлан бэлдсэн цэгт хадгалж байна.	500,000	Жилдээ
4	Гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх үзлэг хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх	Нийт ажилтан	Үйлдвэрийн хөдөлмөрийн аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор урьдчилан сэргийлэх үзлэг хяналт шалгалтыг өдөр бүр хийсэн.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Жилдээ
5	Асгаралт болон гал гарсан үед авах арга хэмжээний практик сургалтыг зохион байгуулах	Нийт ажилтан	Үйлдвэр, уурхайн талбайд жил бүр гал түймэр болон асгаралт үүссэн тохиолдолд авах арга хэмжээний практик сургалтыг зохион байгуулж байна.		
6	Гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах, галын иж бүрэн багаж суурилуулах	Үйлдвэрийн хэмжээнд	Гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх сургалт зааварчилгаа орж, галын иж бүрэн хэрэгслийг суурилуулсан.	500,000	Жилдээ
Нийт зардал мян.төг				1,000,0	

Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн анхан, давтан зааварчилгааг мөрдүүлж ажиллах

МАК Цемент ХХК 2024 онд ISO 45001:2015 ХЭМАБ-ийн олон улсын стандартыг нэвтрүүлэн ажиллаж байна. Уг ажлын хүрээнд нийт ажилчдад ХЭМАБ, БО-н сургалт, ээлжит зааварчилгааг 705, ээлжит бус 308, шинэ ажилтан 350, нийт ажилтны сургалтыг 705 орчим хүнд орж ажилласан.

Зураг 37. 2025 оны сургалтын дүн

Зураг 38. Нийт ажилтаны сургалт

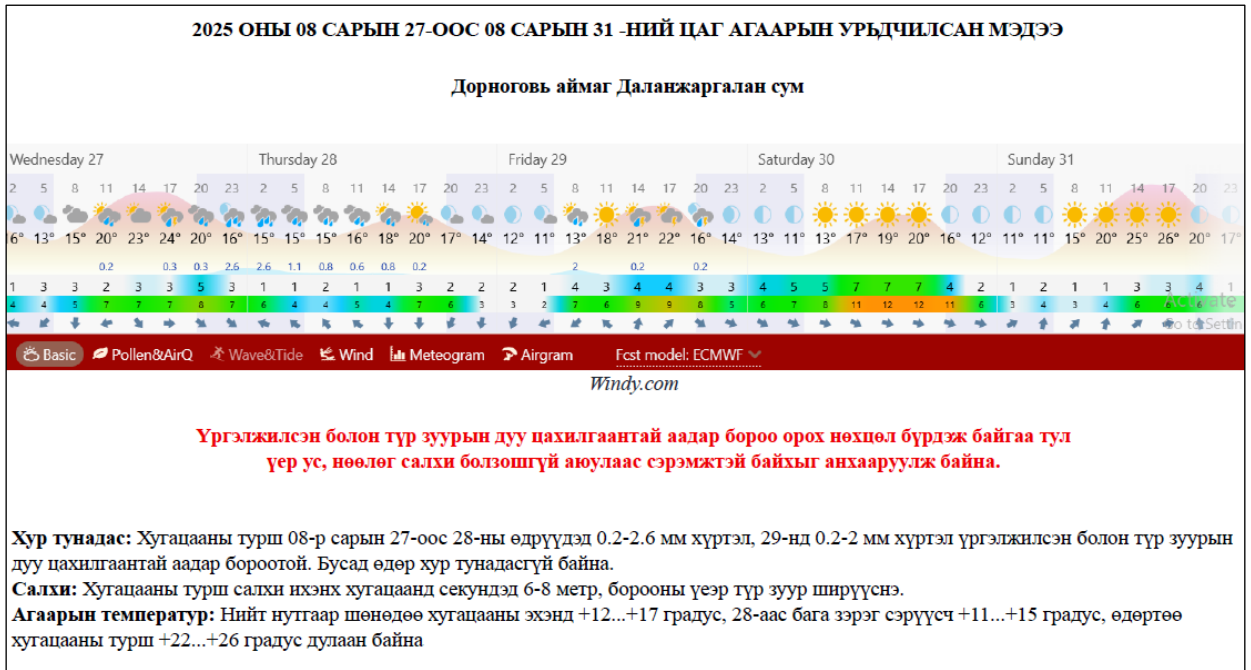

Зураг 39. Ажилтнуудад сургалт явуулж буй байдал

Зураг 40. Ногоон оффисын сургалт

Цаг агаарын урьдчилсан мэдээг 5 хоног тус бүрээр гаргаж мэдээллийн самбар болон дотоод сүлжээгээр хэсэг нэгжүүдэд тогтмол хүргүүлж байна.

Зураг 41. 7 хоногийн цаг агаарын мэдээ

Сав баглаа боодлыг тусгайлан бэлдсэн цэгт хадгалж байх

“МАК Цемент” ХХК-нь MNS 6458:2014 стандартад нийцсэн химийн бодис хадгалах зориулалттай агуулахын барилга угсралтын ажлыг мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлж байгуулсан. Химийн бодисын агуулахад хуурай бодисыг хадгалах төмөр шүүгээ 3 ширхэг, бодисын тавиур 4 ширхэг, байрлуулан бодис хадгалж буй өрөөнүүдийн тохижилтыг сайжруулах ажлыг гүйцэтгэв.

Зураг 42. Химийн бодисын агуулахад

Урьдчилан сэргийлэх үзлэг хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх

Үйлдвэр дээрх урьдчилан сэргийлэх үзлэг шалгалтыг өдөр бүр ХЭМАБ,БО хэсгээс зохион байгуулдаг. Аюулыг илрүүлэх, мэдээллэх хуудсаар тайлант онд 810 аюул илрүүлж, 801 аюулыг устгасан байна.

Зураг 43. Аюулыг илрүүлэх, мэдээллэх хуудас

Гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах, галын иж бүрэн багаж суурилуулах

Гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх үзлэгийг өдөр тутам зохион байгуулан, хяналт тавьж ажилладаг. Үйлдвэрийн хэмжээнд гал түймэр унтраах анхан шатны багаж хэрэгсэл 19 ширхэг обектод байрладаг, тайлант онд 1ш шинэчлэн сайжруулсан. Галын гидрантуудын ажиллагааг шалгаж бүрэн бүтэн байдлыг хангасан. Холбогдох ажилтнуудад сургалт орж ажиллуулах зарчмыг зааж өгсөн.

Зураг 44. Гал түймэрээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах сургалт зохион байгуулж буй байдал

Зураг 45. Галын сараануудыг шинэчилсэн байдал

Зураг 46. Галын гидрантуудын ажиллагааг шалгаж бүрэн бүтэн байдлыг хангасан

6. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

2025 онд Мак цемент ХХК-ийн Цементийн үйлдвэрийн хүрээнд хог хаягдал ангилан ялгах 2000 м2 талбайд шинэ хогийн түр цэг барьж байна. Даланжаргалан сумаас хогийн түр цэг барих захирамжийн хүсэлтээ өгсөн байна. Мөн аюултай хог хаягдал, принтерийн хорны сав, баттерэй, оффис хог ангилан ялгах савыг тараасан. Борлуулалтын машины зогсоол энгийн хог хаягдал цуглуулах поошиг тос масло түр цуглуулах цэгийн талбайг нэмж бетон суурьтай болгож ажиллаа. Улирал бүр асгаралт болон энгийн хог хаягдал ангилан ялгах сургалтуудыг хэсэг бүрийн нярадад орсон байна.

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Ажлын гүйцэтгэл	Нийт зардал /мян.төг/	Биелэлтийн шалгуур
1	Үйлдвэрийн хог хаягдлын түр цэгийг сайжруулах	ЦШҮ	Ахуйн хог хаягдлыг ангилан ялгах цэгийг сайжруулж, дахивар хог хаягдлыг дахин ашиглаж байна.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Жилдээ
2	Хог хаягдлаас үүсэх эвгүй үнэр, хорт хийг бага байлгахын тулд хог хаягдлын түр цэгт ариутгал, халдваргүйжүүлэлтийг тогтмол хийлгэх		Хог хаягдал түр хадгалах цэгт сард 2 удаа ариутгал халдваргүйжүүлэлт хийж ажилласан.	10,000,000	Жилдээ
3	Үйлдвэрийн орчны хог хаягдлын цэвэрлэгээг хуваарийн дагуу		Бүх нийтийн их цэвэрлэгээг хуваарийн дагуу сар бүрийн 14,28-	Үйл ажиллагааны зардлаас	Жилдээ

Зураг 47. Хуванцар хаягдал цуглуулж буй байдал

Зураг 48. Хуруун зай цуглуулах

Зураг 49. Лабораторийн сав суулга болон принтер, хуруун зай бусад хаягдал

Байгаль орчин, амьжиргалмын байсан
2018 оны 02 сарын 02-ны өрнийн А/21 дугаар
тушаалын 1 дүгээр хавсгал

АЮУЛТАЙ ХОГ ХАЯГДАЛ ХАЯГДЛЫН ДАГААДАХ БИЧИГ
№112
Дагалдах бичгийн дугаар:
(информацийн технологийн системийн үйлчилгээний гэрээний)

1. Үүсгэгчийн талвара мэдээлэл:
Аюултай хог хаягдал үүсгэгчийн бүртгэлийн дугаар:
Аюултай хог хаягдал зургаачууны байгууллагын нэр: "МАК ЦЕМЕНТ" ХХК

2. Аюултай хог хаягдал үзүүлдэг үзэгдэл:
Огноо өөр: Аюулгүй байдал
Гарын үсэг: 2025 оны 08 сар 01 өдөр

3. Тэмдэглэгчийн талвара мэдээлэл:
1/ Тэмдэглэгчийн үзэгдэл дугаар: 18-14 УБМ Тэмдэглэгчийн бүртгэлийн дугаар: 0000022

4. Аюултай хог хаягдалын талвара мэдээлэл:

Аюултай хог хаягдалын нэр	Аюултай хог хаягдалын ангилалын ангилалын ангилал	Савны дугаар	Хэмжээ	Нэгж	Аюултай хог хаягдалын код
1 Шиний хаягдал	X		88	ш	150119
2 Приерийн хог	X		20	ш	150120
3 Шингэн хаягдал	X		90	а	150118
4 Хуураар сав	X		14	ш	150114

5. Тэмдэглэгч үед ашиглах нэмэлт зааварчилгаа, мэдээлэл:
Тусгай Заруудлын тэмдэглэгчийн үзэгдэл
"Түмэн Эгшиг" ХХК
1. Овоо нэр: Б. Ойбар
Гарын үсэг: 2025 оны 08 сар 01 өдөр

6. Үд зэмнэл:
8. Аюултай хог хаягдалыг хүлээн авчигчийн талвара мэдээлэл:
Аюултай хог хаягдалыг хүлээн авчигчийн нэр: ТҮМЭН ЭГШИГ ХХК
Түмэн эгшиг ХХК-ийн үзэгдэл дугаар: 000022
Аюултай хог хаягдалыг хүлээн авчигчийн нэр: Түмэн эгшиг ХХК
Овоо нэр: Түмэн эгшиг ХХК
Аюултай хог хаягдалыг хүлээн авчигчийн нэр: Түмэн эгшиг ХХК
Аюултай хог хаягдалыг хүлээн авчигчийн нэр: Түмэн эгшиг ХХК
Гарын үсэг: 2025 оны 08 сар 01 өдөр

9. Аюултай хог хаягдалыг хүлээн авчигчийн талвара мэдээлэл:
Аюултай хог хаягдалыг хүлээн авчигчийн нэр: Түмэн эгшиг ХХК
Түмэн эгшиг ХХК-ийн үзэгдэл дугаар: 000022
Аюултай хог хаягдалыг хүлээн авчигчийн нэр: Түмэн эгшиг ХХК
Овоо нэр: Түмэн эгшиг ХХК
Аюултай хог хаягдалыг хүлээн авчигчийн нэр: Түмэн эгшиг ХХК
Аюултай хог хаягдалыг хүлээн авчигчийн нэр: Түмэн эгшиг ХХК
Гарын үсэг: 2025 оны 08 сар 01 өдөр

Байгаль орчин, амьжиргалмын байсан
2018 оны 02 сарын 02-ны өрнийн А/21 дугаар
тушаалын 1 дүгээр хавсгал

АЮУЛТАЙ ХОГ ХАЯГДАЛ ХАЯГДЛЫН ДАГААДАХ БИЧИГ
№112
Дагалдах бичгийн дугаар:
(информацийн технологийн системийн үйлчилгээний гэрээний)

1. Үүсгэгчийн талвара мэдээлэл:
Аюултай хог хаягдал үүсгэгчийн бүртгэлийн дугаар:
Аюултай хог хаягдал зургаачууны байгууллагын нэр: "МАК ЦЕМЕНТ" ХХК

2. Аюултай хог хаягдал үзүүлдэг үзэгдэл:
Огноо өөр: Аюулгүй байдал
Гарын үсэг: 2025 оны 04 сар 14 өдөр

3. Тэмдэглэгчийн талвара мэдээлэл:
1/ Тэмдэглэгчийн үзэгдэл дугаар: 18-03 УБС Тэмдэглэгчийн бүртгэлийн дугаар: 0000022

4. Аюултай хог хаягдалын талвара мэдээлэл:

Аюултай хог хаягдалын нэр	Аюултай хог хаягдалын ангилалын ангилалын ангилал	Савны дугаар	Хэмжээ	Нэгж	Аюултай хог хаягдалын код
1 Шиний хаягдал	X		96	ш	150119
2 Приерийн хог	X		9	ш	150120
3 Шингэн хаягдал	X		105	а	150118
4 Хуураар сав	X		4	кг	150114

5. Тэмдэглэгч үед ашиглах нэмэлт зааварчилгаа, мэдээлэл:
Тусгай Заруудлын тэмдэглэгчийн үзэгдэл
"Түмэн Эгшиг" ХХК
1. Овоо нэр: Б. Ойбар
Гарын үсэг: 2025 оны 04 сар 14 өдөр

6. Үд зэмнэл:
8. Аюултай хог хаягдалыг хүлээн авчигчийн талвара мэдээлэл:
Аюултай хог хаягдалыг хүлээн авчигчийн нэр: ТҮМЭН ЭГШИГ ХХК
Түмэн эгшиг ХХК-ийн үзэгдэл дугаар: 000022
Аюултай хог хаягдалыг хүлээн авчигчийн нэр: Түмэн эгшиг ХХК
Овоо нэр: Түмэн эгшиг ХХК
Аюултай хог хаягдалыг хүлээн авчигчийн нэр: Түмэн эгшиг ХХК
Аюултай хог хаягдалыг хүлээн авчигчийн нэр: Түмэн эгшиг ХХК
Гарын үсэг: 2025 оны 04 сар 14 өдөр

9. Аюултай хог хаягдалыг хүлээн авчигчийн талвара мэдээлэл:
Аюултай хог хаягдалыг хүлээн авчигчийн нэр: Түмэн эгшиг ХХК
Түмэн эгшиг ХХК-ийн үзэгдэл дугаар: 000022
Аюултай хог хаягдалыг хүлээн авчигчийн нэр: Түмэн эгшиг ХХК
Овоо нэр: Түмэн эгшиг ХХК
Аюултай хог хаягдалыг хүлээн авчигчийн нэр: Түмэн эгшиг ХХК
Аюултай хог хаягдалыг хүлээн авчигчийн нэр: Түмэн эгшиг ХХК
Гарын үсэг: 2025 оны 04 сар 14 өдөр

**"МАК ЦЕМЕНТ" ХХК-НИЙ
АЮУЛТАЙ ХОГ ХАЯГДАЛ
УСТГАЛЫН АКТ №026**

2025 оны 02-р сарын 14-ны өдөр

"МАК Цемент" ХХК-ны аюултай хог хаягдал болох химийн цехээс гарч буй химийн бодисын сав баглаа боодол, шингэн хуурай бодис хаягдал 2024 оны 02-р сарын 03-наас 2025 оны 1 сар хүртэлх хугацаанд Улаанбаатар хотоос 46 км зайтай Төв аймгийн Сэргэлэн сумын 1-р багийн нутаг дэвсгэр 4-р зөрлөгт байрлах Түмэн эгшиг ХХК-ны "Химийн хорт бодис аюултай бодисын сав баглаа боодлыг дахин боловсруулах жон уйлдвэр"-ийн устгалын цехд 18-03 УБС үзлийн дугаартай тэмдэглэгч хэрэглэгч тэмдэглэгч авчирч сармажуулан хорьжүүлж байхтайн нохой болон гилохордот нарри зэрэг бодисуудыг ашиглан РН-ийг бууруулан шингэн хаягдалын санд нийлүүлж, химийн хатуу хаягдалыг аюултай хог хаягдал устгах зориулалттай эргэлтгүй иррозидын "2S1" шахах зууханд шатааж хүний эрүүл мэнд байгаль орчинд халдуй арга технологивоор устга. Устгалын аялын гүйцэтгэлийн асгыг хуруула.

Монгол улсын "Хог хаягдалыг тухай" хууль, хойлогдох дүрэм, журам, стандартын дагуу тэмдэглэгч, аюулгүй байдал, нууцлалыг чанд сахин хавсралтын дагуу хүлээлгэн өгсөн зүйлсийг устгах ажилыг гүйцэтгэсэн болов.

Комиссын гишүүд:
Менеджмент: Б.Ойбар
Химийн инженер: Б.Баяр
Химичин оператор: Ц.Түмэн өгий
Химичин: А.Алтан сүх

Зураг 50. Түмэн эгшиг ХХК-нд нийлүүлсэн аюултай хог хаягдалын акт, устгасан баримт

Зураг 51.Түр хогийн цэгийг сайжруулсан байдал

Зураг 52. Шинэ түр хогийн цэгийн барилгын ажлын явц

Хог хаягдлаас үүсэх эвгүй үнэр, хорт хийг бага байлгахын тулд хог хаягдлын түр цэгт ариутгал, халдваргүйжүүлэлтийг тогтмол хийлгэх

Хог хаягдлаас үүсэх эвгүй үнэр, хорт хийг бага байлгахын тулд хог хаягдлыг тухай бүрд нь зөөвөрлөн ажилласан бөгөөд үйлдвэрийн хог хаягдлын түр цэгт мэргэжлийн байгууллага болох “Мөнх ариусгал” ХХК-аар ариутгал халдваргүйтгэлийг 2 удаа, дотооддоо сар бүр ариутгал цэвэрлэгээг хийж байна.

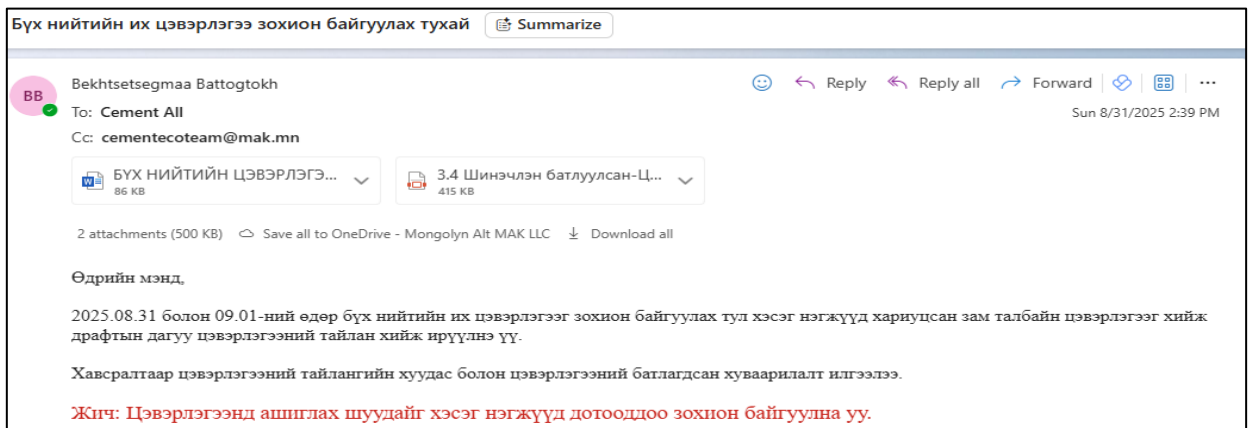

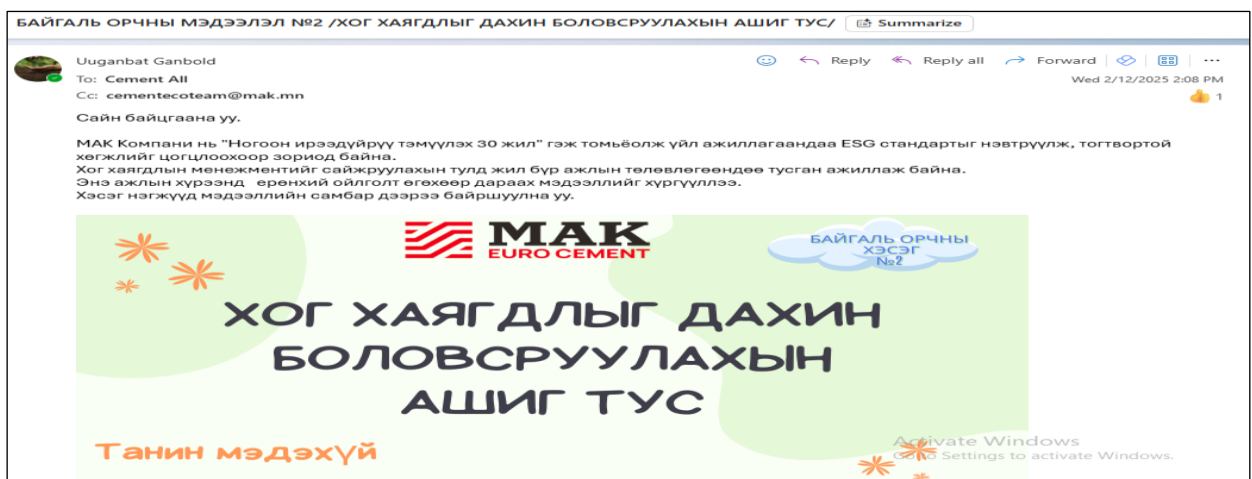
Зураг 53. Хогийн цэгт ариутгал хийлгэж байгаа нь

Үйлдвэр, уурхай орчмын хог хаягдлын цэвэрлэгээг хуваарийн дагуу гүйцэтгэх

Мак Цемент ХХК нь нийт 13 хэсгээс бүрдэх ба хэсэг тус бүрт цэвэрлэгээний талбайг хуваарилан баталж сар бүрийн 14, 28 -ний өдрүүдэд бүх нийтийн цэвэрлэгээг зохион байгуулж байна.

Зураг 54. Сар бүрийн цэвэрлэгээг зохион байгуулах зарлал

Зураг 55. Хог хаягдлын талаар постер хүргэж буй байдал

БҮХ НИЙТИЙН ЦЭВЭРЛЭГЭЭНИЙ ТАЙЛАНГИЙН ХУУДАС			
Хэсгийн нэр	Санхүү эдийн засаг	Он,Сар,Өдөр	2025.10.15
Харууссан ажилтан	Ахлах нягтлан Г.Лхамжав	Цэг	08:00
Цэвэрлэгээ хийсэн байршил	ЗҮТ-н ард зам талбай, ИПТС орчим	Оролцсон хүний тоо	6
Цэвэрлэгээний үеийн зураг 6-с доошгүй			
Хог хаягдлыг тээвэрлэсэн эсэх		Тийм	
Тайлан боловсруулсан:		Нягтлан бэлэгч: Ц.Цэрэнпунцаг	

БҮХ НИЙТИЙН ЦЭВЭРЛЭГЭЭНИЙ ТАЙЛАНГИЙН ХУУДАС			
Хэсгийн нэр	БЭРИМ ХҮЧИЙ ХЭЖИГ	Он,Сар,Өдөр	2025.07.31
Харууссан ажилтан	Б.ТУШИНТОР	Цэг	07
Цэвэрлэгээ хийсэн байршил	Тус хангалтын байрны хагуу талын ажлын байгуулалтын буюу ИИӨИ-ийн дэд станцын хагуу талын хэсэг	Оролцсон хүний тоо	21
Цэвэрлэгээний үеийн зураг 6-с доошгүй			
Хог хаягдлыг тээвэрлэсэн эсэх		Үгүй	
Тайлан боловсруулсан:		Танилцуул гарганаг ажлынх: Г.Холбоо	
Цэвэрлэгээний тайлан хангасан:		Цэвэрлэгээний тайлан хангасан: Ц.Холбоо, ажлынх: Г.Холбоо, ажлынх: Б.Тушинтор	

ЦЭВЭРЛЭГЭЭНИЙ ТАЙЛАН ХАНГАСАН:			
ЦЭВЭРЛЭГЭЭНИЙ ОРОЛЦСОН АЖИЛЧДЫН БАТАЛГААЖУУЛАЛТ			
2025 он 10 сар 15 өдөр			
№	Албан тушаал	Ажилчдын нэр	Гарын үзэг
1	Нягтлан бэлэгч	Ц.Цэрэнпунцаг	
2	Нягтлан бэлэгч	Г.Эрдэнэянцга	
3	Эдийн засагч	Э.Солонгонзүрэн	
4	Нярав	Ш.Өлзийсайхан	
5	Нярав	Ц.Амаржаргал	
6	Нярав	А.Билэгүүн	
7	Нярав	Б.Нурбек	
8			
9			

ЦЭВЭРЛЭГЭЭНИЙ ОРОЛЦСОН АЖИЛЧДЫН БАТАЛГААЖУУЛАЛТ			
2025 он 07 сар 31 өдөр			
№	Албан тушаал	Ажилчдын нэр	Гарын үзэг
1	ИТХ	Б.Тушинтор	
2	Цэвэрлэгээний ажлынх	Г.Холбоо	
3	Цэвэрлэгээний ажлынх	Б.Тушинтор	
4	Цэвэрлэгээний ажлынх	Г.Холбоо	
5	Цэвэрлэгээний ажлынх	Г.Холбоо	
6	Цэвэрлэгээний ажлынх	Г.Холбоо	
7	Цэвэрлэгээний ажлынх	Г.Холбоо	
8	Цэвэрлэгээний ажлынх	Г.Холбоо	
9	Цэвэрлэгээний ажлынх	Г.Холбоо	
10	Цэвэрлэгээний ажлынх	Г.Холбоо	
11	Цэвэрлэгээний ажлынх	Г.Холбоо	
12	Цэвэрлэгээний ажлынх	Г.Холбоо	
13	Цэвэрлэгээний ажлынх	Г.Холбоо	
14	Цэвэрлэгээний ажлынх	Г.Холбоо	
15	Цэвэрлэгээний ажлынх	Г.Холбоо	
16	Цэвэрлэгээний ажлынх	Г.Холбоо	
17	Цэвэрлэгээний ажлынх	Г.Холбоо	
18	Цэвэрлэгээний ажлынх	Г.Холбоо	
19	Цэвэрлэгээний ажлынх	Г.Холбоо	
20	Цэвэрлэгээний ажлынх	Г.Холбоо	
21	Цэвэрлэгээний ажлынх	Г.Холбоо	

Зураг 56. Цэвэрлэгээ хийсэн ажлын тайлан хэсэг бүрээр

Үйлдвэрийн бүс дотор болон оффис-д хогийн савнуудыг шинэчлэн байршуулах

Ахуйн хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилан ялгах боломжийг бүрдүүлсэн ба ангилан ялгалтын хогийн савнуудыг үйлдвэрийн бүх хэсгүүдэд байршуулсан бөгөөд ангилан ялгасан хог хаягдлын бүртгэлийг ERP мэдээллийн санд хөтөлж байна.

Зураг 57. ААХ болон ШҮХ-ийн гадна хуванцар ялгах торон сав байршуулсан

Зураг 58.110-р пост хогийн сав мөн оффис дотор

1. ЗҮТ-н гадна

2. Гагнуурын байрны гадна

3. Төв хяналтын байр

4. Савлах дотор

5. Гал тогооны гадна

6. ЗҮТ дотор

Зураг 59. Ангиан ялгах хогийн сав

Аюултай хог хаягдлыг гэрээт компанид хүлээлгэн өгөх

Химийн бодисын хаягдал шингэн, шил сав, баглаа боодол, батерей, принтерийн хор бусад аюултай хог хаягдлыг устгуулах гэрээг тусгай зөвшөөрөл бүхий “Түмэн эгшиг” ХХК-тай байгуулсан бөгөөд тайлант хугацаанд үйл ажиллагаанаас гарсан аюултай хог хаягдлыг гэрээт компаниар устгуулах ажлыг улирал тутам зохион байгуулсан.

Зураг 60. Аюултай хог хаягдал хүлээлгэн өгч буй байдал

Төслийн хэмжээнд энэ онд 15 тн хаягдал тос гарсан бөгөөд аюултай хог хаягдал дахин боловсруулдаг Монпити ойл ХХК-нд 10 тн, Хүслэнт бүтээмж ХХК-нд 5 тн тус тус нийлүүлсэн.

Зураг 61. Хаягдал тос масло хүлээлгэн өгч буй байдал

Аюултай хог хаягдал /хаягдал тос, масло гэх мэт/-ыг түр хадгалах тусгай зориулалтын талбайд хадгалж байгаа бөгөөд уг түр байгууламжид хаягдал тос, масло цуглуулан, хуримтлуулан ажиллаж байна. Үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийн тосолгоонд хаягдал тос, маслыг дахин ашиглаж байна.

Зураг 62. Хаягдал тос маслыг тусгай зориулалтын талбайд цуглуулан, хуримтлуулан түр хадгалж буй байдал

7. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ

Гадаргын ба газрын доорх усны хяналт шинжилгээ

Хүснэгт 6. Усны хяналт шинжилгээ

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Ажлын гүйцэтгэл	Нийт зардал /мян.төг/	Биелэлтийн шалгуур
1	Ca, Mg, CL, SO ₄ , NO ₂ , NO ₃ , NH ₄ , NCO ₃ , Fe, As, Na, Cd, Cu, Pb, Zn, Cr, Ni, Ag, Al, B, Mn, Se, Sr, Mo, Co, Be, Sb-ийн агууламж, амт, үнэр, өнгө, рН нийт ууссан хатуу бодисын хэмжээ, нийт хатуулаг, цахилгаан дамжуулах чанар	Ус цэвэршүүлэх байгууламж, Хөх цавын ГДУ-ны ордын гүний худаг, Нуурын ус	Үйлдвэрийн ашиглалтын худгуудаас дээж авч итгэмжлэгдсэн Усны газрын лаборатори болон Ханлаб ХХК-аар шинжлүүлсэн.	1901210	Жилд 2 удаа
2	Хүнд металл				
3	Бактериологи				
4	Усны түвшин хэмжих	Хяналтын цоонуудад	Үйлдвэрийн хяналтын 5-н цоонгогт хэмжилтийг хийсэн.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Жилд 2 удаа
5	Бохир усны хими	ЗҮТ цэвэрлэх байгууламж, амрах байрны цэвэрлэх байгууламж	Бохир усны шинжилгээг итгэмжлэгдсэн Усны газрын лабораториор шинжлүүлсэн.	2279600	Жилд 2 удаа
Усны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн нийт зардал мян.төг				4180810	

Хүснэгт 7. Усны микробиологийн шинжилгээ

Үзүүлэлт	MNS 0900:2018 ЗДХ	Түүхий ус 2023.05	Цэвэршүүлсэн ус 2023.09	Түүхий ус 2025.054	Цэвэршүүлсэн ус 2025.04
Нийт нянгийн тоо	<100	8	20		30
Гэдэсний бүлгийн савханцар, халуунд тэсвэртэй гэдэсний бүлгийн савханцар	Илрэхгүй	Илрээгүй	Илрээгүй	Илрээгүй	Илрээгүй
Гэдэсний бүлгийн эмгэг төрөгч бичил биетэн	Илрэхгүй	Илрээгүй	Илрээгүй	Илрээгүй	Илрээгүй
Сульфид задлагч агааргүйтэн	Илрэхгүй	Илрээгүй	Илрээгүй	Илрээгүй	

Псевдомонас аерогиноза	Илрэхгүй	Илрээгүй	Илрээгүй	Илрээгүй	
------------------------	----------	----------	----------	----------	--

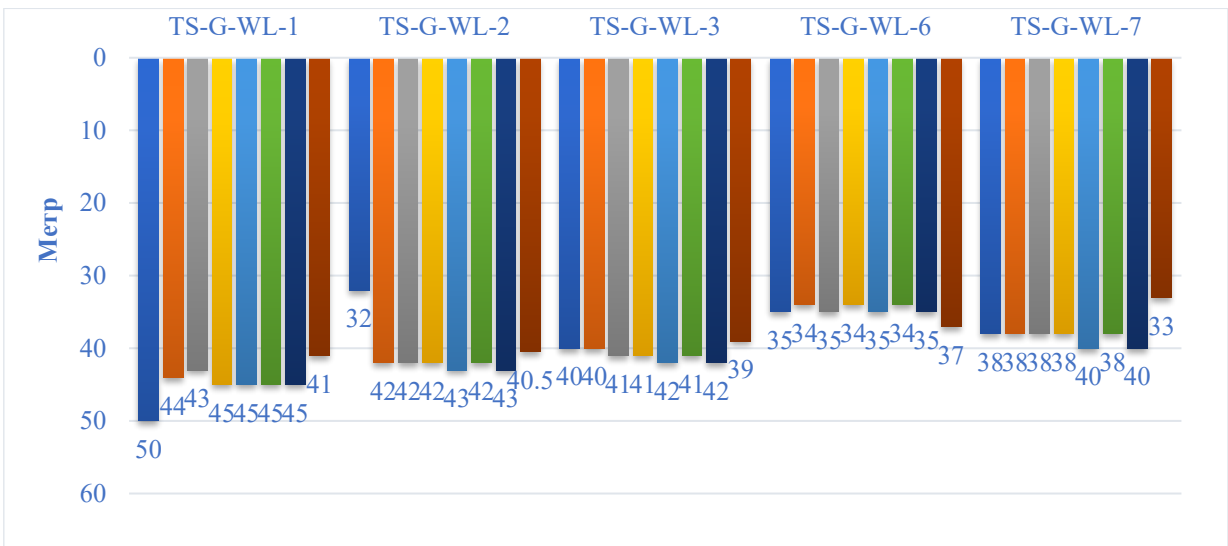
Шинжилгээний дүнгээр MNS 0900:2018 Хүрээлэн буй орчин. Эрүүл мэндийг хамгаалах. Аюулгүй байдал. Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ стандартын шаардлага хангаж байна.

Ашиглалтын хяналтын цооногийн усны түвшин хэмжих

Үйлдвэрийн хэрэгцээний ус ашиглалтыг хянах зорилгоор хяналтын 5 цооногуудын усны түвшиний хэмжилтийг IN SITU monitoring багажаар 2025 оны 9-р сард 1 удаагийн хэмжилт хийж тэмдэглэл хөтөлсөн.

Хүснэгт 8. Үйлдвэрийн хяналтын цооногийн усны түвшиний харьцуулсан дүн, 2020-2023

Худгуудын байршил	2021.08.29	2022.06.27	2022.09.27	2023.05.22	2023.09.22	2024.05	2024.09	2025.09
TS-G-WL-1	41	42	50	44	43	45	45	41
TS-G-WL-2	39.7	32	32	42	42	42	43	40,5
TS-G-WL-3	38.5	40	40	40	41	41	42	39
TS-G-WL-6	52.7	34	35	34	35	34	35	37
TS-G-WL-7	-	37	38	38	38	38	40	33

Зураг 63. Үйлдвэрийн хяналтын цооногийн усны түвшин харьцуулсан дүн, 2021-2025

Зураг 64. Хяналтын цооногуудын байршлын зураг

Зураг 65. Үйлдвэрийн хяналтын цооногуудад хэмжилт хийж буй байдал

Бохир усны химийн шинжилгээ

Үйлдвэрийн цэвэрлэх байгууламжаас гарч буй бохир усыг “Усны газар” ТӨҮГ, Ханлаб ХХК-ийн итгэмжлэгдсэн Усны хяналтын төв лабораторид MNS 4943:2015 стандартын дагуу бохир усны шинжилгээг хийлгүүлсэн.

Хүснэгт 5. Бохир усны шинжилгээний дүн

№	Шинжилсэн үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Зөвшөөрөг дөх дээд хэмжээ MNS 4943:2015	Амрах байрны ЦБ	ЗҮТ ЦБ	Амрах байрны ЦБ	ЗҮТ ЦБ
				2024.09	2024.09	2025.04	2025.04
1	Усны орчин	pH	6-9	7.9	7.99	6.90	7.76
2	Аммоний	NH ₄ ⁺ мг/л	-	46.30	25.80	34.04	28.52
3	Хлорид	CL мг/л	-	99.30	95.70	85.08	95.71
4	Сульфат	SO ₄ ²⁻ мг/л	-	170.9	170.9	89.22	89.59
5	Умбуур бодис	TSS, мг/л	<30	190.00	190.00	205.63	444
6	Химийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч	XXX, мг/л	<50	477.50	450.00	416.5	1659.5
7	Биохимийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч	БХХ, мг/л	<20.0	183.65	173.07	160.19	638.26
7	Нитрит	NO ₂ мг/л	-	0.05	0.01	0.04	0.0
8	Нитрат	NO ₃ мг/л	-	0.37	0.31	2.58	2.98

Бохир усны химийн шинжилгээний дүнгээр химийн хэрэгцээт болон биологийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч нь зөвшөөрөгдөх хэмжээнээс давсан үзүүлэлттэй байна. 2024 оны 9 сараас “Хаанзаа” ХХК-аар цэвэрлэх байгууламжуудад сайжруулалтын ажил хийхээр үргэлжилж байна.

Зураг 66. Хаанзаа ХХК зөвлөх үйлчилгээ үзүүлж буй байдал

Зураг 67. Бохир усны шинжилгээ авч буй байдал

ХӨРСНИЙ СУДАЛГАА

Хүснэгт 9. Хөрсний шинжилгээ

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Ажлын гүйцэтгэл	Нийт зардал /мян.төг/	Биелэлтийн шалгуур
1	Хөрсний агрохимийн шинж чанар, механик бүрэлдэхүүн	ШТС, ЗҮТ, Төв хяналтын байр, хог хаягдлын цэг, технологийн зам	Хөрсний агрохими, хүнд металлын шинжилгээг “Инженер геодези” ХХК-ийн лабораторид хийлгэсэн.	727100	6 цэгээс дээж авч шинжлүүлэх
2	Хөрсний хүнд металл (Cr, Cd, Pb, Ni, Zn агууламж)				6 цэгээс дээж авч шинжлүүлэх
3	Бактериологи				1 цэгээс дээж авч шинжлүүлэх
Хөрсний хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн нийт зардал				727100	

Хөрсний агрохимийн шинжилгээ

Үйлдвэрийн хөрсний бохирдлыг хянах зорилгоор 6 цэгээс дээж авч “Инженер геодези” ХХК-ийн итгэмжлэгдсэн лабораторит шинжлүүлсэн.

Хүснэгт 10. Хөрсний агрохимийн шинжилгээний дүн

Дээжний нэр	ШТС орчим	Засвар үйлчилгээний төв	Төв хяналтын байр	Технологийн зам	Хог хаягдлын цэг	Хотхон	
pH	2025.05	9.54	10.06	10.18	9.22	9.56	8.82
	2025.09	8.71	8.71	9.08	8.9	8.62	8.1
Ялзмаг %	2025.05	0.37	0.38	0.19	0.48	0.17	0.5
	2025.09	0.36	0.26	0.42	0.67	0.45	0.67
ЦДЧ dsm	2025.05	1.20	0.24	0.21	1.8	0.19	0.1
	2025.09	0.67	1	0.3	2.35	3	3
Давс %	2025.05	0.63	0.24	0.1	0.94	0.09	0.06
	2025.09	0.32	0.32	0.15	1.17	1.17	1.72
CaCO ₃ %	2025.05	2.63	1.48	0.1	1.65	1.32	0.82
	2025.09	2.47	2.31	4.61	3.2	4.94	1.65
Шингээгдсэн сууриуд, мг-экв/100 гр	Ca-2025.05	28.8	21.8	25	41	9.9	10.1
	Mg-2025.05	12	20.3	12.3	24.4	5	4.5
	Ca- 2025.09	21.8	8.6	9.7	11.6	12.2	10.8
	Mg- 2025.09	8.8	7.6	7.3	32	6.7	8.2
Шим тэжээлийн элементүүд мг/100 гр	P ₂ O ₅ -2025.05	1.9	1.9	1.2	2	0.7	3.1
	P ₂ O ₅ -2025.09	1.1	1.8	1.6	1.6	1.3	2.4
	K ₂ O-2025.5	50	28	104	25	42	37
	K ₂ O-2025.9	42	26	58	37	116	42

Шинжилгээний үр дүнг 2025 оны 5-р сар, 9-р сарын үзүүлэлтийг харьцуулан үзэхэд рН-ын үзүүлэлт өөрчлөлт их, ялзмагын үзүүлэлт ойролцоо байна. Кали агууламж өндөр, карбонат ихтэй байна. Хөрсний үржил шим тэжээлийн гол үзүүлэлт нь хөрсний ялзмаг байдаг.

Хүснэгт 11. Хөрсний механик бүрэлдэхүүний шинжилгээний дүн

Дээжний нэр	ШТС орчим		ЗҮТ		Төв хяналтын байр		Технологийн зам		Хогийн цэг		
	2025.05	2025.09	2025.05	2025.09	2025.05	2025.09	2025.05	2024.09	2025.05	2025.09	
Механик ширхэгүүд %, ширхэгийн хэмжээ, мм	1-0.25	21.3	46.3	29.8	28.8	14.5	28.6	26.4	30.1	17.4	25.0
	0.25-0.05	46.5	20.2	37.2	31.6	40.2	36.0	44.7	37.8	36.8	38.0
	0.05-0.01	14.1	7.7	13.9	7.0	17.0	12.2	16.7	14.2	19.4	15.6
	0.01-0.005	3.6	2.5	5.1	13.0	4.1	4.3	4.0	4.4	6.1	4.8
	0.005	8.5	18.7	8.0	12.2	13.8	10.9	6.6	5.4	8.6	8.6
	-0.001										
	<0.001	6.1	4.6	5.9	7.4	10.3	8.0	1.7	8.1	11.7	8.0
	<0.01	18.1	25.7	19.1	32.6	28.3	23.2	12.3	17.9	26.4	21.5

Хөрсний механик бүрэлдэхүүн нь 2 мм-ээс жижиг ширхэгтэй элс, тоос, шавар гэсэн хатуу хэсгүүдийн харьцаагаар илэрхийлэгдэх бөгөөд эдгээрээс аль фракци нь зонхилж байгаагаас хамаарч тухайн хөрсний механик бүрэлдэхүүний нэршил хамаардаг. Элсний ширхэгийн хэмжээ 2-0.05мм, тоосных 0.05-0.002мм, шаварных <0.002мм тус тус байдаг (“Guidelines for soil description”. 2006). Судалгааны үр дүнгээс харахад хөрсөн дэх элсэн фракцын утгийн хэлбэлзэл буюу 0.25-0.05 мм-ийн хооронд 31.9% - 49.8% ба 1-0.25 мм-д 15.4% - 49.0% байсан. Тоосны фракцын утгийн хэлбэлзэл буюу 0.05-0.01 мм-ийн хооронд 2.0% - 9.9%, 0.01-0.005 мм-д 1.0%-8.7% байна. Шаврын фракцын утгийн хэлбэлзэл буюу 0.005-0.001 мм-ийн хооронд 4.9% - 24.2%, <0.001 мм-д 0.2% - 9.9% байсан. Дээрх графикийн үзүүлэлтээс харахад хөрсний механик бүрэлдэхүүний ихэнх хувийг элсэн фракц эзэлж байгааг харуулж байгаа ба харин тоос болон шаварлаг бүтэц нь харьцангуй бага байгааг харуулж байна.

Хүснэгт 12. Хөрсний хүнд металлын шинжилгээ

№	Он	Цэгийн нэр	Ni	Cd	Pb	Cu	Zn	Cr
			ppm	ppm	ppm	ppm	ppm	ppm
1	2025.05	ШТС орчим	17.89	ND	1.97	5.17	88.95	ND
	2025.09		22.57	ND	10.65	11.18	71.36	11.06
2	2025.05	Засвар үйлчилгээний төв	28.47	ND	1.59	13.53	92.39	ND
	2025.09		13.36	ND	16.61	13.46	60.16	19.51
3	2025.05	Төв хяналтын байр	33.57	ND	17.15	24.23	111.51	19.84
	2024.09		18.61	ND	12.79	10.64	80.47	10.43
4	2025.05	Технологийн зам	37.84	ND	15.42	34.76	90.55	21.99
	2025.09		26.1	ND	19.19	16.94	51.29	26.7
5	2025.05	Хотхон	6.8	ND	ND	0.96	42.09	ND
	2025.09		51.74	ND	7.44	5.2	49.36	12.2
6	2025.05	Хогийн цэг	16.36	ND	5.94	11.22	93.65	2.64
	2025.09		76.16	ND	14.99	28.83	75.29	31.34
Хүлцэх агууламж /MNS 5850:2019/			150	3,0	100,0	100,0	300,0	150,0

Хортой агууламж /MNS 5850:2019/	1000,0	10,0	500,0	400,0	500,0	600,0
Аюултай агууламж /MNS 5850:2019/	1800,0	20,0	1200,0	1500,0	1000,0	1000,0

Шинжилгээний дүнгээс харахад MNS5850:2019 Хөрс бохирдуулагч бодис элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ стандартад заагдсан хэмжээнд байна.

Хөрсний нян судлалын шинжилгээ

Хогийн цэгийн хөрсний бохирдолыг хянах зорилгоор хөрсний сорьц авч “Инженер геодези” ХХК лабораторит шинжлүүлсэн.

Хүснэгт 13. Микробиологи

№	Огноо	Сорьцын нэр	Бактерийн ерөнхий тоо	Колиформ гэдэсний бүлгийн нян	Халуунд гэсвэртэй гэдэсний бүлгийн нян	Клостридиум перфрин генс	Гэдэсний бүлгийн эмгэг төрөгч нян
		Зөвшөөрөгдөх хэмжээ	1гр-д тодорхойлох	≥ 0.1	≥ 0.1	Илрэхгүй	Илрэхгүй
1.	2025.05	Хогийн	4.4×10^5	Илрээгүй	Илрээгүй	Илрэв (0.01)	Илрээгүй
2	2025.09	цэг	7×10^5	Илрээгүй	Илрээгүй	Илрэв (0.01)	Илрээгүй

Хөрсний шинжилгээний дүнгээс харахад хогийн цэгийн дээжинд ямар нэгэн эмгэг төрөгч бактери илрээгүй ба ариутгал халдваргүйжүүлэлтийг 7 хоногт 1 удаа хийж гүйцэтгэсэн.

Зураг 68. Хөрсний дээж авч буй байдал

АГААРЫН ЧАНАРЫН ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭ

Хүснэгт 14. Агаарын шинжилгээний үйл явц

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Ажлын гүйцэтгэл	Нийт зардал /мян.төг/	Биелэлтийн шалгуур
1	Тоосжилт PM(2.5), PM(10)	Үйлдвэрийн 6 цэгт	Тоосны концентрацийн хэмжилтийг хуваарийн дагуу хийж гүйцэтгэсэн бөгөөд нийт 2 удаагийн хэмжилт хийгдсэн байна.	979,0	Хуваарийн дагуу хэмжилтийг хийсэн байх
2	SO ₂ , NO ₂		Дорноговь аймгийн УЦУОШ-ны лабораториор 6, 9-р саруудад хийлгэсэн бөгөөд шинжилгээний дүнг доор дэлгэрэнгүй харуулав.		
3	ТОМИЛОЛТ		2 хүн*2	120,0	

Агаарын чанарын хяналт шинжилгээний нийт зардал мян.төг	1099000
--	---------

Тоосны концентрацийн хэмжилт

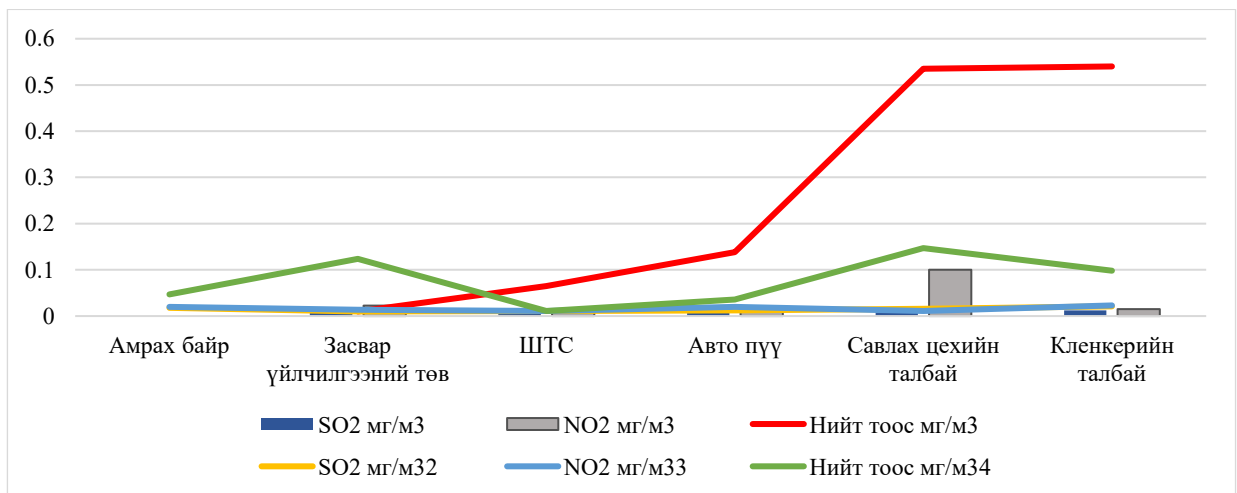
Үйлдвэрийн агаар, тоосны хэмжилтийг дараах 6 байршилд 2025 оны 6,9-р саруудад Дорноговь аймгийн УЦУОШГ-аар хийж гүйцэтгүүлсэн.

Хүснэгт 15. Үйлдвэр орчмын агаар, тоосны хэмжилтийн дүн

№	Сорьц авсан цэг	2025.06			2025.09		
		SO ₂ мг/м ³	NO ₂ мг/м ³	Нийт тоос мг/м ³	SO ₂ мг/м ³	NO ₂ мг/м ³	Нийт тоос мг/м ³
1	Амрах байр				0.018	0.020	0.047
2	Засвар үйлчилгээний төв	0.013	0.023	0.010	0.010	0.014	0.124
3	ШТС	0.010	0.015	0.065	0.011	0.011	0.011
4	Авто пүү	0.011	0.020	0.138	0.012	0.020	0.036
5	Савлах цехийн талбай	0.011	0.10	0.535	0.016	0.011	0.147
6	Кленкерийн талбай	0.012	0.015	0.540	0.021	0.023	0.098
Агаарын чанарын стандарт MNS 4585:2016		0.450 мг/м ³	0.20 мг/м ³	0.50 мг/м ³	0.450 мг/м ³	0.20 мг/м ³	0.50 мг/м ³

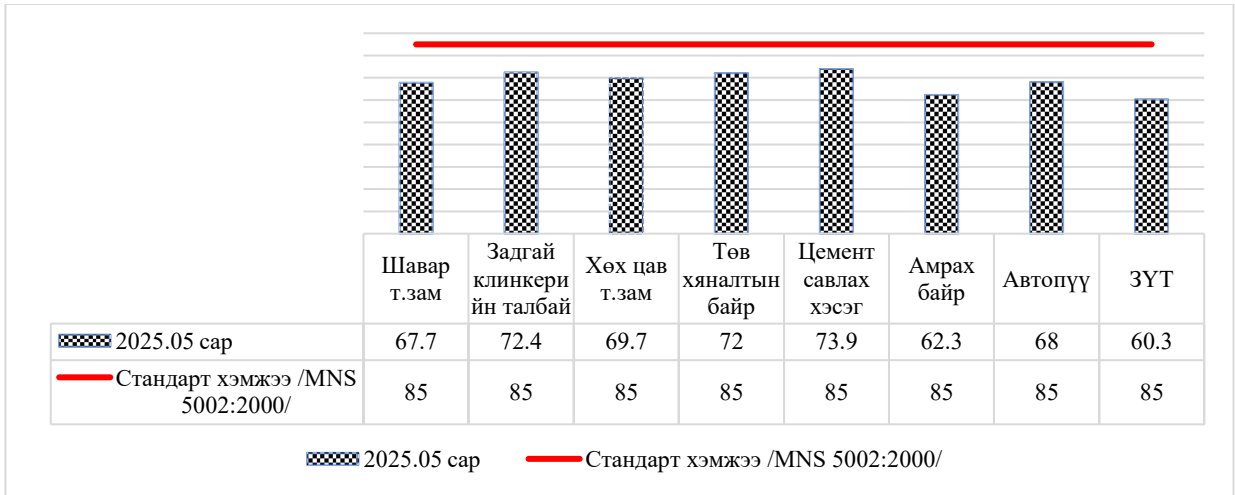
Зураг 69. Үйлдвэрийн талбайн агаар, тоосны хэмжилт

Зураг 70. Үйлдвэр орчмын нийт тоосны концентрацийн хэмжилтийн үр дүн (мг/м³)

Дуу шуугианы хэмжилт

Дуу шуугианы хяналт шинжилгээг дотооддоо 8 цэгт 05, 08 саруудад хэмжилтийг IN TESTO 815 загварын багажаар хийж гүйцэтгэсэн. Энэхүү багаж нь 30-160 дБ-ийн хоорондох дуу чимээний утгыг хэмждэг. Хэмжилтийн утгыг MNS 5002:2000 стандарттай харьцуулав.

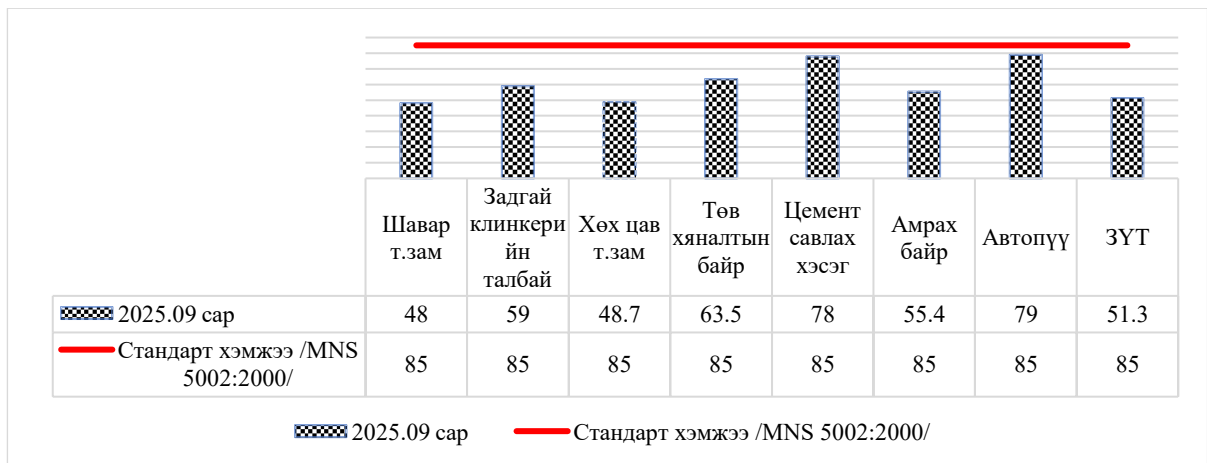

Зураг 71. Дуу шуугианы хэмжилтийн үр дүн

Тайлбар: Хэмжилтийн дүнг MNS 5002:2000 стандарттай харьцуулан үзэхэд зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс хэтэрсэн үзүүлэлт байхгүй байна.

Зураг 72. Дуу шуугианы хэмжилт хийж буй байдал

Зураг 73. Дуу шуугианы хэмжилтийн үр дүн

Тайлбар: Хэмжилтийн дүнг MNS 5002:2000 стандарттай харьцуулан үзэхэд зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс хэтэрсэн үзүүлэлт байхгүй байна.

Зураг 74. Дуу шуугианы хэмжилт хийж буй байдал

УРГАМАЛ, АМЬТНЫ СУДАЛГАА

Хүснэгт 16. Урагмлын мониторинг

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Ажлын гүйцэтгэл	Нийт зардал /мян.төг/	Биелэлтийн шалгуур
1	Үйлдвэрийн орчмын ургамлан бүрхэвчийн судалгаа хийх	Үйлдвэрийн талбай	Төслийн талбай орчмын ургамлын бичиглэл хийж тайлан гаргасан	100,0	1 цэг
2	Үйлдвэрийн ойр орчим амьтны ажиглалт хийх	Үйлдвэрийн талбай	Төслийн талбай орчимд үзэгдсэн амьтдын бүртгэл хөтлөх, ажиглалт судалгаа хийсэн	240,0	2 цэг
Агаарын чанарын хяналт шинжилгээний нийт зардал мян.төг				340,0	

Ургамлан бүрхэвчийн судалгаа

2025 оны орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн “Цемент шохойн үйлдвэр”-ийн ургамлын бичиглэл хийв. Үйлдвэр, уурхай орчмын ургамлын бичиглэл хийхдээ Буян-Орших (2005), Түвшинтогтох (2005) нарын бүтээлд тулгуурлан зонхилогч, дэд зонхилогч зүйл тодорхойлсон бол ургамлын шинжлэх ухааны нэрийг бичихдээ Грубов (1955) бүтээл, <https://powo.science.kew.org/> сайтад тулгуурлав. Мөн тухайн талбайд зонхилогч ургамлын бүрхцийг үнэлэхдээ Друде (1932) нүдэн баримжааны арга ашиглав.

Ургамлын бичиглэлийг үйлдвэр уурхай орчмын 8 байршилд 3 удаагийн давталттайгаар 24 бичиглэл үйлдэв. 1x1 метр Раменскийн торыг сонгосон талбайд байрлуулж ургамлын зүйл, дундаж өндөр, тусгагийн бүрхцийг тус тус гаргав. Бичиглэл хийсэн нийт талбайд үетэн болон шарилжтан, гялгар дэрс, харгана, хамхуул зэрэг ургамлууд голлон зонхилж байна.

Ургамлын бичиглэл хийсэн нийт талбайд 11 овгийн 32 төрлийн 34 зүйлийн ургамал бүртгэв. Ургамлын бүрхэц 16%-60% хооронд бүрхэцтэй байна. 7 сартай харьцуулахад ургамлын бүрхцийн үзүүлэлт 15%-20% нэмэгдсэн байна. Энэ нь ургамлын ургах оргил үе болон зуны дээд ургацад хүрэх үетэй холбоотой бөгөөд цөлжүү хээрийн бүсэд орчноос шалтгаалж ургамлын фенологийн үе хойшлох зүйл ажиглагддаг.

Зураг 75. Үйлдвэр орчмын ургамлын судалгаа хийж буй байдал

Хүснэгт 17. Ургамлын зүйлийн бүрдэл

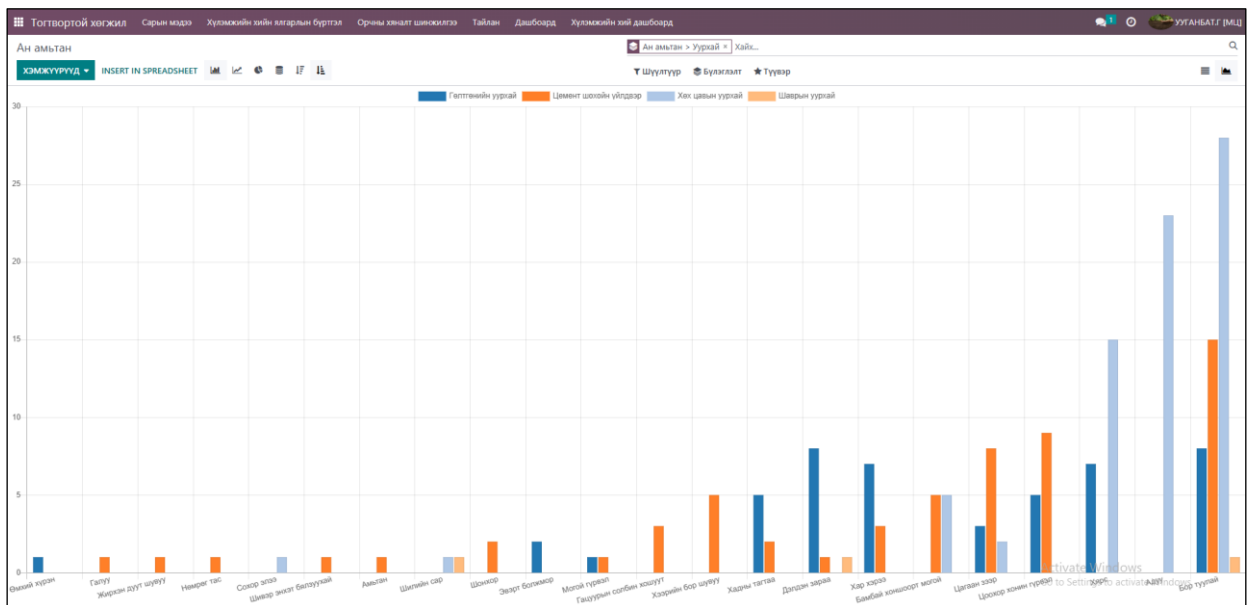
№	Он, сар, өдөр	Бичиглэл	Газрын нэр	Байршил	Овгийн нэр /Монгол/	Ургамлын овог	Ургамлын төрөл	Зүйлийн нэр /Монгол/	Ургамлын зүйл	Бүрэлд	Өндөр (см)	Фенолог
1	2025.08.23	Бичиглэл-19	ЦШУ	Хашааны гадна	Ниймэл цэцэгтэн	Asteraceae	Ajania	Төлөгчлүү боролз	<i>Ajania achilleoides</i>	10%	14	Цэцэг
2	2025.08.23	Бичиглэл-19	ЦШУ	Хашааны гадна	Ниймэл цэцэгтэн	Asteraceae	Neopallasia	Үхэр шүлхий	<i>Neopallasia pectinata</i>	1%	11	Үр
3	2025.08.23	Бичиглэл-19	ЦШУ	Хашааны гадна	Үетэн	Poaceae	Stipa	Говийн халгана	<i>Stipa gobica</i>	3%	22	Үр
4	2025.08.23	Бичиглэл-19	ЦШУ	Хашааны гадна	Зузаалай	Crassulaceae	Orostachys	Цацалги үлд өвс	<i>Orostachys fimbriata</i>	2%	20	Цэцэг
5	2025.08.23	Бичиглэл-20	ЦШУ	Хашааны гадна	Ниймэл цэцэгтэн	Asteraceae	Neopallasia	Үхэр шүлхий	<i>Neopallasia pectinata</i>	20%	17	Үр
6	2025.08.23	Бичиглэл-20	ЦШУ	Хашааны гадна	Үетэн	Poaceae	Cleistogenes	Хазар өвс	<i>Cleistogenes squarrosa</i>	4%	12	Үр
7	2025.08.23	Бичиглэл-20	ЦШУ	Хашааны гадна	Үетэн	Poaceae	Stipa	Говийн халгана	<i>Stipa gobica</i>	2%	13	Үр
8	2025.08.23	Бичиглэл-20	ЦШУ	Хашааны гадна	Улалж	Cyperaceae	Carex	Ширэг улалж	<i>Carex diviuscula</i>	2%	13	Үр
9	2025.08.23	Бичиглэл-20	ЦШУ	Хашааны гадна	Гагадай	Amaranthaceae	Kochia	Дэлхээ тогторгоно	<i>Kochia prostrata</i>	1%	24	Үр
10	2025.08.23	Бичиглэл-21	ЦШУ	Хашааны гадна	Үетэн	Poaceae	Stipa	Сайрын халгана	<i>Stipa glareosa</i>	5%	13	Үр
11	2025.08.23	Бичиглэл-21	ЦШУ	Хашааны гадна	Сухай	Tamaricaceae	Reaumaria	Улаан буларгана	<i>Reaumaria soongarica</i>	7%	9	Үр
12	2025.08.23	Бичиглэл-21	ЦШУ	Хашааны гадна	Ниймэл цэцэгтэн	Asteraceae	Neopallasia	Үхэр шүлхий	<i>Neopallasia pectinata</i>	3%	24	Үр
13	2025.08.23	Бичиглэл-21	ЦШУ	Хашааны гадна	Ниймэл цэцэгтэн	Asteraceae	Artemisia	Ишгэн шарилж	<i>Artemisia dracunculoides</i>	2%	27	Үр
14	2025.08.23	Бичиглэл-21	ЦШУ	Хашааны гадна	Сэдэргэнэ	Convolvulaceae	Convolvulus	Азманы сэдэргэнэ	<i>Convolvulus ammannii</i>	1%	5	Үр
15	2025.08.23	Бичиглэл-22	ЦШУ	Хашааны дотор	Үетэн	Poaceae	Stipa	Говийн халгана	<i>Stipa gobica</i>	9.5%	11	Үр
16	2025.08.23	Бичиглэл-22	ЦШУ	Хашааны дотор	Ниймэл цэцэгтэн	Asteraceae	Heteropappus	Аргаг согсоолж	<i>Heteropappus hispidus</i>	5%	12	Цэцэг
17	2025.08.23	Бичиглэл-22	ЦШУ	Хашааны дотор	Ниймэл цэцэгтэн	Asteraceae	Ajania	Төлөгчлүү боролз	<i>Ajania achilleoides</i>	2%	12	Цэцэг
18	2025.08.23	Бичиглэл-22	ЦШУ	Хашааны дотор	Ниймэл цэцэгтэн	Asteraceae	Neopallasia	Үхэр шүлхий	<i>Neopallasia pectinata</i>	3%	15	Үр
19	2025.08.23	Бичиглэл-22	ЦШУ	Хашааны дотор	Үетэн	Poaceae	Cleistogenes	Хазар өвс	<i>Cleistogenes squarrosa</i>	0.5%	12	Үр
20	2025.08.23	Бичиглэл-22	ЦШУ	Хашааны дотор	Сэдэргэнэ	Convolvulaceae	Convolvulus	Азманы сэдэргэнэ	<i>Convolvulus ammannii</i>	2%	5	Үр
21	2025.08.23	Бичиглэл-23	ЦШУ	Хашааны дотор	Үетэн	Poaceae	Stipa	Говийн халгана	<i>Stipa gobica</i>	10%	12	Үр
22	2025.08.23	Бичиглэл-23	ЦШУ	Хашааны дотор	Ниймэл цэцэгтэн	Asteraceae	Neopallasia	Үхэр шүлхий	<i>Neopallasia pectinata</i>	6%	24	Үр
23	2025.08.23	Бичиглэл-23	ЦШУ	Хашааны дотор	Сэдэргэнэ	Convolvulaceae	Convolvulus	Азманы сэдэргэнэ	<i>Convolvulus ammannii</i>	2%	9	Үр
24	2025.08.23	Бичиглэл-23	ЦШУ	Хашааны дотор	Үетэн	Poaceae	Cleistogenes	Хазар өвс	<i>Cleistogenes squarrosa</i>	0.5%	8	Үр
25	2025.08.23	Бичиглэл-23	ЦШУ	Хашааны дотор	Бууридагтан	Fabaceae	Astragalus	Улбар дунчир	<i>Astragalus minimus</i>	0.2%	12	Цэцэг
26	2025.08.23	Бичиглэл-24	ЦШУ	Хашааны дотор	Үетэн	Poaceae	Stipa	Говийн халгана	<i>Stipa gobica</i>	8%	19	Үр
27	2025.08.23	Бичиглэл-24	ЦШУ	Хашааны дотор	Ниймэл цэцэгтэн	Asteraceae	Neopallasia	Үхэр шүлхий	<i>Neopallasia pectinata</i>	18%	26	Үр
28	2025.08.23	Бичиглэл-24	ЦШУ	Хашааны дотор	Ниймэл цэцэгтэн	Asteraceae	Artemisia	Өлчир шарилж	<i>Artemisia frigida</i>	8%	16	Үр
29	2025.08.23	Бичиглэл-24	ЦШУ	Хашааны дотор	Бууридагтан	Fabaceae	Astragalus	Улбар дунчир	<i>Astragalus minimus</i>	0.50%	6	Цэцэг
30	2025.08.23	Бичиглэл-19	ЦШУ	Хашааны гадна	Ниймэл цэцэгтэн	Asteraceae	Ajania	Төлөгчлүү боролз	<i>Ajania achilleoides</i>	10%	14	Цэцэг
31	2025.08.23	Бичиглэл-19	ЦШУ	Хашааны гадна	Ниймэл цэцэгтэн	Asteraceae	Neopallasia	Үхэр шүлхий	<i>Neopallasia pectinata</i>	1%	11	Үр
32	2025.08.23	Бичиглэл-19	ЦШУ	Хашааны гадна	Үетэн	Poaceae	Stipa	Говийн халгана	<i>Stipa gobica</i>	3%	22	Үр
33	2025.08.23	Бичиглэл-19	ЦШУ	Хашааны гадна	Зузаалай	Crassulaceae	Orostachys	Цацалги үлд өвс	<i>Orostachys fimbriata</i>	2%	20	Цэцэг
34	2025.08.23	Бичиглэл-20	ЦШУ	Хашааны гадна	Ниймэл цэцэгтэн	Asteraceae	Neopallasia	Үхэр шүлхий	<i>Neopallasia pectinata</i>	20%	17	Үр
35	2025.08.23	Бичиглэл-20	ЦШУ	Хашааны гадна	Үетэн	Poaceae	Cleistogenes	Хазар өвс	<i>Cleistogenes squarrosa</i>	4%	12	Үр
36	2025.08.23	Бичиглэл-20	ЦШУ	Хашааны гадна	Үетэн	Poaceae	Stipa	Говийн халгана	<i>Stipa gobica</i>	2%	13	Үр
37	2025.08.23	Бичиглэл-20	ЦШУ	Хашааны гадна	Улалж	Cyperaceae	Carex	Ширэг улалж	<i>Carex diviuscula</i>	2%	13	Үр
38	2025.08.23	Бичиглэл-20	ЦШУ	Хашааны гадна	Гагадай	Amaranthaceae	Kochia	Дэлхээ тогторгоно	<i>Kochia prostrata</i>	1%	24	Үр
39	2025.08.23	Бичиглэл-21	ЦШУ	Хашааны гадна	Үетэн	Poaceae	Stipa	Сайрын халгана	<i>Stipa glareosa</i>	5%	13	Үр
40	2025.08.23	Бичиглэл-21	ЦШУ	Хашааны гадна	Сухай	Tamaricaceae	Reaumaria	Улаан буларгана	<i>Reaumaria soongarica</i>	7%	9	Үр
41	2025.08.23	Бичиглэл-21	ЦШУ	Хашааны гадна	Ниймэл цэцэгтэн	Asteraceae	Neopallasia	Үхэр шүлхий	<i>Neopallasia pectinata</i>	3%	24	Үр
42	2025.08.23	Бичиглэл-21	ЦШУ	Хашааны гадна	Ниймэл цэцэгтэн	Asteraceae	Artemisia	Ишгэн шарилж	<i>Artemisia dracunculoides</i>	2%	27	Үр
43	2025.08.23	Бичиглэл-21	ЦШУ	Хашааны гадна	Сэдэргэнэ	Convolvulaceae	Convolvulus	Азманы сэдэргэнэ	<i>Convolvulus ammannii</i>	1%	5	Үр
44	2025.08.23	Бичиглэл-22	ЦШУ	Хашааны дотор	Үетэн	Poaceae	Stipa	Говийн халгана	<i>Stipa gobica</i>	9.5%	11	Үр
45	2025.08.23	Бичиглэл-22	ЦШУ	Хашааны дотор	Ниймэл цэцэгтэн	Asteraceae	Heteropappus	Аргаг согсоолж	<i>Heteropappus hispidus</i>	5%	12	Цэцэг
46	2025.08.23	Бичиглэл-22	ЦШУ	Хашааны дотор	Ниймэл цэцэгтэн	Asteraceae	Ajania	Төлөгчлүү боролз	<i>Ajania achilleoides</i>	2%	12	Цэцэг
47	2025.08.23	Бичиглэл-22	ЦШУ	Хашааны дотор	Ниймэл цэцэгтэн	Asteraceae	Neopallasia	Үхэр шүлхий	<i>Neopallasia pectinata</i>	3%	15	Үр
48	2025.08.23	Бичиглэл-22	ЦШУ	Хашааны дотор	Үетэн	Poaceae	Cleistogenes	Хазар өвс	<i>Cleistogenes squarrosa</i>	0.5%	12	Үр

Амьтны судалгаа

Үйлдвэр, уурхайн бүсэд орж ирсэн амьтдын бүртгэлийг байгаль орчны анхан шатны бүртгэл дээр тэмдэглэх ба ERP системд оруулж статистик тайлан гаргана. Үйлдвэрийн бүсэд улиралаас хамаарч цагаан зээр болон туулай, гүрвэл хамгийн их тархалттай байна.

#	Үйлдвэр, Уурхай	Огноо	Ан амьтан	Харгасан тоо	Хувийн бүтэц	Бүртгэсэн	Төлөв
1	Цемент шохойн үйлдвэр	2025-08-30 14:25:15	Бамбай концорт могой	1		ДАВААБ (МЦ)	Ноогор
2	Цемент шохойн үйлдвэр	2025-08-09 16:26:52	Бамбай концорт могой	1	Тодорхойгүй	УУАНБАТГ (МЦ)	Ноогор
3	Цемент шохойн үйлдвэр	2025-08-09 16:23:54	Амьтан	1	Тодорхойгүй	УУАНБАТГ (МЦ)	Ноогор
4	Цемент шохойн үйлдвэр	2025-08-09 16:22:42	Шокор	1	Тодорхойгүй	УУАНБАТГ (МЦ)	Ноогор
5	Шарын уурхай	2025-06-29 21:00:00	Далан зараа	1	Тодорхойгүй	ГЭРЭЛТҮҮЯЛБ (Хөөн)	Ноогор
6	Галтөнийн уурхай	2025-05-30 01:48:01	Өмхийн хурэн	1	Эн	attendance	Ноогор
7	Цемент шохойн үйлдвэр	2025-05-19 15:37:18	Цооор юонин гүрвэл	1	Тодорхойгүй	ОЮУНЧИМЭГМ (МЦ)	Ноогор
8	Цемент шохойн үйлдвэр	2025-05-19 15:36:26	Бор туулай	1	Тодорхойгүй	ОЮУНЧИМЭГМ (МЦ)	Ноогор
9	Цемент шохойн үйлдвэр	2025-05-13 22:37:24	Гацуурын солбин хошуут	1	Эр		Ноогор
10	Цемент шохойн үйлдвэр	2024-09-20 08:13:51	Далан зараа	1	Тодорхойгүй	УУАНБАТГ (МЦ)	Ноогор
11	Цемент шохойн үйлдвэр	2024-07-14 14:48:26	Гацуурын солбин хошуут	1	Эр	БЯМБАЦОГТ.Б	Ноогор
12	Цемент шохойн үйлдвэр	2024-07-10 14:18:33	Хэрхийн бор шууу	1	Тодорхойгүй	БЯМБАЦОГТ.Б	Ноогор
13	Цемент шохойн үйлдвэр	2024-07-09 11:44:02	Цооор юонин гүрвэл	1		БЯМБАЦОГТ.Б	Ноогор
14	Цемент шохойн үйлдвэр	2024-07-05 14:13:29	Шокор	1	Эр	БЯМБАЦОГТ.Б	Ноогор
15	Хөх цавын уурхай	2024-06-30 16:59:29	Бор туулай	1	Тодорхойгүй	ОЮУНЧИМЭГМ (МЦ)	Селэгдсэн
16	Хөх цавын уурхай	2024-06-28 16:59:01	Адуу	8	Тодорхойгүй	ОЮУНЧИМЭГМ (МЦ)	Селэгдсэн
17	Цемент шохойн үйлдвэр	2024-06-28 14:19:46	Цооор юонин гүрвэл	1	Тодорхойгүй	ГАЛБАДРАХ.П (ДМ)	Селэгдсэн
18	Галтөнийн уурхай	2024-06-26 20:16:58	Хадны татгаа	2	Тодорхойгүй	ОЮУНЧИМЭГМ (МЦ)	Селэгдсэн
19	Хөх цавын уурхай	2024-06-26 16:58:29	Хярс	2	Тодорхойгүй	ОЮУНЧИМЭГМ (МЦ)	Селэгдсэн
20	Хөх цавын уурхай	2024-06-24 16:57:09	Адуу	8	Тодорхойгүй	ОЮУНЧИМЭГМ (МЦ)	Селэгдсэн
21	Галтөнийн уурхай	2024-06-23 20:16:05	Далан зараа	1	Тодорхойгүй	ОЮУНЧИМЭГМ (МЦ)	Селэгдсэн
22	Шарын уурхай	2024-06-22 16:57:50	Бор туулай	1	Тодорхойгүй	ОЮУНЧИМЭГМ (МЦ)	Ноогор
23	Цемент шохойн үйлдвэр	2024-06-21 14:14:32	Бор туулай	1	Тодорхойгүй	ГАЛБАДРАХ.П (ДМ)	Селэгдсэн

Зураг 76. Үйлдвэр, уурхайн бүртгэлийг харьцуулсан байдал

Зураг 77. Амьтны үзэгдлийн график

8.УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт 18. Удирдлага зохион байгуулалтын биелэлт

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Ажлын гүйцэтгэл	Нийт зардал мян.төг	Биелэлтийн шалгуур
1	Үйлдвэрийн газрын гэрээг хийж, төлбөр төлөх	Үйлдвэрийн хэмжээнд	Үйлдвэрийн газрын гэрээг байгуулсан.	Газрын гэрээгээр	Газрын гэрээ
2	Үйлдвэрийн ус ашиглах дүгнэлт гаргуулж, гэрээ байгуулах		Үйлдвэрийн ус ашиглах дүгнэлт болон гэрээг байгуулсан.	790,0	Усны гэрээ
3	Уурхайн хог хаягдлын гэрээг хийж, төлбөр хийх		Даланжаргалан сумын ЗДТГ-тай хог хаягдлын гэрээг байгуулж төлбөр төлсөн.	6,000,0	Хог хаягдлын гэрээ

4	Эмнэлгийн аюултай хог хаягдлын гэрээг хийх		Эмнэлгийн хог нийт 20н удаа Даланжаргалан сумын эмнэлэгт хог хаягдалаа устгуулсан.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Эмнэлгийн хог хаягдлын гэрээ
5	ОХШХ-ийн дагуу ус, хөрс, агаарын шинжилгээг орон нутгийн иргэдийг байлцуулах		Худгийн усны түвшин, агаар тоосны хэмжилтийг нөлөөллийн бүсийн малчидтай хамтран хийж гүйцэтгэсэн. Мөн нөлөөллийн бүсийн малчин өрхүүдэд өвс тэжээл тараасан.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Хавсралт
6	Бүх ажилчдад Байгаль орчны багц сургалтуудыг улирал тутамд орох		Бүх ажилчдад байгаль орчны багц сургалтуудыг орсон.	200.0	Хавсралт
7	Байгаль орчны тэмдэглэлт өдрүүдийг дотооддоо болон сум орон нутгийн иргэдтэй хамтран зохион байгуулах		2025.03.22-нд Дэлхийн усны өдрөөр “Усаа хайрлан хамгаалах, хэмнэлттэй ашиглах дадал бий болгох” уриа дор зохион байгуулж Даланжаргалан сумын сургуулийн 6-9 ангийн сурагчдын дунд зохион байгуулсан. Сургалт орсон	1,500,0	Хавсралт
8	Байгаль орчныг хамгаалах чиглэлээр орон нутаг болон иргэдтэй хамтран ажиллах санал санаачлагыг өөрийн нөхцөл боломжийн хүрээнд хэрэгжүүлэх		Даланжаргалан сумын ЗДТГ-т тэрбум мод хөдөлгөөний хүрээнд 200ш мод хүлээлгэн өгч акт үйлдэв.	2,000.0	Хавсралт
Нийт зардал мян. төг				10,990,000	

ОХШХ-ийн дагуу ус, хөрс, агаарын шинжилгээг орон нутгийн иргэдийг байлцуулах

Орон нутгийн иргэдтэй хамтран орчны хяналт шинжилгээний хийх ажлын төлөвлөгөө боловсруулан 9-р сард малчдын худгийн усны түвшин хэмжиж мэдээлэл цуглуулаад байна.

ҮЙЛДВЭР, УУРХАЙН НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН АЙЛУУДААР ЯВСАН 9-Р САРЫН АЖЛЫН ТАЙЛАН

2025.09.07-09

Товч мэдээ: 2025 оны 09-р сарын 07-09 хүртэлх хугацаанд БОТХХ-н байгаль орчны ахлах мэргэжилтэн Э.Батсайхан, усны менежментийн мэргэжилтэн Х.Наранбаяр үйлдвэрийн сувилагч М.Батхшиг, сувилагч Б.Төвшинсайхан, жолооч Г.Баярмагнай /76-02 УЕТ/ жолооч С.Мягмардорж /83-60 УАС/ нарын бүрэлдэхүүнтэй үйлдвэр уурхайн нөлөөллийн бүсийн айлуудаар явж эрүүл мэндийн үзлэг /даралт үзэж/ иргэдийн саналыг сонсов.

№	Айл өрхийн нэр	Нөлөөллийн бүс	Витамин оролт	Эрүүл мэндийн үзлэг	Худгын хэмжээ	Худгын координат	Худгын зураг	Утас	Санал хүсэлт	Огноо	Зураг
1	Б. Нэргүй	ЦШУ	Витамингай үрэл, витамингай	Эхнэрийнх нь ах даралт үзүүлсэн	Усны мандал-1.86м Гүн-6.6м	45.562540 108.553195		89850474	Эзгүй	2025.09.07	
2	Б. Батпүрэв		Витамингай үрэл, витамингай	Даралт хэмжээг хийсэн	Усны мандал- 0.5 м Гүн-2.76м	45.916938 108.947031		95018185	1.Нүүдлэн шилжүүлэлт хийлгэх 2. Малын эм, тариа тараах уу? 3. Зэрлэгсэн нохойнууд хонь хөөж хурга барьсан тул устгуулж өгнө үү. 4. Хивэг олгох уу?	2025.09.07	
3	Б. Баярмагнай		Витамингай үрэл, витамингай	Даралт хэмжээг хийсэн хэвийн	Усны мандал-1.21м Гүн-3.66м	45.554805 108.584756		80610997	1.Зэрлэгсэн нохойнууд хонь хөөж хурга барьсан тул устгуулж өгнө үү. 2. Хивэг олгох уу?	2025.09.07	

Зураг 78. Нөлөөллийн бүсийн малчдаар явсан ажлын тайлан

Зураг 79. Нөлөөллийн бүсийн иргэдтэй хэмжилт хийж буй байдал

Зураг 80. Нөлөөллийн бүсийн айлуудын худгийн усны түвшин хэмжилт

Бүх ажилчдад Байгаль орчны багц сургалтуудыг улирал тутамд орох

ХЭМАБ, БО-ны сургалтын нэгдсэн төлөвлөгөө гаргаж байгаль орчны багц шинэ 247, ээлжит болон ээлжит бус давтан зааварчилгааг 737, нийт ажилтны сургалтыг 713 хүнд сургалтыг зохион байгуулсан.

Зураг 81. Ажилчдад сургалт орж буй байдал

Байгаль орчныг хамгаалах чиглэлээр орон нутаг болон иргэдтэй хамтран ажиллах санал санаачлагыг өөрийн нөхцөл боломжийн хүрээнд хэрэгжүүлэх

Үйлдвэрийн ойролцоох нөлөөллийн бүсийн малчин өрхүүдэд өвс тэжээлийн тусламж үзүүлсэн.

Зураг 82. Нөлөөллийн бүсийн малчин өрхүүдэд өвс тэжээл тараасан бүртгэл

№	Айл өрхийн нэр	Баг	Нөлөөллийн хамрах хүрээ	Нөлөөллийн бүсийн зай	Өвсний хэмжээ, ш	Утасны дугаар	Хүлээн авсан
1	Б. Нэргүй	Бичигт баг	Үйлдвэр	1.7 км	40	86850474	Авсан
2	Б. Батпүрэв			1.6 км	40	95018185	Авсан
3	Б. Баярмагнай			1.5 км	40	86610997	Авсан
4	Д. Бадамдулам			3 км	40	94289728	Авсан
5	Золзаяа			3.5 км	40	88862607	Авсан
6	Б. Баттөр			Нүүсэн	40	80271144	Авсан
7	Батбаатар			5.3 км	40	88857103	Авсан
8	Б. Эрдэнэбаатар			Технологийн замаас 1.5 км	40	88811300	Авсан
9	Я.Нина			4 км	40		Авсан

Зураг 83. Малчин өрхүүдэд өвс тарааж буй байдал

Дэлхийн усны өдөр

“Мак Цемент” ХХК-ийн 2025 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хүрээнд Дэлхийн усны өдрийг “Усаа хайрлан хамгаалах, хэмнэлттэй ашиглах дадал бий болгох” уриа дор зохион байгуулж Даланжаргалан сумын сургуулийн 6-9 ангийн сурагчдын усны талаарх мэдлэг ойлголтыг сайжруулах, усны ач холбогдлыг сурталчлан таниулах, бүтээлч сэтгэлгээг хөгжүүлэх, байгаль орчноо хайрлан хамгаалах дадал бий болгох, хэвшүүлэх зорилготой зохион байгуулсан.

МАК EURO CEMENT
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ХЭСЭГ
2025.03.21

ДЭЛХИЙН УСНЫ ӨДРИЙГ ТЭМДГЭЛЭН ӨНГӨРҮҮЛЭХ УРАЛДААНЫ УДИРДАМЖ

ЗОРИЛГО
“Мак Цемент” ХХК-ийн 2025 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хүрээнд Дэлхийн усны өдрийг “Усаа хайрлан хамгаалах, хэмнэлттэй ашиглах дадал бий болгох” уриан дор зохион байгуулж Даланжаргалан сумын сургуулийн 6-9 ангийн сурагчдын усны талаарх мэдлэг ойлголтыг сайжруулах, усны ач холбогдлыг сурталчлан таниулах, бүтээлч сэтгэлгээг хөгжүүлэх, байгаль орчноо хайрлан хамгаалах дадал бий болгох, хэвшүүлэх зорилготой.

УРАЛДААНЫ ТӨРВЭЛ
1. Эсэс бичгийн уралдаан
Сэдэв: “Усаа хэмнэх дадал ба бидний ирээдүй”
2. Гар зургийн уралдаан
Сэдэв: “Төвийн усыг хайрлан хамгаалах нь бидний оролцоо”
3. Видео бичлэгийн уралдаан
Сэдэв: “Усны зөв хэрэглээг бусдад зөргөсгөж тусалж”

ХАМРАХ ХҮРЭЭ
Дорноговь аймгийн Даланжаргалан сумын Ерөнхий Боловсролын Сургуулийн 6-9 дүгээр ангийн нийт сурагчид

ШАГНАЛЫН БАН
Эсэс бичлэгийн уралдаан
I байр Өргөнжлөл-150,000 төгрөг
II байр Өргөнжлөл-100,000 төгрөг
Гар зургийн уралдаан
I байр Өргөнжлөл-150,000 төгрөг
II байр Өргөнжлөл-100,000 төгрөг
Видео бичлэгийн уралдаан
I байр Өргөнжлөл-150,000 төгрөг
II байр Өргөнжлөл-100,000 төгрөг

СУРГАЛТ ЗОХИОН БАЙГУУЛАХ, ШАГНАЛ ГАРДУУЛАХ
2025 оны 3-р сарын 21-ний өдөр Даланжаргалан сумын соёлын төвд 14 цагт болох усны өдрийн уулзалт, сургалтын үеэр гардуулна. Сургалтын дараа хөгжөөнт тоглоом зохион байгуулагдана. Сургалтад 6-9 ангийн нийт сурагчид хамрагдана.

Зохион байгуулагч
“Мак Цемент” ХХК
Байгаль Орчны Хэсэг

БАТЛАВ: ГҮНИЭГТЭХ ЗАХИРАЛ Б.БААТЦУЛГА
2025.03.04

ДЭЛХИЙН УСНЫ ӨДРИЙГ ТЭМДГЭЛЭН ӨНГӨРҮҮЛЭХ АЖЛЫН УДИРДАМЖ

Нэг. Зорилго
“Мак Цемент” ХХК-ийн 2025 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хүрээнд Дэлхийн усны өдрийг “Усаа хайрлан хамгаалах, хэмнэлттэй ашиглах дадал бий болгох” уриа дор зохион байгуулж Даланжаргалан сумын сургуулийн 6-9 ангийн сурагчдын усны талаарх мэдлэг ойлголтыг сайжруулах, усны ач холбогдлыг сурталчлан таниулах, бүтээлч сэтгэлгээг хөгжүүлэх, байгаль орчноо хайрлан хамгаалах дадал бий болгох, хэвшүүлэх зорилготой.

Хоёр. Хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө

№	Хийгэх ажил	Хамрах хүрэг	Хариуцах этгн	Хугацаа
1	“Усаа хэмнэх дадал ба бидний ирээдүй” Эсэс бичлэгийн уралдаан			2025.03.10-20
2	“Төвийн усыг хайрлан хамгаалах нь бидний оролцоо” Гар зургийн уралдаан			2025.03.10-20
3	“Усны зөв хэрэглээг бусдад зөргөсгөж тусалж” Видео бичлэгийн уралдаан	6-9 анги	Байгаль орчны инженер	2025.03.10-20
4	“Усны менежмент гэж юу вэ?” сургалт ороо			2025.03.21
5	“Ур амгаслын өөрчлөлтийн нөлөө ба гадаргын үс” сургалт			2025.03.21

Гурав. Хамрах хүрэг
Дорноговь аймгийн Даланжаргалан сумын Ерөнхий Боловсролын Сургуулийн 6-9 дүгээр ангийн нийт сурагчид

Дөрөв. Хүтээн авах хугацаа
2024.03.20-ны 19 цаг хүртэл Даланжаргалан сумын байгаль орчин С.Данларбатар болон МАК цемент ХХК-ийн Байгаль орчны инженер М.Оюунчимэг
Видео бичлэгийг: www.youtube.com/watch?v=...
Фонесүүх хаах: QR кодыг уншуудан илгээж болно.

№	Уралдааны байр	Мөнгөн дүн, төгрөг	Нэрс	Утас	Гарын үсэг
“Усаа хэмнэх дадал ба бидний ирээдүй” Эсэс бичгийн уралдаан					
1	1-р байр	150,000	М.Норгалмаа	99830860	Норгалмаа
2	2-р байр	100,000	О.Шалмаа	99850664	О.Шалмаа
“Төвийн усыг хайрлан хамгаалах нь бидний оролцоо” Гар зургийн уралдаан					
1	1-р байр	150,000	М.Ариунтүвшин	99419146	Ариунтүвшин
2	2-р байр	100,000	Ц.Батхшиг	98343473	Батхшиг
“Усны зөв хэрэглээг бусдад зөргөсгөж тусалж” Видео бичлэгийн уралдаан					
1	1-р байр	150,000	Б.Ашиг-Ардуу	86451209	Ашиг-Ардуу
2	2-р байр	100,000	Б.Ариунтүвшин	91404081	Ариунтүвшин

2025.03.21

Зураг 84. Эсэс бичгийн уралдааны шагнал гардуулж, усны тухай сургалт оров

9. ОЛОН НИЙТЭД ТАЙЛАГНАХ ХУВААРЬ, ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

№	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг тайлагнах үйл ажиллагаа	Тайлагнах хэлбэр	Гүйцэтгэл	Биелэлтийн шалгуур
1	Даланжаргалан сумын Бичигт багийн иргэдэд БОМТ танилцуулах	ИНХ	2025 оны 11 сард ИНХ танилцуулсан.	Ш-р улиралд

Даланжаргалан сумын Цомог багийн иргэдийн нийтийн хуралд Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан танилцуулах

2025 оны 11-р сард Бичигт багийн иргэдийн нийтийн хурал зохион байгуулагдаж тус хуралд үйлдвэр, уурхайн байгаль орчны чиглэлээр хийгдэж буй үйл ажиллагааны талаар болон хийгдэх ажлуудыг танилцуулсан.

Зураг 85. Бичигт багийн хуралд тайлан танилцуулж буй байдал

Үйлдвэрийн үйл ажиллагаатай танилцуулах

Сэлэнгэ аймгийн Ерөө сумын Бямбаагийн нэрэмжит ерөнхий боловсролын сургуулийн 9 ангийн 85 сурагчидад, Говьсүмбэр аймгийн Политехник коллеж, төв оффисын 60 орчим шинэ ажилтануудад 2025 онд давхардсан тоогоор 500 орчим хүн ЦШҮ болон Хөх цавын уурхайн үйл ажиллагаатай танилцсан.

Зураг 59. Үйлдвэрийн үйл ажиллагаа танилцуулж буй байдал

10. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ АЖЛЫН НИЙТ ЗАРДЛЫН ХЭМЖЭЭ

2025 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний төлөвлөсөн зардал **24,750,000.0** төгрөг төлөвлөн тусгаж гүйцэтгэлээр **71,006,910** төгрөг зарцуулсан байна.

№	Хийгдэх ажлын чиглэл	Хийгдсэн ажлын тодорхойлолт	Зарцуулалт, мян.төг
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төсөв	Уурхайн сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	3,920,000
2	Орчны тохижилт цэцэрлэгжүүлэлт	Үйлдвэрийн ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх	31,750,000
3	Дүйцүүлэн хамгаалах үйл ажиллагаа	Их нартын БНГ азартай хамтран төсөл хэрэгжүүлэх	16,000,000
4	Нүүлгэн шилжүүлэлт, нөхөн олговор	Ажил төлөвлөгдөөгүй	-
5	Түүх соёлын өвийг хамгаалах	Ажил төлөвлөгдөөгүй	-
6	Осол эрсдэлийн менежмент	Үйлдвэрт ажиллаж буй ажилчид бэртэж, гэмтэх, гал түймэрээс сэргийлэх арга хэмжээ авах	1,000,000
7	Хог хаягдлын менежмент	Төлөвлөсөн ажлууд хийгдсэн	
8	Орчны хяналт шинжилгээ	Усны хяналт шинжилгээ	4,180,810
		Агаарын чанарын хяналт шинжилгээ	1,099,000
		Хөрсний хяналт шинжилгээ	727,100
		Ургамлан бүрхэвч ба амьтны аймгийн судалгаа	340,000
9	Удирдлага зохион байгуулалт	Орон нутгийн иргэдтэй хамтран ажиллах, Хуулийн дагуу гэрээ байгуулах	10,990,000
10	Олон нийтэд тайлагнах	Үйлдвэр, уурхайн үйл ажиллагаатай төрийн болон төрийн бус байгууллага, иргэдийг танилцуулах, ИНХ тайлагнах	1,000,000.00
		НИЙТ ЗАРДАЛ, мян.төг	71,006,910

ДУГНЭЛТ

Тайлант хугацаанд байгаль орчны дараах гол ажлуудыг хийж гүйцэтгэсэн.

- Үйлдвэрийн ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх, сөрөг нөлөөллийг бууруулах ажлын хүрээнд хавар, намрын тарилтаар нийт 6 байршилд хайлаас, шар хуайс, жигд, чацаргана, голт бор зэрэг 8525 ширхэг мод тарьж усалгаа, арчилгааг хийж гүйцэтгэн 95%-ийн ургалттай байна. Мод үржүүлгийн талбайн хүлэмжинд жигдний үрийг тарьж 80 хувийн ургалттай ургуулав.
- Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний хүрээнд Их нартын БНГ-ын захиргаатай хамтран хар сүүлт зээрийн судалгаа, хамгаалал төслийг санхүүжүүлэн хамтран ажиллаж байна.
- Нөлөөллийн бүсийн малчин өрхүүдэд тус бүр 40 боодол өвс хүлээлгэн өгч, өвөлжөөний цас, бууц түрэх, эмнэлгийн анхан шатны тусламж үйлчилгээ үзүүлэх зэрэг ажилд хамтран ажилласан. Мөн Даланжаргалан суманд 200 боодол өвс болон хаврын тарилтаар 200 ширхэг шар хуайс модны суулгац өгч хамтран ажиллав.
- Цемент шохойн үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас үүсэж болзошгүй гол сөрөг нөлөөллийг хянах зорилгоор Дорноговь аймгийн УЦУОШГ-аар агаар тоосны хэмжилтийг 6,9-р саруудад нийт 7 байршилд хийлгэсэн. Стандартаас давсан үзүүлэлт илрээгүй. Үйлдвэрийн түүхий болон цэвэршүүлсэн усыг Усны газраар улирал бүр өгч шинжлүүлсэн. Хаягдал усны дээжийг Ханлаб ХХК-н лабораторид шинжлүүлсэн. Хөрсний мониторингийн 6 цэгээс агрохими, хүнд металл, хогийн цэгээс микробиологийн дээжүүдийг авч Инженер геодези ХХК-ийн итгэмжлэгдсэн лабораторид 5, 9-р саруудад шинжлүүлэн тайланг бичиж ажилласан. Амьтан, ургамлын хэмжилт, орчны хяналт шинжилгээний ажлыг дотоодод зохион байгуулан экологийн мэргэжилтэн тогтмол хийж өөрчлөлтийг хянаж гүйцэтгэсэн.
- Хог хаягдлын менежментийг сайжруулах хүрээнд хуванцар хаягдлыг Түвшин сайхан төв ХХК-нд 210 кг нийлүүлсэн. Мөн түр хог хадгалах хогийн цэгийг шинээр байгуулсан. Засвар үйлчилгээний төвийн бетон хучилттай талбайг 260 м²-аар нэмэгдүүлсэн.
- Дэлхийн усны өдрийг тохиолдуулан “Усаа хайрлан хамгаалах, хэмнэлттэй ашиглах дадал бий болгох” уриан дор зохион байгуулж Даланжаргалан сумын ЕБС-ийн 6-9 ангийн сурагчдын дунд эссэ бичгийн уралдаан, видео бичлэг, гар зургийн уралдаан, сургалт гэсэн чиглэлүүдээр зохион байгуулав.
- Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөгөөр тайлант онд **24,750,000.0** төгрөг төлөвлөсөн бөгөөд гүйцэтгэлээр **71,006,910** төгрөг зарцуулсан байна.